

Nr 147

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623); given Stockholms slott den 24 oktober 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623).

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i besvärsförfarandet vid allmän fastighetstaxering. I samband med en viss förskjutning av tidsschemat för taxeringsarbetet förlängs besvärstiderna samt tiden för det offentliga utläggandet av fastighetslängden. Till följd härav förlängs även tiden för fastighetsprövningsnämndens verksamhet. Samtidigt utökas möjligheterna att anföra s. k. extraordinära besvär. Vidare föreslås införande av möjlighet för lokal skattemyndighet att rätta fel i fastighetslängden.

Beträffande inkomsttaxeringen föreslås vidgad rätt för längdförande myndighet att besluta om rättelse av taxeringsnämnds beslut, nämligen möjlighet att rätta i fall då vissa tekniska fel har medfört för låg taxering och vidare i vissa fall då folkpensionär genom förbiseende har åsatts beskattningsbar inkomst.

Ändringarna avses träda i kraft omedelbart.

Förslag
till
Lag
om ändring i taxeringsförordningen (1956:623)

Härigenom förordnas i fråga om taxeringsförordningen (1956: 623)¹

dels att rubriken omedelbart före 163 § skall utgå,

dels att 72 a §, 102 §, 131 § 2 mom., 135 a §, 136 §, 138 §, 144 § 1 mom., 147 §, 148 § 2 mom., 150 § 1 mom., 152 §, 154 § 1 och 3 mom., 158 §, 160—163 §§, 164 § 1, 2 och 4 mom., 166—168 och 172 §§ samt 173 § 1 mom. liksom rubrikerna omedelbart före 158 och 172 §§ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att rubriken närmast före 170 § skall lyda »X. Om straff»,

dels att i förordningen skall införas en ny paragraf, 156 §, samt nya rubriker närmast före 160, 164, 167 och 168 §§ av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

72 a §.²

Har taxering för — — — — — denna del.

Har taxering av — — — — — särskild utredning,

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket
3) kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. nämnda lag eller 4 § 2 mom. nämnda förordning *eller i fråga om ortsavdrag,*

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket
3) kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. nämnda lag eller 4 § 2 mom. nämnda förordning,

4) *uppenbar felaktighet i fråga om ortsavdrag eller i fråga om avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt förordningen om statlig inkomstskatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår samtaxerade, de skattskyldigas inkomster helt eller till helt övervägande del utgjorts av folkpension,*

må den myndighet som har att ombesörja längdföring av taxeringen, om ej särskilda skäl föranleda att

må den myndighet som har att ombesörja längdföring av taxeringen, om ej särskilda skäl föranleda att

¹ Senaste lydelse av rubrikerna omedelbart före 163 och 170 §§ 1963:683.

² Senaste lydelse 1965:558.

(Nuvarande lydelse)

prövningsnämnden bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del *därest rättelse ej medför höjning av den beskattningsbara inkomsten.*

(Föreslagen lydelse)

prövningsnämnden bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del.

Rättelse må ske i fråga om ortsavdrag endast om den beskattningsbara inkomsten därigenom sänkes och i fråga om annat avdrag som avses i 4 endast om därigenom beskattningsbar inkomst icke uppkommer för den skattskyldige eller de samtaxerade skattskyldiga.

Efter utgången — — — — — om rättelsen.

Innan rättelse beslutas skall, om detta ej är överflödigt, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande.

Innan rättelse beslutas skall, om detta ej är överflödigt, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande. *Innebär ifrågasatt åtgärd enligt andra stycket höjning av taxering, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig innan rättelse sker, om hinder härför ej möter.*

Beslutas rättelse — — — — — taxeringsnämnds beslut.

Talan mot — — — — — 101 §§.

Närmare föreskrifter — — — — — Kungl. Maj:t.

102 §.

Har fastighets taxeringsvärde legat till grund för inkomsttaxering eller förmögenhetstaxering och sker genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten eller genom beslut enligt 166, 181 eller 184 § av prövningsnämnd sådan ändring beträffande fastighetstaxeringen att inkomsttaxeringen eller förmögenhetstaxeringen bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen för inkomst eller förmögenhet anföras av den skattskyldige, taxeringsintendent och, såvitt angår taxering till kommunal inkomstskatt, vederbörande kommun.

Har fastighets taxeringsvärde legat till grund för inkomsttaxering eller förmögenhetstaxering och sker genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten eller genom beslut enligt 167, 181 eller 184 § av prövningsnämnd sådan ändring beträffande fastighetstaxeringen att inkomsttaxeringen eller förmögenhetstaxeringen bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen för inkomst eller förmögenhet anföras av den skattskyldige, taxeringsintendent och, såvitt angår taxering till kommunal inkomstskatt, vederbörande kommun.

Besvären skola — — — — — fastighetstaxeringen meddelades.

Besvär enligt — — — — — fastighetstaxeringen föreligger.

131 §.

2 m o m. Varje län — — — en fastighetsprövningsnämnd. Fastighetsprövningsnämnd beslutar över anförda besvär *och gjorda framställningar* i anledning av fastighetstaxeringsnämndernas beslut

Fastighetsprövningsnämnd beslutar över anförda besvär i anledning av fastighetstaxeringsnämndernas beslut samt fullgör i övrigt de ålig-

(Nuvarande lydelse)

samt fullgör i övrigt de åligganden som enligt denna förordning ankomma på nämnden.

(Föreslagen lydelse)

ganden som enligt denna förordning ankomma på nämnden.

135 a §.¹

Det åligger — — — — — denna längd,

4) översända deklARATIONER och övriga handlingar som inkommit från fastighetstaxeringsnämnd till länsstyrelsen *senast den 31 mars under taxeringsåret* samt fastighetslängderna på den tid och i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver,

4) *senast den 15 maj under taxeringsåret, om ej länsstyrelsen föreskriver annat*, översända deklARATIONER och övriga handlingar som inkommit från fastighetstaxeringsnämnd till länsstyrelsen samt fastighetslängderna på den tid och i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver,

5) i den — — — — — vid taxeringsarbetet.

136 §.

1 m o m.¹ Till ledning vid allmän fastighetstaxering skall för varje fastighet, med undantag för sådan, som avses i 5 § 1 mom. c), 2 mom. eller 4 mom. kommunalskattelagen, av fastighetens ägare utan anmaning avgivas deklARATION (allmän fastighetsdeklARATION). *Därest fastighet innehaves av någon, som enligt 47 § kommunalskattelagen är att anse såsom ägare eller är i ägares ställe skyldig att erlägga skatt för garantibelopp för fastigheten, skall vad nu sagts om ägare i stället gälla sådan innehavare.*

1 m o m. Till ledning vid allmän fastighetstaxering skall för varje fastighet, med undantag för sådan, som avses i 5 § 1 mom. c), 2 mom. eller 4 mom. kommunalskattelagen, av fastighetens ägare utan anmaning avgivas deklARATION (allmän fastighetsdeklARATION).

Allmän fastighetsdeklARATION skall avfattas — — — fastställt formulär.

Allmän fastighetsdeklARATION skall innehålla — — — och anskaffningskostnader.

Kungl. Maj:t — — — — — statistiskt ändamål.

2 m o m. Efter anmaning är ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet skyldig att till ledning vid fastighetens taxering avgiva uppgift jämväl angående andra förhållanden än dem, som finnas angivna i deklARATIONSFORMULÄRET.

2 m o m. Efter anmaning är ägare av fastighet skyldig att till ledning vid fastighetens taxering avgiva uppgift jämväl angående andra förhållanden än dem, som finnas angivna i deklARATIONSFORMULÄRET.

138 §.²

Har efter avlämnandet av allmän fastighetsdeklARATION men före taxeringsårets ingång fastighet eller del

Har efter avlämnandet av allmän fastighetsdeklARATION men före taxeringsårets ingång fastighet eller del

¹ Senaste lydelsen 1969:210.

² Senaste lydelse 1963:683.

(Nuvarande lydelse)

därav övergått till ny ägare *eller därmed likställd innehavare*, äro såväl den förutvarande som den nye ägaren *eller innehavaren* skyldiga att inom tio dagar därefter härom göra anmälan till vederbörande fastighetstaxeringsnämnds ordförande eller till länsstyrelsen; och bör i fall, då genom överlåtelse fastighet blivit uppdelad, överlåtelsehandlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift företes.

(Föreslagen lydelse)

därav övergått till ny ägare, äro såväl den förutvarande som den nye ägaren skyldiga att inom tio dagar därefter härom göra anmälan till vederbörande fastighetstaxeringsnämnds ordförande eller till länsstyrelsen; och bör i fall, då genom överlåtelse fastighet blivit uppdelad, överlåtelsehandlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift företes.

144 §.

1 m o m.¹ Senast den — — — av fastigheter.

Vid sådant sammanträde redogör landskamreraren för priserna vid försäljning av fastigheter inom länet under tiden efter senaste allmänna fastighetstaxering och för de slutsatser om fastigheternas allmänna saluvärde, som enligt hans mening kunna dragas av dessa priser, samt för övriga förhållanden av beskaffenhet att inverka på nämnda värde. Därjämte skall landskamreraren framlägga det förslag till lokala skogstaxeringsanvisningar som upprättats enligt 143 § 1 mom. andra stycket samt i behövlig utsträckning förslag till särskilda anvisningar i andra hänseenden, såsom angående förfarandet vid bestämmande av olika delvärden samt enhetliga grunder för taxeringen av jordbruksfastighet och fastighet med mera. Avser sammanträdet överläggning angående taxeringen inom endast viss del av länet, skola redogörelserna och förslagen därefter lämpas.

För sådana — — — — — för taxeringen.

147 §.¹

Länsstyrelsen har — — — bedrives ändamålsenligt.
Det åligger — — — — — annat bistånd.

Bestämmelserna i 17 § äga motsvarande tillämpning vid allmän fastighetstaxering. Förste taxeringsintendenten får kalla även fastighets-

¹ Senaste lydelse 1968: 733.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

taxeringsombud med verksamhetsområde inom länet och andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer för att erhålla upplysningar av dem.

Fastighetstaxeringsnämndens ordförande — — — i besvärsmål.
 Vid fullgörande — — — — kan anvisas.

148 §.

2 m o m.¹ Sammanträde med fastighetstaxeringsnämnd skall hållas inom slutna dörrar. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet är dock berättigad att företräda inför nämnden för att meddela upplysningar till ledning vid taxering av fastigheten.

2 m o m. Sammanträde med fastighetstaxeringsnämnd skall hållas inom slutna dörrar. Ägare av fastighet är dock berättigad att företräda inför nämnden för att meddela upplysningar till ledning vid taxering av fastigheten.

150 §.

1 m o m.¹ Fastighetstaxeringsnämnden skall preliminärt åsätta fastigheterna i distriktet taxeringsvärden och, sedan ägare eller därmed likställd innehavare av skattepliktig fastighet beretts tillfälle inkomma med erinringar, slutligt fastställa taxeringsvärdena.

1 m o m. Fastighetstaxeringsnämnden skall preliminärt åsätta fastigheterna i distriktet taxeringsvärden och, sedan ägare av fastighet, som skall taxeras, beretts tillfälle inkomma med erinringar, slutligt fastställa taxeringsvärdena.

152 §.²

Fastighetstaxeringsnämndens arbete — — — under taxeringsåret.

Fastighetstaxeringsnämndens preliminära — — — till ordföranden.

Lokal skattemyndighet skall senast den 15 februari under taxeringsåret underrätta ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, som skall taxeras,

Lokal skattemyndighet skall senast den 15 februari under taxeringsåret underrätta ägare av fastighet, som skall taxeras,

1) om den — — — — — preliminärt bestämts,

2) om att ägaren eller innehavaren äger senast den 10 mars till fastighetstaxeringsnämndens ordförande avgiva skriftliga erinringar mot förslaget,

2) om att ägaren äger senast den 10 mars till fastighetstaxeringsnämndens ordförande avgiva skriftliga erinringar mot förslaget,

3) om att särskild underrättelse om det slutliga beslutet kommer att utsändas endast om ägaren eller innehavaren avgivit erinringar mot preliminärt åsatt taxering eller om

3) om att särskild underrättelse om det slutliga beslutet kommer att utsändas endast om ägaren avgivit erinringar mot preliminärt åsatt taxering eller om fastighetstaxe-

¹ Senaste lydelse 1963:683.

² Senaste lydelse 1969:210.

(Nuvarande lydelse)

fastighetstaxeringsnämnden, utan att erinringar avgivits, beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära beslutet,

4) om vad — — — — — om taxeringen.

Sedan de preliminärt åsatta taxeringsvärdena blivit upptagna i fastighetslängden skall längden under tio dagar viss angiven tid på dagen hållas tillgänglig inom kommunen på lämplig expedition, med rätt för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet inom distriktet att på sätt och inom tid som anges i föregående stycke avgiva erinringar. Lokal skattemyndighet skall efter samråd med ordförande i fastighetstaxeringsnämnd senast den 15 februari under taxeringsåret utfärda kungörelse härom.

Lokal skattemyndighet — — — fastighetstaxeringsnämndens ordförande.

(Föreslagen lydelse)

ringsnämnden, utan att erinringar avgivits, beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära beslutet,

Sedan de preliminärt åsatta taxeringsvärdena blivit upptagna i fastighetslängden skall längden under tio dagar viss angiven tid på dagen hållas tillgänglig inom kommunen på lämplig expedition, med rätt för ägare av fastighet inom distriktet att på sätt och inom tid som anges i föregående stycke avgiva erinringar. Lokal skattemyndighet skall efter samråd med ordförande i fastighetstaxeringsnämnd senast den 15 februari under taxeringsåret utfärda kungörelse härom.

154 §.

1 m o m.¹ Har ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet avgivit erinringar mot preliminärt åsatt taxering eller har fastighetstaxeringsnämnden, utan att erinringar avgivits, beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära beslutet, skall fastighetstaxeringsnämndens ordförande tillsända ägaren eller innehavaren underrättelse om den taxering och de enligt 10 § kommunalskattelagen redovisade särskilda värden, som av fastighetstaxeringsnämnden slutligt bestämts. Underrättelsen skall innehålla upplysning om vad som skall iakttas vid anförande av besvär över fastighetstaxeringsnämndens beslut.

3 m o m.² Fastighetslängd i huvudskrift eller bestyrkt avskrift skall i den ordning Kungl. Maj:t föreskri-

1 m o m. Har ägare av fastighet avgivit erinringar mot preliminärt åsatt taxering eller har fastighetstaxeringsnämnden, utan att erinringar avgivits, beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära beslutet, skall den lokala skattemyndigheten senast den 5 maj under taxeringsåret tillsända ägaren underrättelse om den taxering och de enligt 10 § kommunalskattelagen redovisade särskilda värden, som av fastighetstaxeringsnämnden slutligt bestämts. Underrättelsen skall innehålla upplysning om vad som skall iakttas vid anförande av besvär över fastighetstaxeringsnämndens beslut.

3 m o m. Fastighetslängd i huvudskrift eller bestyrkt avskrift skall i den ordning Kungl. Maj:t föreskri-

¹ Senaste lydelse 1969: 210.

² Senaste lydelse 1968: 733.

(Nuvarande lydelse)

ver offentligen framläggas inom kommunen under minst 14 dagar före den 15 maj under taxeringsåret.

(Föreslagen lydelse)

ver offentligen framläggas inom kommunen under minst tre veckor i maj månad under taxeringsåret.

156 §.¹

Har fastighetstaxeringsnämnds beslut om taxering ej införts i fastighetslängd inom föreskriven tid eller har taxering införts för annan fastighet än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i fastighetslängd, må den lokala skattemyndigheten besluta om rättelse av fastighetslängden i denna del.

Har fastighetstaxeringsnämnds beslut om taxering blivit oriktigt till följd av

- 1) uppenbar felräkning, eller
- 2) uppenbart felaktig överföring av belopp eller annan uppgift från den allmänna fastighetsdeklarationen,

må den lokala skattemyndigheten, om ej särskilda skäl föranleda att fastighetsprövningsnämnden bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del.

Efter den 1 oktober under taxeringsåret må rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktigheten gjorts dessförinnan hos den lokala skattemyndigheten.

Innan rättelse beslutas skall, om detta ej är överflödigt, yttrande inhämtas från fastighetstaxeringsnämndens ordförande och, om hinder ej möter, fastighetens ägare.

Den lokala skattemyndigheten skall, om detta ej är uppenbart överflödigt, inom två veckor tillstålla fastighetens ägare underrättelse om beslut i fråga om rättelse i den ordning som i 69 § 4 mom. andra stycket föreskrives för underrättelse beträffande taxeringsnämnds beslut samt underrätta förste taxeringsintendenten och vederbörande kom-

¹ Förutvarande 156 § upphävd genom 1963:683.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mun om beslutet i fråga om rättelse.

Talan mot beslut i fråga om rättelse enligt denna paragraf må ej föras särskilt. Talan mot taxeringen må även i den del beslutet avser föras i den ordning som föreskrives i 158 och 167 §§.

Närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse enligt denna paragraf meddelas av Kungl. Maj:t.

V. Om fastighetsprövningsnämndernas verksamhet¹

V. Om besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut

158 §.¹

Sedan fastighetslängderna med tillhörande handlingar inkommit till länsstyrelsen, skola längderna även som fastighetstaxeringsnämndernas protokoll granskas, varvid taxeringsintendenten har att hos fastighetsprövningsnämnden göra framställningar om de åtgärder, som erfordras för åstadkommande av en med skatteförfattningarna överensstämmande, jämn och likformig fastighetstaxering.

Länsstyrelsen äger, där så anses erforderligt, kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att under granskningsarbetet infinna sig för upplysningars meddelande.

1 m o m. Talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut må genom besvär hos fastighetsprövningsnämnden föras av ägare av den fastighet beslutet rör samt av vederbörande kommun och taxeringsintendent.

Har fastighetsprövningsnämnd avgjort besvär över viss taxering, må taxeringsintendenten ej anföra besvär hos nämnden rörande samma taxering.

2 m o m. Besvären skola under taxeringsåret ha inkommit senast, från ägare den 31 maj, från kommun den 30 juni och från taxeringsintendenten den 31 oktober.

3 m o m. Bestämmelserna i 75 § skola äga motsvarande tillämpning på besvär enligt denna paragraf.

VI. Om fastighetsprövningsnämndernas verksamhet

160 §.

1 m o m.² Fastighetsprövningsnämnds arbete skall vara avslutat senast den 31 oktober under taxeringsåret.

2 m o m. Fastighetsprövningsnämnd eller dess ordförande äger, där så anses erforderligt, kalla ord-

Ha besvär anförts av ägare av fastighet eller av kommun, skall yttrande inhämtas från taxeringsintendent. Innan så sker skall, när det icke är överflödigt, yttrande införas från fastighetstaxeringsnämndens ordförande.

¹ Senaste lydelse 1963: 683.

² Senaste lydelse 1968: 733.

(Nuvarande lydelse)

förande eller ledamot i fastighets-taxeringsnämnd i länet eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att infinna sig vid sammanträde med fastighetsprövningsnämnden eller hos dess ordförande för att meddela upplysningar.

(Föreslagen lydelse)

Över besvär som anförts av taxeringsintendent eller kommun skall ägaren, om ej hinder härför möter, erhålla tillfälle att avgiva förklaring där ej fråga är om rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

När det är påkallat, skall yttrande inhämtas från vederbörande kommun samt påminnelser eller nytt yttrande infordras från part.

Skriftväxlingen sker genom prövningsnämndens kansli.

Det åligger taxeringsintendent att vid besvär eller vid yttrande, som avgives över besvär, foga tillgänglig utredning.

161 §.

Genom prövningsnämndens kansli skola införskaffas erforderliga yttranden över hos fastighetsprövningsnämnden anförda besvär och gjorda framställningar; där yttrandena därtill föranleda, skola påminnelser infordras från vederbörande. Taxeringsintendent har att åvägabringa för besvärens och framställningarnas prövning eljest erforderlig utredning.

Beträffande fastighetsprövningsnämnds verksamhet gälla 78, 80—88, 90—92 och 94 §§ i tillämpliga delar. Därvid gäller vad som sägs om skattskyldig ägare av fastighet som beröres av besvären.

162 §.

Beträffande fastighetsprövningsnämnds verksamhet skall i övrigt vad som stadgas om prövningsnämnd i 78—88, 90—92 och 94 §§ gälla i tillämpliga delar, därvid vad som stadgas angående besvär av taxeringsintendent skall tillämpas jämväl å framställning enligt 158 § samt vad som avser skattskyldig skall gälla ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet och annan, för vilken garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst.

Åtgärder, som avses i 91 §, skola, sedan fastighetsprövningsnämndens arbete avslutats, företagas av prövningsnämnden i länet.

Sammanträde med fastighetsprövningsnämnd må ej övervaras av annan än tjänsteman, som biträder nämnden, om ej muntlig förhandling äger rum. Utan hinder härav må taxeringsintendent vara närvarande vid handläggning av ärende i vilket han ej är part. Taxeringsintendent må även infinna sig för att lämna muntlig upplysning, när fastighetsprövningsnämnden för visst fall finner det påkallat av särskilda skäl.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

163 §.

1 m o m.¹ Över beslut av fastighetstaxeringsnämnd må besvär anföras hos fastighetsprövningsnämnden

1) av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, såvitt fastigheten rör,

2) av vederbörande kommun.

Besvären skola avfattas skriftligen samt ingivas eller insändas till prövningsnämndens kansli.

Besvären skola vara inkomna senast den 15 maj under taxeringsåret.

2 m o m. Taxeringsintendent äger att genom framställning, som i 158 § sägs, yrka ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut.

Fastighetsprövningsnämnds arbete skall vara avslutat senast den 15 december under taxeringsåret.

Sedan fastighetsprövningsnämndens arbete avslutats, skall prövningsnämnden i länet vidtaga åtgärder som avses i 91 §.

VII. Om besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag

164 §.

1 m o m. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, så ock kommun må hos kammarrätten anföras besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut rörande viss fastighet,

1) om klaganden — — — — av honom.

2 m o m. Taxeringsintendent må hos kammarrätten anföras besvär, om fastighetsprövningsnämnden icke bifallit av honom gjord framställning eller fastighetsprövningsnämnden efter besvär ändrat fastighetstaxeringsnämnds beslut.

4 m o m. Vad i 96 och 97 §§ är stadgat skall äga motsvarande tillämpning beträffande besvär över allmän fastighetstaxering, dock att besvärsakt skall, där ej särskilda omständigheter föreligga, översändas till kammarrätten inom fyra måna-

1 m o m. Besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut må anföras hos kammarrätten av ägaren av den fastighet som beslutet avser samt av vederbörande kommun,

2 m o m. Taxeringsintendent må hos kammarrätten anföras besvär, om fastighetsprövningsnämnden icke bifallit av honom anförda besvär eller fastighetsprövningsnämnden efter besvär av annan ändrat fastighetstaxeringsnämnds beslut.

4 m o m. Vad i 96 och 97 §§ är stadgat skall äga motsvarande tillämpning beträffande besvär över allmän fastighetstaxering.

¹ Senaste lydelse 1968: 733.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

der efter det att besvären inkommit till prövningsnämndens kansli.

Vid besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut i fråga om fastighetstaxering skall, utöver i 97 § angivna handlingar, fogas utdrag av *taxeringslängd* beträffande närmast föregående taxering av fastigheten.

I förteckning — — — — — övriga besvär.

Vid besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut i fråga om fastighetstaxering skall, utöver i 97 § angivna handlingar, fogas utdrag av *fastighetslängd* beträffande närmast föregående taxering av fastigheten.

166 §.

1 m o m.¹ Besvär över allmän fastighetstaxering må hos prövningsnämnden i länet anföras i särskild ordning av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet,

1) om fastighet uppförts såsom skattepliktig, ehuru den är undantagen från skatteplikt, eller taxering ägt rum av annan egendom än som enligt 4 § tredje stycket kommunalskattelagen är att hänföra till fastighet,

2) om fastighet taxerats å mer än en ort eller eljest taxerats i fall, där taxering av fastigheten icke bort ägarum,

3) om fastighet på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende blivit felaktigt taxerad, samt

4) om underrättelse, som avses i 152 § tredje stycket eller 154 § 1 mom., haft felaktigt innehåll.

Har taxeringen prövats av kammarrätten eller av fastighetsprövningsnämnd, skola dock besvären anföras hos kammarrätten.

Kammarrätten må, om besvär som anförts i särskild ordning finnas böra upptagas till prövning, förordna att målet skall upptagas och vidare handläggas av i första stycket avsedd prövningsnämnd.

2 m o m. I fall som i 1 mom. sägs må besvär anföras jämväl av taxeringsintendent.

3 m o m. Besvär, som i denna paragraf avses, skola vara inkomna fö-

Talan må ej föras mot kammarrättens utslag i mål angående allmän fastighetstaxering såvitt gäller tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunalskattelagen.

Mot kammarrättens utslag i mål angående allmän fastighetstaxering, såvitt angår annan fråga än som avses i första stycket, föres talan hos Kungl. Maj:t genom besvär. Besvären skola vara inkomna till finansdepartementet inom två månader efter det klaganden erhållit del av kammarrättens utslag.

¹ Senaste lydelse 1963:683.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

re utgången av femte året efter taxeringsåret.

4 m o m. Anföras besvär i särskild ordning hos prövningsnämnd skall vad i 75 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Skola besvären anföras hos kammarrätten, gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 96 § första stycket och 97 §.

VIII. Om besvär i särskild ordning

167 §.

Över kammarrättens utslag i mål angående allmän fastighetstaxering, såvitt rör tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunalskattelagen, må klagan icke föras.

Den som icke åtnöjes med kammarrättens utslag i mål angående allmän fastighetstaxering, såvitt angår annan fråga än i första stycket sägs, äger hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, som skola vara inkomna till finansdepartementet inom två månader efter det klaganden erhållit del av kammarrättens utslag.

1 m o m. Den som enligt 158 § 1 mom. äger föra talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut må i särskild ordning anföras besvär,

1) om fastighet genom förbiseende icke blivit taxerad,

2) om taxering ägt rum av annan egendom än som enligt 4 § tredje stycket kommunalskattelagen är att hänföra till fastighet,

3) om fastighet upptagits såsom skattepliktig fastän den är undantagen från skatteplikt, eller undantagits från skatteplikt, trots att så icke bort ske,

4) om fastighet taxerats på mer än en ort eller eljest taxerats i fall, där taxering av fastigheten icke bort äga rum,

5) om fastighet på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende blivit felaktigt taxerad,

6) om eljest sådana omständigheter föreligga, som bort föranleda väsentligt annorlunda taxering, och särskilda skäl föreligga för prövning av besvären,

7) om underrättelse som avses i 152 § tredje stycket eller 154 § 1 mom. haft felaktigt innehåll.

Besvär enligt denna paragraf prövas av fastighetsprövningsnämnden eller, om dess arbete avslutats, av prövningsnämnden i länet. Har taxe-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ringen prövats av fastighetsprövningsnämnden, prövningsnämnden eller kammarrätten, skall kammarrätten pröva målet. Har taxeringen i den del besvären avser prövats av Kungl. Maj:t skall dock Kungl. Maj:t pröva målet.

Kammarrätten må, om besvär enligt denna paragraf finnas böra upptagas till prövning, förordna att målet skall upptagas och vidare handläggas av fastighetsprövningsnämnden eller, om dess arbete avslutats, av prövningsnämnden.

2 m o m. Besvär enligt 1 mom. skola vara inkomna före utgången av femte året efter taxeringsåret.

3 m o m. Anföras besvär i särskild ordning hos fastighetsprövningsnämnd eller prövningsnämnd, äger 75 § motsvarande tillämpning.

Skola besvären anföras hos kammarrätten, gälla 96 § första stycket och 97 § i tillämpliga delar.

IX. Övriga bestämmelser om besvär

168 §.¹

Besvärsrätt liksom för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet tillkommer jämväl annan för vilken garantibelopp för fastigheten skall upptagas såsom skattepliktig inkomst, så ock arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägaren eller innehavaren har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

Vad i — — — — — allmän fastighetstaxering.

Utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t beträffande allmän fastighetstaxering skall, därest utslaget innefattar ändring av prövningsnämnds beslut, för kännedom tillställas, förutom klaganden, den som vid taxeringsårets ingång ägt fastigheten eller varit skyldig att erlægga

Besvärsrätt liksom för ägare av fastighet tillkommer jämväl arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägaren har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

Utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t beträffande allmän fastighetstaxering skall, därest utslaget innefattar ändring av fastighetsprövningsnämnds beslut, för kännedom tillställas, förutom klaganden, den som äger fastigheten, den kommun, där fastigheten är belägen,

¹ Senaste lydelse 1965:753.

(Nuvarande lydelse)

skatt för garantibelopp för densamma, den kommun, där fastigheten är belägen, förste taxeringsintendenten i det län, där fastigheten är belägen, så ock där fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare vid ingången av taxeringsåret hade sin hemortskommun i annat län, förste taxeringsintendenten i det länet.

Vid sådant — — — — — att iakttaga.

(Föreslagen lydelse)

förste taxeringsintendenten i det län, där fastigheten är belägen, så ock där fastighetens ägare har sin hemortskommun i annat län, förste taxeringsintendenten i det länet.

VIII. Gemensamma bestämmelser¹172 §.²

Utöver vad — — — — — allmän fastighetstaxering:

1) 13—15 §§, 16 § 2 och 3 mom. liksom 17—19 §§ med för taxeringsnämnder och prövningsnämnder gemensamma bestämmelser samt med föreskrifter om riksskattenämnden m. m.,

2) 46 § — — — — — särskilda föreskrifter.

XI. Gemensamma bestämmelser

1) 13—15 §§, 16 § 2 och 3 mom. liksom 18 och 19 §§ med för taxeringsnämnder och prövningsnämnder gemensamma bestämmelser samt med föreskrifter om riksskattenämnden m. m.,

Om fastighet innehaves av någon, som enligt 47 § kommunalskattelagen är att anse såsom ägare eller är i ägarens ställe skyldig att erlagga skatt för garantibelopp för fastigheten, gäller vad som föreskrives beträffande ägare i stället sådan innehavare.

173 §.

1 m o m.² Bestämmelserna i — — — skall iakttagas.

1) Vad i 129 § 1 mom. — — — av vattenfallsfastighet.

2) Vad i 129 § 5 mom. — — — länsstyrelsens medgivande, de ordförande i fastighetstaxeringsnämnd, som på vederbörlig kallelse inställt sig till sådant sammanträde, som anges i 144 § 1 mom. eller 145 §, samt

de personer, som inställt sig på vederbörlig kallelse enligt 158 § andra stycket.

3) Vad i — — — — — i fastighetsprövningsnämnd.

de ordförande i fastighetstaxeringsnämnd, som på vederbörlig kallelse inställt sig till sådant sammanträde, som anges i 144 § 1 mom. eller 145 §,

de personer, som inställt sig på vederbörlig kallelse enligt 147 § tredje stycket.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse 1963: 683.

² Senaste lydelse 1968: 733.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 24 oktober 1969.

Närvarande:

Statsministern PALME, statsråden STRÄNG, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GELJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i besvärsförfarandet vid allmän fastighetstaxering, m. m.* och anför.

INLEDNING

Allmän fastighetstaxering, som senast skedde år 1965, skall äga rum år 1970. Inför den förestående allmänna fastighetstaxeringen har skett vissa ändringar i författningsreglerna, både i materiellt hänseende och beträffande förfarandet. (Se härom prop. 1968: 154, BeU 72, rskr 376, SFS 1968: 729—734, prop. 1969: 96, BeU 43, rskr 210, SFS 1969: 210 och 211, prop. 1969: 97, BeU 44, rskr 211, SFS 1969: 209 samt SFS 1969: 310.)

De ändringar i författningsreglerna som hittills genomförts beträffande förfarandet avser förberedelsearbetet och handläggningen i fastighetstaxeringsnämnd. Besvärsförfarandet har inte setts över. Emellertid har, såvitt gäller inkomsttaxeringsprocessen, efter 1965 års allmänna fastighetstaxering genomförts vissa ändringar som också synes böra påverka förfarandet vid fastighetstaxeringen efter det fastighetstaxeringsnämnderna avslutat sitt arbete. De praktiskt sett mycket viktiga reglerna om rättelse av taxeringslängd, som infördes år 1965 och som gäller inkomsttaxeringen, saknar motsvarighet för fastighetstaxeringens vidkommande.

Inom finansdepartementet har upprättats en promemoria med förslag till ändringar i besvärsförfarandet vid allmän fastighetstaxering, m. m. (Stencil Fi 1969: 7).

Över promemorian har efter remiss yttranden avgetts av kammarrätten, riksrevisionsverket, riksskattenämnden, centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden (CFU), lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, skogsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar,

Blekinge, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län, fastighetstaxeringskommittéerna, Svenska kommunförbundet, Föreningen Sveriges fögderichefer, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges lantbruksförbund, Samfundet för fastighetsvärdering, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Riksförbundet landsbygdens folk, Svensk industriförening, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen och Svenska sparbanksföreningen.

Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har anslutit sig till ett yttrande avgivet av Lantbrukets skattedelegation.

I detta sammanhang vill jag även beröra en fråga om ändring av vissa bestämmelser som inte har samband med fastighetstaxeringen, nämligen bestämmelserna om längdförande myndighets befogenhet att besluta om rättelse av uppenbara felaktigheter i taxeringsnämnds beslut. Föreskrifter här om, som finns i 72 a § taxeringsförordningen (1956: 623, i fortsättningen betecknad TF) och infördes år 1965 (se prop. 1965: 131, BeU 39, rskr 373), begränsar rättelsemöjligheten bl. a. på så sätt att rättelse ej får medföra höjning av taxering. Frågan om utvidgning av lokal skattemyndighets befogenhet i nämnda hänseende har aktualiserats av Föreningen Sveriges fögderichefer i skrivelse till finansdepartementet den 3 december 1968. I skrivelsen föreslås bl. a. att befogenheten skall omfatta även fall då rättelse leder till höjning av taxering.

Yttrande över skrivelsen har efter remiss avgetts av kammarrätten, CFU, riksskattenämnden, länsstyrelsen i Stockholms län — som bifogat yttrande från den lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi — samt länsstyrelsen i Skaraborgs län.

FASTIGHETSTAXERINGEN

Besvär

Den ordinära processen

Nuvarande ordning

Överinstanserna i frågor om allmän fastighetstaxering är fastighetsprövningsnämnd (131 § 2 mom. och 163 § 1 mom. TF), kammarrätten (164 § 1, 2 och 3 mom.) och Kungl. Maj:t (167 § andra stycket). Att besvär,

som fullföljts till Kungl. Maj:t, avgörs av regeringsrätten framgår av 2 § lagen (1909: 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Hos fastighetsprövningsnämnderna kan ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet samt kommun anföra besvär över fastighetstaxeringsnämndens beslut (163 § 1 mom. första stycket TF). Vidare äger taxeringsintendent genom framställning hos fastighetsprövningsnämnden om åtgärder för en med skatteförfattningarna överensstämmande jämn och likformig fastighetstaxering yrka ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut (158 § första stycket och 163 § 2 mom.). Fastighetsprövningsnämnds beslut får genom besvär av ägare eller därmed likställd innehavare samt av kommun och taxeringsintendent bringas under kammarrättens prövning (164 § 1 och 2 mom.). Däremot kan talan mot kammarrättens utslag och beslut i mål angående allmän fastighetstaxering föras hos regeringsrätten endast såvitt angår formella frågor och i övrigt frågor som inte rör tillämpningen av 6 § 1 mom. samt 7—12 §§ kommunalskattelagen (1928: 370), i fortsättningen betecknad KL (167 § TF).

Promemorian

Allmänt

Reglerna om besvärsrätt vid allmän fastighetstaxering och om organisationen av överinstanserna i mål angående sådan taxering blev delvis föremål för översyn i samband med nuvarande TF:s tillkomst år 1956, framhålls det i promemorian. Till stora delar kvarstår dock reglerna i berörda ämnen i princip oförändrade från 1928 års taxeringsförordning.

I det betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation, som låg till grund för TF, anförde 1955 års taxeringssakkunniga bl. a. att taxeringsprocessen i viss mån kan sägas inta en mellanställning mellan processen vid de allmänna domstolarna och den egentliga förvaltningsprocessen. Det torde emellertid, uttalade de sakkunniga, vara ett allmänt omfattat önskemål att införa ett ökat mått av domstolsmässighet i förfarandet. En reform i denna riktning sades påkallad främst från rättssäkerhetssynpunkt. De sakkunniga anförde vidare, att deras förslag beträffande allmän fastighetstaxering i huvudsak byggt på gällande regler samt att en mera radikal ändring av organisationen för taxeringsarbetet i denna del syntes böra anstå i avvaktan på erfarenheter av den förordade organisationsreformen rörande det övriga taxeringsarbetet.

De sakkunnigas förslag att fastighetsprövningsnämnden skulle bli enbart besvärsinstans godtogs. Nämnden skulle inte ta befattning med taxeringarna annat än efter initiativ av taxeringsintendent, skattskyldig eller annan part. Gemensamma tider för besvär till fastighetsprövningsnämnden liksom även förfarandet med utläggning av fastighetslängderna bibehölls liksom be-

stämelsen att taxeringsintendenten skulle kunna yrka ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut mera formlöst än andra besvärsparter.

Sedan TF trädde i kraft har två allmänna fastighetstaxeringar ägt rum, åren 1957 och 1965. Vad som framkommit vid dessa liksom erfarenheterna av de årliga taxeringar som genomförts med tillämpning av TF ger vid handen, heter det i promemorian, att det skulle vara till fördel att i så stor utsträckning som möjligt anpassa de processuella reglerna för den allmänna fastighetstaxeringen efter motsvarande regler för inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

Omredigering av författningstexten

Nuvarande uppställning och redigering av den allmänna fastighetstaxeringens besvärregler i TF skiljer sig avsevärt från vad som gäller för motsvarande regler för inkomst- och förmögenhetstaxeringen, framhålls det vidare i promemorian. De senare följer i berörda avseende det kronologiska förloppet i besvärprocessen. Detta synes systematiskt riktigare och överskådligare.

På grund därav föreslås i promemorian att efter TF:s avsnitt IV. Om fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet m. m., (147—157 §§), införs avsnitt med följande rubriker: V. Om besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut, (158 och 159 §§), VI. Om fastighetsprövningsnämndernas verksamhet, (160—163 §§), VII. Om besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag, (164—166 §§), VIII. Om besvär i särskild ordning, (167 §), IX. Övriga bestämmelser rörande besvär, (168 och 169 §§).

Till följd av det ökade antal rubriker som föreslås bör de två efterföljande rubrikerna numreras om sålunda: X. Om straff, (170 och 171 §§), XI. Gemensamma bestämmelser, (172 och 173 §§).

I samband med den ändrade rubriksättningen föreslås vissa delar av nuvarande paragrafer flyttade till andra paragrafer. Vidare föreslås, att innehållet i vissa paragrafer flyttas.

Remissyttrandena

Allmänt

Remissinstanserna tillstyrker målsättningen att genom en närmare avslutning till motsvarande regler på inkomsttaxeringens område åstadkomma ökad rättssäkerhet. Remissinstanserna har därför i allmänhet funnit promemorians förslag till ändrade regler i fråga om besvär och rättelse av fastighetslängd lämpligt och tillstyrker att förslaget läggs till grund för lagstiftning.

Det övervägande antalet remissinstanser har godtagit att man av prak-

tiska skäl avstår från att redan nu göra en fullständig omläggning av besvärreglerna och begränsar sig till vissa särskilt önskvärda ändringar.

Riksskattenämnden finner det sålunda naturligt att reglerna om besvär förfarandet i görligaste mån anpassas efter motsvarande regler vid inkomsttaxeringen. Nämnden delar uppfattningen att en sådan anpassning endast delvis kan medhinnas till 1970 års allmänna fastighetstaxering och finner inte anledning till erinran mot den i promemorian gjorda avvägningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län uttalar att redan genom de nu föreslagna väsentliga ändringarna den kontradiktoriska principen för processföring blir lika väl tillgodosedd som vid den årliga taxeringen för inkomst och förmögenhet.

Lantbrukets skattedelegation vill starkt understryka angelägenheten av att en ingående omprövning av besvärreglerna vid allmän fastighetstaxering verkställs inom sådan tid att de nya reglerna kan tillämpas vid 1975 års allmänna fastighetstaxering. Taxeringsvärdena har nämligen fått allt större betydelse vid inkomsttaxeringen. Detta gäller dels för beskattningen av en- och tvåfamiljstvillor, dels — och kanske framför allt vid mera långsiktigt perspektiv — för realisationsvinstbeskattningen av fastighet. Det är i synnerhet i dessa sammanhang av vikt att besvärreglerna har sådan utformning att fastighetsägare inte behöver lida rättsförluster, anser delegationen. De nu föreslagna delreformerna har också i första hand bl. a. tagit sikte på att undanröja sådana oformligheter i gällande besvärregler där risken för rättsförluster varit särskilt stor. Delegationen anser att de framlagda förslagen i huvudsak är väl underbyggda och utformade på ett för de skattskyldiga positivt sätt.

Länsstyrelsen i Jönköpings län finner det vara fråga om ett provisorium, vilket i och för sig kan beklagas. Länsstyrelsen kan dock ansluta sig till förslaget att i brist på en fullständig systematisk genomgång av de processuella reglerna redan nu reglera vissa av hithörande spörsmål.

Omredigering av författningstexten

Samtliga remissinstanser har anslutit sig till förslaget att omredigera författningstexten i TF efter det kronologiska förloppet av processen.

Kammarrätten finner att omredigeringen gör bestämmelserna översiktligare. *Lantbruksstyrelsen* anser omredigeringen ändamålsenlig. *Lantmäteristyrelsen* uttalar att genom den föreslagna omredigeringen ett väsentligt steg tagits i riktning mot anpassning efter motsvarande regler för inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

Ägares besvärsrätt

Nuvarande ordning

Såsom part i överinstans i mål om allmän fastighetstaxering kan förekomma ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, vederbörande kommun eller taxeringsintendent (163 § 1 mom. första stycket och 2 mom., 164 § 1 och 2 mom. samt 167 § andra stycket TF).

Med vederbörande kommun avses därvid, i överensstämmelse med vad som gäller vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen, en kommun som utan att själv inneha viss fastighet har ekonomiskt intresse av dess taxering.

Såsom företrädare för det allmänna intar taxeringsintendent givetvis partsställning, då han för talan i mål om allmän fastighetstaxering (se t. ex. besvärssakkunnigas slutbetänkande SOU 1964: 27 »Lag om förvaltningsförfarandet» s. 187).

Promemorian

Frågan om vem som i egenskap av ägare eller likställd innehavare av fastighet skall vara behörig part synes enligt promemorian i vissa fall ha bedömts olika av såväl enskilda, fastighetstaxeringsnämnder som skattemästare. Förutom att civilrättsliga tvister kan föranleda svårigheter att avgöra vem som är ägare av en fastighet, har frågan om till vilken tidpunkt ägandet skall hänföra sig gett anledning till missförstånd och oklarhet vid fastighetstaxeringen.

Enligt regeringsrättens och kammarrättens praxis har besvär inte tagits upp till prövning om klaganden inte varit ägare till den aktuella fastigheten vid taxeringsårets ingång.

Kammarrättens uppfattning framgår bl. a. av ett remissyttrande över en departementspromemoria med förslag till vissa ändringar i TF och taxeringskungörelsen (1957: 513) (TK) inför 1970 års allmänna fastighetstaxering (Stencil Fi 1969: 3). I yttrandet anför kammarrätten.

I detta sammanhang vill kammarrätten framhålla att ytterligare ett ganska vanligt missförstånd kan undvikas genom en mindre ändring i texten på baksidan av den föreslagna blanketten för underrättelse om preliminärt taxeringsvärde. För att undvika att såsom nu ofta är fallet besvär anförs av person, som förvärvat fastighet efter taxeringstidpunkten, torde besvärshänvisningen lämpligen ges lydelsen: »Den som den 1 januari 1970 är ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet.» (Jfr även i detta avseende utslag av RR den 11 februari 1959 ang. Disponent U. Behm och KR den 12 februari 1968 ang. Kammarrättsfiskalen H. Kessler.)

Den praxis som rått i fråga om ägares besvärsrätt överensstämmer inte med de regler som gäller på andra rättsområden, heter det vidare i prome-

morian. Reglerna om parts talerätt refereras i nyssnämnda SOU 1964: 27 s. 186 och 187 bl. a. i huvudsak på följande sätt.

Part i rättegång rörande viss sak blir under förutsättning av saklegitimation den som väcker talan. Ställning som part i ett rättegångsmål hänförs sig till alla de instanser, i vilka målet handläggs. Den uppkommer då målet anhängiggörs i underrätt och består sedan till dess målet slutligt avgjorts. Partskretsen kan inte utvidgas vid fullföljd i målet till högre instans. Där emot kan egenskapen av kärke och svarande givetvis växla. Partssuccession kan äga rum, t. ex. då part avlider och dödsboet efter denne inträder i hans ställe. Ställning — i tillämpliga delar motsvarande partsställningen i rättegång — uppkommer i förvaltningsförfarandet för den som saken rör (sakägare). Partskretsen bestäms i förvaltningsförfarandet inte såsom i rättegång slutligt i första instans, utan den som saken rörer kan inträda som part i besvärinstans, oaktat han inte fört talan i tidigare instans. Partssuccession äger rum i förvaltningsförfarandet på samma sätt som i rättegång. Partssuccessorn inträder i partens rättigheter och skyldigheter. Har part anfört besvär, må partssuccessorn t. ex. fullfölja partens talan, om denna ännu inte avgjorts vid successionstillfället (se t. ex. RÅ 1957 K 955 där ny ägare av fastighet övertog förre ägarens talan om byggnadslov).

På s. 516 och 517 i samma betänkande anför bl. a. att liksom i rättegång är i förvaltningsförfarandet regelmässigt den, som varit part i ett ärende, berättigad att anföra besvär över beslutet i ärendet. Därutöver äger emellertid även den, som kunnat vara part i nämnda ärende, föra besvärstalan. Förutsättning för talerätt är i båda fallen liksom i rättegång i princip även att beslutet länder klaganden till förfång. Vidare får besvärstalan i princip inte avse annat eller mera än som varit föremål för prövning. Talerätt tillkommer inte bara den vars privaträttsliga eller medborgerliga rättigheter saken rör, utan även den, som har intresse i saken av annan natur, men krävs regelmässigt att intresset skall vara väsentligt och erkänt eller eljest beaktat av den lagstiftning eller sedvanerätt om vars tillämpning fråga är. (Den närmare avgränsningen av saklegitimation och besvär rätt i förvaltningsförfarandet redovisas av de sakkunniga genom en utförlig redogörelse av rättspraxis i besvärfrågor på s. 517—534.)

Det torde framstå såsom uppenbart, framhålls det i promemorian, att en person som förvärvar äganderätten till en fastighet efter den 1 januari det år då allmän fastighetstaxering äger rum, kanske t. o. m. omedelbart efter årsskiftet, har ett sådant intresse av den beslutade taxeringen, att detta enligt de grunder som nyss refererats borde medföra talerätt och besvär rätt för honom. Han skall betala garantibelopp för fastigheten för den del av taxeringsåret varunder han äger fastigheten (47 § KL). Vidare påverkar, i förekommande fall, taxeringen av fastigheten hans inkomst- resp. förmögenhetsställning. Genom att den nye ägaren inte får anföra besvär i fråga om taxeringsvärdets storlek kan han inte inverka på den skatt han skall erlägga vare sig för taxeringsåret eller den därefter löpande perioden om normalt fem år intill nästa allmänna fastighetstaxering (såvida inte omtaxe-

ringsskäl enligt 12 § 2 mom. KL föreligger vilket dock mycket sällan är fallet).

Det förhållandet att besvärsrätten i fastighetstaxeringsmål kommit att få ett innehåll, som skiljer sig från besvärsrätten inom andra rättsområden, kan möjligen ses som en följd av utvecklingen beträffande skattskyldigheten för fastighet. Liksom varit fallet före ikraftträdandet av KL anknöts bestämmelsen om skattskyldighet för fastighet i prop. 1927:102 till bevillningsförordningens regler. Därvid föreslogs att skyldighet att erlagga fastighetsskatt skulle åligga, där inte annorlunda stadgades, fastighetens ägare, samt att skattskyldigheten skulle avse den ägare eller innehavare av fastigheten, som för taxeringsåret författningsenligt skolat mantalsskrivas för fastigheten. Departementschefen uttalade, att genom denna anknytning vanns en klar linje och att det ofta framställda kravet på enkelhet i skatteförfattningarna i detta avseende kunde tillgodoses (s. 336).

14 § KL fick därefter följande utformning: »Skattskyldigheten skall bedömas med hänsyn till förhållandena vid taxeringsårets ingång. Har fastighet efter taxeringsårets ingång övergått till ny ägare eller innehavare, skall denne anses såsom ägare eller innehavare av fastigheten vid taxeringsårets ingång, därest han författningsenligt skolat för taxeringsåret mantalsskrivas för fastigheten.» Denna lydelse av 14 § KL gällde ända till omkonstruktionen av fastighetsbeskattningen år 1953.

Då sålunda skyldigheten att erlagga fastighetsskatt intill år 1953 helt varit knuten till fastighetsinnehavaren vid taxeringsårets ingång, kan det synas naturligt, sägs det vidare i promemorian, att även besvärsrätten vid fastighetstaxeringen tillkommit den som varit ägare till fastigheten vid taxeringsårets början. År 1953 slopades emellertid den särskilda kommunala fastighetsskatten (SOU 1953: 8, prop. 1953: 186, SFS 1953: 105). I stället infördes bl. a. reglerna i 47 § KL om garantibelopp för fastighet. De regler för fastighetsbeskattningen, som härefter gäller, innebär att skattskyldigheten för fastighet åvilar inte endast den som varit ägare till fastigheten vid beskattningsårets ingång utan att skattskyldigheten jämkas på sätt beskrivs i anvisningarna till 47 §. I exempel 2 i dessa anvisningar sägs: »Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fastighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde.»

Trots att skyldigheten att erlagga skatt för fastighet inte längre är knuten enbart till förhållandena vid taxeringsårets ingång har dock, som nämnts, inte inträffat någon ändring av rättspraxis beträffande besvärsrätten.

Nämnda förhållande kan enligt promemorian inte anses vara tillfredsställande. Det föreslås därför att besvärsrätt skall föreligga — förutom för den som var ägare av fastigheten vid taxeringsårets ingång — även för den som därefter blivit ägare av samma fastighet. Motsvarande bör gälla även

för sådan innehavare som skall jämföras med ägare. Bestämmelse härom bör införas i den föreslagna nya 158 § 1 mom. och 167 § 1 mom. TF.

Om ny ägare övertagit en fastighet under taxeringsåret men före utgången av tiden för anförande av besvär till fastighetsprövningsnämnden bör han enligt promemorian sålunda alltid ha rätt att anföra ordinära besvär där. Fall kan med den nu föreslagna regeln uppkomma då flera ägare besvärar sig beträffande samma fastighetstaxering. Detta bör i och för sig inte medföra några svårigheter i processen. Har flera ägare anfört besvär i första instans bestäms ramen för talan på samma sätt som då dels skattskyldig, dels taxeringsintendent anfört besvär beträffande årlig taxering.

Har ny ägare övertagit en fastighet efter det den ordinarie besvärstiden gått ut, kan hans talan — om den tidigare ägaren inte anfört besvär — prövas endast i den mån han kan anses ha extraordinär besvärsrätt.

Om ägare anfört besvär inom rätt tid får ny ägare anses ha rätt att som sakägare inträda i processen. Den nye ägaren får därvid föra processen inom den ram som fastställts genom den tidigare ägarens yrkanden. Vill den nye ägaren efter besvärstidens utgång framställa yrkanden som går utöver de av tidigare ägare i rätt tid framställda yrkandena, bör han få sina nya yrkanden prövade endast i den mån han därför kan anses ha särskild besvärsrätt, heter det vidare i promemorian.

Den som förvärvat en fastighet före den ordinarie besvärstidens utgång har med hänsyn till att han skall erlagga större del av garantibeloppet för fastigheten än den föregående ägaren också större intresse av att bevaka vilket taxeringsvärde som åsätts fastigheten och att eventuellt föra talan angående taxeringsvärdet. Såväl den nye som den förre ägaren kan få del av preliminärt och slutligt taxeringsvärde för fastigheten genom att ta del av innehållet i utlagd fastighetslängd. Genom bestämmelse i TK bör härutöver både den som vid taxeringsårets ingång var ägare och — där så är möjligt före besvärstidens utgång — den som därefter visat sig blivit ny ägare av den fastighet fastighetstaxeringsnämndens beslut avser få underrättelse om nämndens preliminära resp. slutliga beslut. Anvisningar om underrättelseförfarandet till följd av den nya bestämmelsen bör enligt promemorian meddelas av riksskattenämnden.

Enligt promemorian bör för sammanhangets skull till nya 158 § 1 mom. TF överflyttas vad som nu i 168 § första stycket sägs bl. a. om att besvärsrätt liksom för ägare också tillkommer annan, för vilken garantibelopp skall upptas såsom skattepliktig inkomst.

Remissyttrandena

Förslaget att besvärsrätt skall tillkomma även den som efter taxeringsårets ingång blivit ägare av fastigheten har i princip tillstyrkts av samtliga remissinstanser.

Kammarrätten anser starka skäl tala för att även den, som efter taxeringsårets ingång förvärvat fastighet, bör tillerkännas besvärsmätt. Det kan dock förutses att detta kan medföra vissa komplikationer i taxeringsprocessen. Dessa fall torde emellertid enligt kammarrättens uppfattning inte bli så många att de kan innebära någon allvarigare olägenhet. Avgörande finner kammarrätten vara hur riksskattenämnden kan lösa problemet med ett underrättelseförfarande, så att ny ägare verkligen kommer i åtnjutande av den föreslagna besvärsmätten. I regel brukar en köpare göra sig underrättad om fastighetens taxeringsvärde vid köpet och torde i samband därmed även bli upplyst om huruvida säljaren avser att anföra besvär över taxeringsvärdet. I sådana fall har han alltså möjlighet att bevaka sin rätt. Svårigheter uppstår tydligen framför allt när besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut anföres av taxeringsintendent eller kommun. Då kan inträffa att det inte är känt att fastigheten bytt ägare. Problemet kan enligt kammarrätten möjligen lösas genom att riksskattenämnden föreskriver, att taxeringsintendent i sina besvär eller i förklaring över kommuns besvär frågar den skattskyldige, huruvida fastigheten efter taxeringsårets ingång övergått till ny ägare. Det kan dock trots detta förekomma, att den nye ägaren inte får kännedom om anförda besvär. Om den nye ägaren sedan den ordinarie processen slutförts vänder sig till myndighet med yrkande om rättelse, anser kammarrätten att besluten bör undanröjas och den nye ägaren ges den besvärsmätt som tillkommer honom som sakägare.

Riksskattenämnden, som tillstyrker den utvidgade besvärsmätten för ny ägare, är medveten om, att den sålunda utvidgade besvärsmätten kan komma att i den praktiska tillämpningen medföra vissa processtekniska svårigheter. Detta sammanhänger bl. a. med taxeringsmyndigheternas i viss mån begränsade möjligheter att få reda på när en fastighet bytt ägare. Dessa svårigheter bör emellertid enligt riksskattenämnden inte överdrivas. Nämnden framhåller att det i praktiken sällan torde förekomma att någon köper en fastighet utan att dessförinnan ha tagit reda på vilket taxeringsvärde, som vid tidpunkten för förvärvet gäller för fastigheten. Detta ligger i sakens natur med hänsyn till den betydelse i ekonomiskt hänseende som fastighetens taxeringsvärde får för den nye ägaren. Det kan därför antas att den, som förvärvat en fastighet under det år fastighetstaxering skett, i regel kommer att självmant ge sig tillkänna i den mån han finner anledning till erinran mot det taxeringsvärde som åsatts av fastighetstaxeringsnämnden.

Samfundet för fastighetsvärdering finner förslaget innebära att, om en fastighet byter ägare före maj månads utgång, den nye ägaren får rätt att anföra besvär i ordinarie ordning. Byter fastigheten ägare efter maj månads utgång, kan den nye ägaren inträda som sakägare om den förre fastighetsägaren anför besvär. Enligt samfundets mening är förslaget väl motiverat.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, som i sak tillstyrker förslaget, är tveksam om lagstiftning behövs. Länsstyrelsen framhåller att det i promemorian

åberopade utslaget i regeringsrätten avser 1952 års taxering och alltså förhållanden före tillkomsten av bestämmelserna om garantibelopp i 47 § KL varvid tidpunkten för äganderätten helt ändrat betydelse. En sådan ordning, som att äganderätten till fastighet vid taxeringsårets ingång är avgörande för rätten att besvära sig över åsatt fastighetstaxering, måste uppfattas som stötande för ny ägare som förvärvat fastigheten efter nämnda tidpunkt men innan besvärstiden utgått. Om de nuvarande reglerna verkligen har den innebörden bör de enligt länsstyrelsens mening ändras. I motsatt fall är ett förtydligande på sin plats, anför länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Hallands län avstyrker den föreslagna lagstiftningen på formella skäl och anför.

Som förut framhållits avser uttrycket »ägare och därmed likställd innehavare» samtliga kategorier av skattskyldiga, vilka omnämns i 47 § KL. Uttrycket har vid tolkningen av 163 § TF i praxis erhållit den innebörden, att besvär endast kan anföras av den som den 1 januari under taxeringsåret ägt eller innehaft fastigheten. Kretsen av dem som kan anföras besvär (»liksom för ägare etc —») utvidgas emellertid genom bestämmelsen i 168 § 1 st TF med viss arrendator och »annan för vilken garantibelopp för fastigheten skall upptagas såsom skattepliktig inkomst». Besvärsrätten för »annan etc» tillkom med 1956 års taxeringsförordning. Den saknades i 1928 års taxeringsförordning och behövdes inte heller på grund av den dåvarande fastighetsskattens konstruktion. I förarbetena till 1956 års taxeringsförordning har såvitt kunnat utrönas stadgandet inte kommenterats. — Den tidigare slutsatsen att uttrycket »ägare och därmed likställd innehavare» avser alla i 47 § KL upptagna skattskyldiga och att de därmed har besvärsrätt enligt 163 § TF om de ägt eller innehaft fastigheten den 1 januari kan knappast bestridas. Om man hävdar att däri inte ingår de skattskyldiga som utan att vara ägare (47 § KL a—c) ändå skattar för garantibelopp t. ex. tomträttsinnehavare faller detta på sin egen orimlighet eftersom dessa då inte skulle ha haft besvärsrätt enligt 1928 års taxeringsförordning, vilken endast upptog besvärregler, motsvarande dem i 163 § upptagna. I 47 § KL upptas alla som har att erlägga skatt för garantibelopp. Med detta för ögonen frågar man sig: Vilken självständig mening kan bestämmelsen om besvärsrätt för »annan etc» då ha? Svaret kan knappast bli mer än ett, nämligen att den medför besvärsrätt för sådana ägare eller innehavare som inte haft fastigheten den 1 januari. Resultatet av detta resonemang blir att den besvärsrätt, som promemorieförfattarna nu söker införa, redan finns. — Frågan blir då, hur är egentligen praxis på området? Kammarrättens utslag beträffande kammarrättsfiskalen Kessler synes vara av mindre betydelse eftersom kammarrätten inte är slutinstans i processuella frågor. Målet avsåg särskild fastighetstaxering. Av utslaget synes kunna framläsas att innehållet i 183 § 1 st taxeringsförordningen, vilken bestämmelse vid särskild fastighetstaxering motsvarar 168 § 1 st TF, överhuvud ej varit på tal. — Det i promemorian åberopade rättsfallet 11.2.1959 (U. Behm) säger i detta stycke ingenting, eftersom det avsåg 1952 års taxering och således tillämpning av 1928 års taxeringsförordning, i vilken besvärsrätten för »annan» eller motsvarande saknades. Länsstyrelsen har inte kunnat finna några senare rättsfall. Oavsett vad kammarrätten och promemorieförfattarna anför måste länsstyrelsen därför i brist på vägledande rättsfall anta att

besvärsrätt föreligger för den som efter taxeringsårets ingång förvärvat fastighet. Förslaget i denna del avstyrkes därför. — Anses det trots allt nödvändigt att poängtera att förvärv av fastighet efter den 1 januari medför besvärsrätt, kan detta ske genom att den nuvarande formuleringen ändras på följande sätt: — — — »tillkommer jämväl annan, för vilken på grund av förvärv av fastighet under taxeringsåret eller eljest garantibelopp för fastigheten — — —».

Uttalandet att ny ägare såsom intervenient i skatteprocessen måste hålla sig inom den ram som angetts av den tidigare ägaren finner *Sveriges fastighetsägareförbund* inte klar. Regeln får väl anses innebära att den nye ägaren inte kan yrka ett högre värde än tidigare, men däremot nedsätta ett yrkande, vilket ju alltid kan ske i en process. Man borde enligt förbundets mening emellertid också kunna åberopa nya omständigheter utan att detta skall anses innebära någon ändring av talan. Vad man därvid närmast har att hålla sig till synes vara 13 kap. 3 § rättegångsbalken.

Även *länsstyrelsen i Skaraborgs län* diskuterar ramen för processen. Utvidgningen av besvärsrätten till ny ägare kan skapa problem för det fall att både den gamle och den nye ägaren anför besvär med yrkanden om höjning av det av fastighetstaxeringsnämnden åsatta värdet och yrkandena i besvären har olika innehåll. Detta åskådliggör länsstyrelsen med följande exempel.

En fastighet har av fastighetstaxeringsnämnd åsatts taxeringsvärde av 100 000 kr. Den gamle ägaren, dvs. den person som vid taxeringsårets ingång ägde fastigheten, yrkar i besvär, som inkommit inom den ordinarie besvärstiden, att värdet skall höjas till 150 000 kr. Före besvärstidens utgång säljs fastigheten och den nye ägaren yrkar, också i rätttidigt inkomna besvär, att det av taxeringsnämnden åsatta värdet skall höjas till 130 000 kr. Taxeringsintendenten biträder sistnämnda yrkande. Vid sin prövning av målet finner fastighetsprövningsnämnden att värdet rätteligen skall bestämmas till 140 000 kr. Fråga uppstår nu om fastighetsprövningsnämnden kan åsätta detta värde med hänsyn till bestämmelserna i den föreslagna nya 161 § TF jämförd med 86 § TF.

Uttalandet i promemorian (s. 32), att ny ägare får föra processen inom den ram »som fastställts genom den tidigare ägarens yrkanden», anser länsstyrelsen inte innebära annat än att den nye ägaren inte kan få bifall till ett yrkande om högre taxeringsvärde än vad den gamle ägaren yrkat eller 150 000 kr., men däremot kan det knappast med en strikt tolkning av bestämmelserna i 86 § TF ge fastighetsprövningsnämnden rätt att för den nye ägarens del gå utöver vad han i sina besvär yrkat (och vad taxeringsintendenten biträtt) eller 130 000 kr. För den gamle ägarens del kan däremot något formellt hinder för att höja taxeringsvärdet till 140 000 kr. inte föreligga. Enligt länsstyrelsens mening måste det betecknas som otillfredsställande och ur praktiska synpunkter mycket olyckligt om en sådan strikt tolkning av bestämmelserna som den nu anförda skulle kunna ge skilda resultat för den gamle och den nye ägaren. En komplettering erfordras därför av

bestämmelserna i den föreslagna 161 § TF, vari hänvisning sker bland annat till bestämmelserna i 86 § samma förordning. Kompletteringen bör enligt länsstyrelsens mening ha den innebörden att om såväl tidigare som nuvarande ägare av fastighet anfört besvär mot fastighetstaxeringsnämnds beslut, fastighetsprövningsnämnden vid prövning av dessa besvär icke må bestämma taxeringsvärde till högre men väl till lägre belopp än det lägsta belopp någondera av dessa parter yrkat.

I samband med frågan om ägares besvärsrätt har frågan om besvärsrätten för k o m m u n väckts av en remissinstans. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* föreslår slopande av denna besvärsrätt. Länsstyrelsen påpekar att en kommun utan att själv inneha viss fastighet likväl anses ha ett så stort ekonomiskt intresse av dennas taxering att kommunen äger rätt att hos fastighetsprövningsnämnd föra talan om ändring i fastigheten åsatt taxeringsvärde. Bestämmelsen är en reminiscens från den tid fastighetsskatten var en objektskatt och hade större betydelse för den kommunala ekonomin än vad nu i allmänhet är förhållandet. Självfallet skall en kommun äga rätt föra talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut rörande taxeringsvärde på fastigheter, för vilka kommun är ägare. Däremot kan man enligt länsstyrelsens mening starkt ifrågasätta nödvändigheten av kommunens allmänna befogenhet att anföra besvär över andra fastigheter åsatta taxeringsvärden. Såsom nyss anförts är fastighetsskatten inte längre en objektskatt utan ingår som ett led i den kommunala inkomstbeskattningen. Är fastighetsskatten inte vad man kallar effektiv, dvs. garantibeloppet för fastigheten motsvaras av ett lika stort s. k. procentavdrag för fastigheten enligt 45 § KL, inverkar fastighetens värde inte på något sätt på den kommunala ekonomin. Är fastighetsskatten däremot effektiv — vilket i regel torde vara förhållandet beträffande s. k. en- och tvåfamiljsfastigheter av annan fastighets karaktär — är fastighetsskattens inverkan på den kommunala ekonomin i allmänhet ringa med hänsyn framför allt till den fortgående stegringen i inkomstskatteunderlaget. Ett bibehållande av den kommunala besvärsrätten i detta hänseende ter sig därför för länsstyrelsen skäligen meningslöst och komplicerar dessutom lagstiftningen bland annat genom särskilda regler för besvärstid för kommun. Enligt länsstyrelsens mening bör det övervägas att nu slopa denna besvärsrätt och kanalisera all det allmännas besvärsrätt till förste taxeringsintendenten. Eventuellt kan ett slopande av kommunens allmänna besvärsrätt kombineras med en föreskrift av innebörd att förste taxeringsintendent skall ha skyldighet att om kommun så begär beträffande viss fastighet, till vilken kommun ej är ägare eller därmed likställd innehavare, föra talan i fråga om denna fastighet åsatt taxeringsvärde såvitt inte särskilda skäl talar däremot.

Frågan om u n d e r r ä t t e l s e till ny ägare rörande fastighetstaxeringsnämnds beslut är en fråga som väckt stort intresse vid remissbehandlingen.

Den närmare utformningen av underrättelseförfarandet har därvid blivit föremål för delade meningar. Flertalet remissinstanser har dock tillstyrkt förslaget i promemorian. Det bör här erinras om att underrättelseförfarandet även behandlas i ett senare avsnitt under rubriken »Vissa tidsfrister m. m.».

Avsikten med de föreslagna bestämmelserna i 76 a § TK anser *fastighets-taxeringskommittéerna* vara att slutlig underrättelse alltid bör tillställas ny ägare, som inte erhållit preliminär underrättelse — oavsett om erinringar avgivits eller ej. Detta framgår emellertid inte klart av den föreslagna författningstexten, anser kommittéerna.

Länsstyrelsen i Stockholms län, som i princip ansluter sig till förslaget om nya regler för underrättelseförfarandet, finner det dock i viss mån tveksamt huruvida och i vilken utsträckning reglerna om preliminär underrättelse till även den nye fastighetsägaren i praktiken skall kunna tillämpas av samtliga lokala skattemyndigheter. En underhandskontakt med ett antal fögderichefer inom Stockholms län har visat, att dessa av arbetstekniska skäl inte anser sig kunna säkert räkna med, att det skall bli möjligt att genomgående ta fram uppgifter om namn och adress på dem, som efter taxeringsårets ingång blivit ägare eller därmed likställd innehavare av de fastigheter besluten avser, inom sådan tid att preliminära underrättelser kan hinna utsändas. Det kan med hänsyn härtill enligt länsstyrelsen ifrågasättas, om inte bestämmelsen om preliminär underrättelse till den nye fastighetsägaren av praktiska skäl bör utgå. Ur de olika synpunkter (framför allt partsintresset) som redovisats i promemorian synes det dock länsstyrelsen mindre tillfredsställande om ny fastighetsägare över huvud taget inte kan påräkna underrättelse om fastighetstaxeringsnämndens beslut i andra fall än som avses i 154 § 1 mom. TF, nämligen i de fall, då erinringar mot preliminärt åsatt taxeringsvärde avgetts av förutvarande ägaren eller då fastighetstaxeringsnämnd utan att erinringar avgetts beslutat åsätta annat värde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära beslutet. I ett mycket betydande antal fall skulle vid en sådan begränsning av underrättelseförfarandet gentemot ny fastighetsägare denne inte erhålla något skriftligt besked om åsatt taxeringsvärde. Länsstyrelsen noterar vidare, att utredningen synbarligen varit medveten om denna problematik, eftersom den i förslaget till en ny paragraf 76 a i TK angivit att preliminär underrättelse, »där så är möjligt», skall av lokal skattemyndighet sändas även till den, vilken efter taxeringsårets ingång visar sig ha blivit ägare eller därmed likställd innehavare av den fastighet beslutet avser. Länsstyrelsen förmodar att det även finns anledning räkna med en viss aktivitet från den nye fastighetsägarens sida för att få del av fastighetstaxeringsnämndens preliminära beslut i de fall, då lokal skattemyndighet inte utsänt preliminär underrättelse till den nye ägaren på grund av bristande kännedom om denne. Länsstyrelsen anser sålunda att övervägande skäl talar för att reglerna

om underrättelseförfarandet bör innefatta även preliminär underrättelse — i den mån så är möjligt — till den, som blivit ägare eller därmed jämställd innehavare av fastighet efter taxeringsårets ingång. Länsstyrelsen vill emellertid särskilt understryka, att några mer långtgående krav inte torde kunna ställas på de lokala skattemyndigheternas arbetsinsats med avseende på utrönandet av nytillkomna fastighetsägare efter taxeringsårets ingång, med hänsyn till dessa myndigheters arbetssituation under den tid då de preliminära underrättelserna skall utsändas.

Lantbruksstyrelsen finner förslaget innebära att nya ägare i högre grad än gamla blir nödsakade att ta del av den under tre veckor i maj utlagda fastighetslängden. Styrelsen vill dock inte invända mot förslagen utan förutsätter att nya ägare på lämpligt sätt via press och radio upplyses om sina rättigheter och hur dessa säkrast skall tillvaratas.

En begränsning i den föreslagna underrättelseskyldigheten föreslås av *länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar och Hallands län samt Föreningen Sveriges fögderichefer*.

Länsstyrelsen i Östergötlands län föreslår att det skall ankomma på den, som efter taxeringsårets ingång blivit ny ägare eller innehavare, att själv begära uppgift om åsatt taxeringsvärde. En undersökning av vilka som efter taxeringsårets ingång blivit ägare eller därmed likställda innehavare av fastighet kan nämligen befaras komma att medföra en avsevärd arbetsbelastning för de lokala skattemyndigheterna.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller att det från den lokala skattemyndigheten i Kalmar fögderi har framförts betänkligheter mot de lokala skattemyndigheternas möjlighet att utskicka underrättelser om åsatta taxeringsvärden i de fall då ny ägare tillkommit efter taxeringsårets ingång. Sådan underrättelseplikt borde föreligga endast då den nye ägaren så begär hos lokal skattemyndighet.

Föreningen Sveriges fögderichefer finner innebörden av bestämmelserna om underrättelse oklar. Föreningen vill tolka regeln så, att ny ägare efter hänvändelse till lokal skattemyndighet skall tillställas avskrift av tidigare utsänd underrättelse. Mot ett sådant förfarande finns inte något att erinra. Skulle däremot bestämmelsen anses innebära att lokal skattemyndighet med ledning av inkomna avskrifter av lagfarter och andra handlingar (t. ex. jämningsansökningar) skall efterforska nya ägare och deras adresser för att till dem utsända manuellt framställda underrättelser, måste föreningen bestämt avstyrka författningsförslaget. Detta skulle nämligen medföra sådana konsekvenser ur arbetssynpunkt, att lokal skattemyndighet med nuvarande knappa personaltilldelning inte skulle kunna bemästra den nya arbetsuppgiften på ett tillfredsställande sätt. Det bör härvid observeras, att myndigheten under den tid som avses har sin högsta arbetsbelastning på grund av arbetet med den årliga taxeringen. Härtill kommer att bestämmel-

sen, om den ges en sådan räckvidd, skulle medföra en viss diskriminering av nytillträdande fastighetsägare på landet, vilka även om lagfart söks inom den i lagfartsförordningen stipulerade halvårsgränsen, kanske i flertalet fall inte skulle nås av underrättelse innan besvärstidens utgång. Även för nytillträdande fastighetsägare i stad, där tremånadersgräns gäller, skulle föreslaget underrättelseförfarande bli otillräckligt. Med samma styrka kan även den invändningen göras att, i fråga om byggnad på annans mark, ny ägare endast efter särskild anmälan till lokal skattemyndighet skulle kunna erhålla sådan underrättelse. Föreningen vill därför bestämt förorda att bestämmelserna i 76 a § TK ges en sådan utformning, att därav klart framgår att underrättelse till ny ägare skall utsändas endast i de fall denne har gjort framställning därom hos lokal skattemyndighet. Liknande synpunkter anför *länsstyrelsen i Hallands län*.

Underrättelse till den nye ägaren om såväl preliminärt som slutligt beslut förordar *Sveriges fastighetsägareförbund* som en följd av den ökade besvärsrätten. Däremot godtar förbundet att man på grund av de praktiska svårigheterna avstår från att utsända slutliga rekommenderade underrättelser till samtliga skattskyldiga.

Beträffande innehållet i de anvisningar om det nya underrättelseförfarandet, som det enligt promemorian bör ankomma på riksskattenämnden att utfärda, uttalar *riksskattenämnden* redan nu, att det synes lämpligt att i anvisningarna intas föreskrift om att taxeringsintendenterna i sina besvär och yttranden bör erinra motparten om att i förekommande fall upplysning bör lämnas om ny ägares namn och adress. Samma förslag framförs av *länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Besvär av taxeringsintendent, dennes granskningsskyldighet m. m.

Formen för taxeringsintendents överklagande

Nuvarande ordning

Förste taxeringsintendents allmänna åligganden vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen regleras i 17 § TF. Enligt denna skall taxeringsintendenten bevaka det allmännas rätt i taxeringsfrågor samt verka för att taxeringarna blir likformiga och rättvisa. Han skall därvid i erforderlig omfattning granska verkställda taxeringar och särskilt uppmärksamma ojämnheter mellan taxeringar i olika taxeringsdistrikt. För utredning i taxeringsfrågor som kräver särskild sakkunskap kan taxeringsintendenten anlita sakkunnig. Vidare kan taxeringsintendenten kalla ordförande eller annan ledamot i taxeringsnämnd för att få upplysningar. Motsvarande regler gäller för

den allmänna fastighetstaxeringen genom hänvisning i 172 § till 17 §. Vidare anges i 147 § andra stycket att förste taxeringsintendenten har att övervaka fastighetstaxeringsnämndernas och fastighetstaxeringsombudens arbete samt att vid behov lämna råd, upplysningar och annat bistånd.

Vid den allmänna fastighetstaxeringen äger taxeringsintendent genom framställning om åtgärder, som erfordras för åstadkommande av en med skatteförfattningarna överensstämmande, jämn och likformig fastighetstaxering, yrka ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut (158 § första stycket och 163 § 2 mom.).

Promemorian

I promemorian erinras om att 1955 års taxeringssakkunniga ansåg (SOU 1955: 51 s. 222) att taxeringsintendent borde kunna överklaga fastighetstaxeringsnämnds beslut på ett mera formlost sätt än andra parter vid den allmänna fastighetstaxeringen. Han borde liksom tidigare kunna ta initiativ till ändring genom formlös framställning, vilken i förekommande fall borde kunna avse flera fastigheter eller grupper av fastigheter samtidigt.

Skälet till de sakkunnigas ställningstagande torde ha varit att taxeringsintendenten i vissa fall vid den allmänna fastighetstaxeringen kan nödgas att på en och samma grund yrka ändring för ett stort antal fastigheter. Av uppgifter inhämtade från länsstyrelserna framgår emellertid, heter det vidare i promemorian, att mängdframställningar i sakfrågor endast förekom i tre fall i samband med 1965 års allmänna fastighetstaxering. Även för sådana framställningar gäller dock att yrkandena — även om de har samma grund — måste individualiseras och anges för varje fastighet.

Det har enligt promemorian förekommit att taxeringsintendent fått göra mängdframställningar hos fastighetsprövningsnämnden om ändringar av formell karaktär. Vid den senaste allmänna fastighetstaxeringen inkom ett mycket stort antal dylika yrkanden beträffande längdföringsfel som avsåg fastigheter på ofri grund. I promemorian hänvisas till en närmare specifikation av besvär som anförts till 1965 års fastighetstaxering upptagen i tablåform. Specifikationen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Enligt promemorian synes skäl inte föreligga för att taxeringsintendenten i fortsättningen skall ha särskild ställning jämfört med andra besvärparter. Han måste individualisera sina yrkanden för varje taxering han vill överklaga och hans skriftliga framställning måste ha sådan form att den utgör underlag för meningsfylld kommunikation.

Av praktiska skäl bör, framhålls det vidare i promemorian, taxeringsintendent givetvis även hädanefter få disponera längre tid för överklagande av fastighetsnämnds beslut än andra parter. Om han finner nödvändigt att inkomma med besvär på samma grund för ett stort antal fastigheter,

bör han kunna ange sina yrkanden och grunderna för dessa i förenklad, skriftlig form. Mängdbesvär bör han kunna delge berörda fastighetsägare exempelvis i form av kopior av en och samma besvärsskrift.

Taxeringsintendent sägs i enlighet med här återgivna synpunkter i likhet med andra besvärsparter böra överklaga fastighetstaxeringsnämnds beslut genom besvär och inte som nu genom framställning. Därför föreslås i promemorian att vad som sägs i 131 § 2 mom. andra stycket, 158 § första stycket, 161 § och 162 § första stycket, 163 § 2 mom. och 164 § 2 mom. TF om taxeringsintendents rätt att göra framställning till fastighetsprövningsnämnd utgår och ersätts i förslaget 131 § 2 mom., 158 § 1, 2 och 3 mom., 160 § och 164 § 2 mom. med rätt att anföra besvär.

Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser har tillstyrkt att taxeringsintendents rätt till särskild framställning ersätts med en vanlig besvärsrätt.

Kammarrätten anser det tillfredsställande att taxeringsintendenten i fortsättningen måste framställa sina yrkanden individualiserade. Då fråga är om en mängd likartade besvär bör besvärsskrifterna dock kunna göras summariska.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län erinrar om att intendenten enligt promemorian måste individualisera sina yrkanden för varje taxering och att hans skriftliga framställning måste ha sådan form att den utgör underlag för meningsfull kommunikation. Härmed torde enligt länsstyrelsen avses, att intendenten inte skall äga anföra reservationsbesvär eller att reservationsbesvaren i vart fall skall ha slutligt utvecklats senast vid utgången av intendentens besvärstid. Detta framgår dock inte av ordalagen i den föreslagna författningstexten, anser länsstyrelsen.

Granskningskyldigheten

Nuvarande ordning

Sedan fastighetslängderna med tillhörande handlingar kommit in till länsstyrelsen skall längderna och fastighetstaxeringsnämndernas protokoll granskas, varpå taxeringsintendenten gör framställningar hos fastighetsprövningsnämnden med yrkande om erforderliga ändringar (158 § första stycket TF). Där så anses erforderligt äger länsstyrelsen kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att under granskningsarbetet infinna sig för meddelande av upplysningar (158 § andra stycket). Enligt 172 § 1) jämförd med 17 § tredje stycket äger taxeringsintendent när så finns erforderligt kalla ordförande eller annan ledamot av fastighetstaxeringsnämnd för att av denne erhålla upplysningar.

Promemorian

Reglerna i nuvarande 158 § första stycket TF om granskning av de taxeringar som åsatts av fastighetstaxeringsnämnderna kvarstår från den period, då fastighetsprövningsnämnden alltså var en taxerande myndighet och inte en dömande instans, som den nu är, framhålls det i promemorian. Enligt denna paragraf skall sålunda granskningen av taxeringarna till viss del ankomma på länsstyrelsen. Skillnaden mellan fastighetsprövningsnämnden som taxerande instans och länsstyrelsen som granskande myndighet torde vid tiden för bestämmelsens tillkomst inte ha varit stor.

I den utredning taxeringsintendent har att förebbringa såsom part får han således vid den allmänna fastighetstaxeringen hjälp med granskningsarbetet av länsstyrelsen i motsats till vad fallet är vid den årliga taxeringen. Det synes enligt promemorian inte lämpligt att länsstyrelsen, där landskamreraren både är chef för taxeringssektionen och ordförande i fastighetsprövningsnämnden, bistår taxeringsintendenten i det granskningsarbete som denne i egenskap av part hos fastighetsprövningsnämnden har att utföra. Vad som är föreskrivet om länsstyrelsens medverkan bör därför utgå.

Såsom nämnts har länsstyrelsen enligt gällande författning rätt att där så anses erforderligt kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att under granskningsarbetet infinna sig för meddelande av upplysningar (158 § andra stycket TF). Med hänsyn till vad nyss sagts om att det inte kan anses lämpligt att länsstyrelsen bistår taxeringsintendent i hans granskningsarbete föreslås att bestämmelsen slopas.

Enligt 172 § 1) jämförd med 17 § TF föreligger, såsom också nämnts i det föregående, möjlighet för taxeringsintendent att inkalla ordförande och annan ledamot i fastighetstaxeringsnämnd för att erhålla upplysningar under taxeringsarbetet. Enligt promemorian kan han emellertid ha behov av att under taxeringsarbetet liksom annars under sitt arbete med den allmänna fastighetstaxeringen få upplysningar även av andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer. Den betydelsefulla ställning fastighetstaxeringsombuden intar vid värdesättningen av fastigheterna i fastighetstaxeringsnämnderna motiverar att han bör kunna inkalla även ombud för upplysningar. Föreskrift härom bör enligt promemorian införas i 147 §, dit nyssnämnda bestämmelse i 172 § 1) sägs böra flyttas.

Det erinras i sammanhanget om vad bevillningsutskottet anförde i samband med att riksdagen antog den åsyftade föreskriften för den årliga taxeringen i 17 § TF (BeU 1956: 56 s. 105). Utskottet uttalade.

Beträffande den föreslagna rätten för taxeringsintendent att kalla ordförande eller ledamot i taxeringsnämnd att infinna sig för att meddela upplysningar vill utskottet understryka angelägenheten av att denna möjlighet begagnas med urskillning, inte minst för att statsverket inte skall åsamkas onödiga kostnader. Det normala förfarings sättet bör vara att vederbörande

anlitar brev eller telefon. Utskottet vill framhålla att avsikten med bestämmelsen inte är att ställa taxeringsnämndens ledamöter i något lydadsförhållande till taxeringsintendenten.

I 158 § första stycket TF finns angivet vilka handlingar som bör omfattas av taxeringsintendents och — hittills — länsstyrelsens granskningskyldighet. Emellertid finns utöver de omnämnda handlingarna ett flertal andra som av naturliga skäl bör granskas av taxeringsintendent, såsom kontrollängder, markvärdekartor, fastighetstaxeringsavier m. m. Det synes enligt promemorian därför inte föreligga skäl att särskilt utpeka de nu i 158 § angivna handlingarna (fastighetslängder och protokoll) såsom föremål för granskning. Bestämmelsen bör alltså utgå.

Remissyttrandena

Vad i dessa hänseenden föreslagits i promemorian har inte föranlett några erinringar från remissinstansernas sida.

För den lagtekniska utformningen vill *länsstyrelsen i Skaraborgs län* dock sätta vissa frågetecken. Beträffande den årliga taxeringen finns de grundläggande bestämmelserna om förste taxeringsintendents uppgifter och befogenheter i 17 § TF, intagen under andra avdelningen, kapitel I. »Om taxeringsorganisationen». I fråga om allmän fastighetstaxering finns i tredje avdelningen av samma förordning kapitel VIII. »Gemensamma bestämmelser» 172 § en hänvisning till 17 §. I promemorian föreslås nu att hänvisningen till 17 § skall flyttas från 172 § till 147 § som ingår i tredje avdelningens kapitel IV. »Om fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet m. m.» och kompletteras med föreskrifter om rätt för förste taxeringsintendent att inkalla fastighetstaxeringsombud och andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer för att erhålla upplysningar. Mot sistnämnda komplettering har länsstyrelsen i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till de allmänna befogenheter den föreslagna hänvisningen jämte därtill hörande komplettering ger åt förste taxeringsintendenten inte endast under tiden för fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet utan även under tiden därefter anser länsstyrelsen det olämpligt att dessa bestämmelser införs i 147 §. I stället bör enligt länsstyrelsen, för att uppnå likformighet med reglerna vid den årliga taxeringen, under tredje avdelningens kapitel I. »Om taxeringsorganisationen» intagas en ny paragraf, benämnd 135 b §, med i huvudsak samma innehåll som 17 § och med den komplettering som erfordras för den allmänna fastighetstaxeringen. Skulle detta inte anses lämpligt bör hänvisningen till 17 § enligt länsstyrelsens mening stå kvar i 172 §, eventuellt med en komplettering att vad som i 17 § är stadgat om rätt för förste taxeringsintendent att kalla ordförande eller annan ledamot av taxeringsnämnd vid allmän fastighetstaxering bör gälla fastighetstaxeringsombud samt ordförande eller annan ledamot av fastighetstaxeringsnämnd i provningsdistriktet.

*Vissa tidsfrister m. m.***Nuvarande ordning**

Enligt 152 § andra stycket TF skall fastighetstaxeringsnämndens preliminära beslut om taxeringsvärden föreligga färdigt senast den 25 januari under taxeringsåret. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet skall av lokal skattemyndighet senast den 15 februari under taxeringsåret under rättas om den taxering och de delvärden för fastigheten som preliminärt bestämts. I underrättelsen skall upplysas bl. a. att ägaren senast den 10 mars äger till fastighetstaxeringsnämndens ordförande avge skriftliga erinringar över det preliminära beslutet (152 § tredje stycket).

Ifyllda underrättelseblanketter och stomme till fastighetslängd framställs datamässigt av länsstyrelsen, som skall till lokal skattemyndighet överlämna blanketterna senast den 10 februari (68 § andra stycket TK) och stommen senast den 20 februari (73 § tredje stycket). Stomme till fastighetslängd skall under tio dagar före den 10 mars viss angiven tid på dagen hållas tillgänglig på lämplig expedition inom kommunen. Kungörelse om utläggningen av stommen skall utfärdas av lokal skattemyndighet efter samråd med ordförande i fastighetstaxeringsnämnd senast den 15 februari (152 § fjärde stycket TF).

Fastighetstaxeringsnämndens arbete skall vara avslutat senast den 25 mars (152 § första stycket TF). Har ägare avgett erinringar eller har fastighetstaxeringsnämnden, utan att erinringar avgetts, beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära beslutet, skall fastighetstaxeringsnämndens ordförande under rätta ägaren om den taxering och de delvärden, som fastighetstaxeringsnämnden slutligt bestämt (154 § 1 mom.).

Fastighetslängden skall i huvudskrift eller bestyrkt avskrift under minst 14 dagar före den 15 maj under taxeringsåret offentligen framläggas inom kommunen på tid och plats som länsstyrelsen kungör (154 § 3 mom. TF och 76 § 2 mom. tredje stycket TK).

Besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut skall inges eller insändas till prövningsnämndens kansli och skall såvitt gäller besvär som anförts av ägare och kommun vara inkomna senast den 15 maj under taxeringsåret (163 § 1 mom. TF). Någon sista dag har inte stadgats för taxeringsintendents framställning till fastighetsprövningsnämnd med yrkande om ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut (jfr 163 § 2 mom.).

Fastighetsprövningsnämnds arbete skall vara avslutat senast den 31 oktober under taxeringsåret (160 § 1 mom. TF).

Enligt 69 § 4 mom. andra stycket TF skall underrättelse om avvikelser från självdeklaration vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen tillställas den

skattskyldige i rekommenderat brev eller, om underrättelsen därvid ej når den skattskyldige, genom delgivning genom posten (av polisen om delgivning genom posten ej lyckas). Sådan underrättelse skall vara utsänd av taxeringsnämnd före utgången av juni månad under taxeringsåret (jfr 71 § första stycket). Besvär över taxeringsnämnds beslut skall ha anförts av enskild senast den 15 augusti och av kommun senast före utgången av september månad under taxeringsåret. Taxeringsintendentens besvärstid utgår inte förrän vid utgången av april året efter taxeringsåret (76 §). Har skattskyldig inte senast den 15 juli under taxeringsåret erhållit underrättelse om avvikelse från självdeklaration får han anförda extraordinära besvär, varvid besvärstiden i normalfallet utgår vid utgången av året efter taxeringsåret (99 §).

Promemorian

Underrättelse om slutlig taxering

Departementschefen uttalade i prop. 1956: 150 (s. 350) att underrättelser om slutliga beslut vid fastighetstaxeringen inte var avsedda att innebära annat än en serviceåtgärd från myndigheternas sida. I prop. 1969: 96 (s. 27) har understrukits att detta uttalande inte får tolkas så att ordföranden skulle sakna skyldighet att utsända sådana underrättelser utan att uttalandet avsåg underrättelsernas betydelse för fastighetsägarnas besvärsrätt. Utebliven underrättelse, förklarade departementschefen i sistnämnda proposition, medför nämligen inte att ägaren får extraordinär besvärsrätt, eftersom delgivning av det slutliga beslutet sker genom offentlig utläggning av fastighetslängden.

Det är alltså fastighetslängdens utläggning under 14 dagar före den 15 maj som är utgångspunkt för den tid under vilken besvär kan anföras till fastighetsprövningsnämnden. Eftersom tiden för besvär till fastighetsprövningsnämnden för enskilda och kommuner går ut senast den 15 maj har denna tid kunnat vara mycket knapp.

I den promemoria med förslag till vissa ändringar i TF och TK inför den förestående allmänna fastighetstaxeringen (Stencil Fi 1969: 3), vilken låg till grund för prop. 1969: 96, underströks vikten av att underrättelser om slutliga beslut om fastighetstaxering på sätt är föreskrivet i 154 § 1 mom. TF utsänds till ägare. I nyssnämnda promemoria anfördes bl. a. (s. 26).

Nu mera har utvecklingen gått därhän, att ett stort antal fastighetsägare (-innehavare) är bosatta på andra orter än där deras fastigheter är belägna. De har därigenom begränsade möjligheter att själva ta del av utlagd fastighetslängd, vilket i en del fall kan leda till rättsförluster. Det får med hänsyn härtill anses rättvist att i vart fall de fastighetsägare (-innehavare), som gjort erinringar med anledning av fastighetstaxeringsnämnds preliminära beslut, får underrättelse om nämndens ändrade beslut.

De grundläggande skillnader som sålunda föreligger mellan bestämmelserna för delgivning av slutliga beslut vid fastighetstaxeringen, å ena sidan, och den årliga taxeringen, å andra sidan, har till stora delar varit betingade av praktiska skäl. Alltjämt kvarstår avsevärda svårigheter att genom personlig delgivning underrätta samtliga fastighetsägare om de taxeringar som åsatts deras fastigheter.

Inom andra rättsområden torde en strävan föreligga att inte helt knyta besvärsrätten till sådant offentliggörande av beslut, som utläggning av fastighetslängderna utgör. Många skäl — särskilt hänsynen till ägarnas rätts-säkerhet — talar för att bestämmelserna om underrättelser om fastighets-taxeringsnämnds beslut och om besvär till fastighetsprövningsnämnden änd-ras att i möjlig utsträckning överensstämja med motsvarande regler för in-komst- och förmögenhetstaxeringen. Lämpligen borde enligt promemorian sålunda samtliga berörda fastighetsägare delges besked om fastighetstaxe-ringsnämndens beslut med uppgift om de för taxeringen grundläggande fak-torer som nu införs i fastighetslängden. Fristen för besvär till fastighets-prövningsnämnden borde därvid med utgångspunkt från tiden för delgiv-ning av fastighetstaxeringsnämndens beslut förlängas så att ägarna kunde få tillfredsställande tid för sitt ställningstagande.

Emellertid torde, heter det vidare i promemorian, en sådan omläggning av förfarandet inte kunna realiserats vid 1970 års allmänna fastighetstaxe-ring. I första hand skulle då ca 2 milj. underrättelser om preliminär taxering utsändas genom rekommenderade försändelser och på samma sätt skulle underrättelser utgå om besluten om slutlig taxering, uppskattningsvis ca 100 000. Detta skulle medföra avsevärda praktiska svårigheter. Sannolikt skulle högst betydande förskjutningar av tiderna för besvär till fastighets-prövningsnämnden m. m. bli nödvändiga, om delgivningen skulle vara ut-gångspunkt för besvärstiden. Tills vidare får man i stället nöja sig med att mjuka upp besvärreglerna.

Enligt 152 § tredje stycket TF skall, såsom nämnts, underrättelse om pre-liminärt taxeringsbeslut lämnas senast den 15 februari under taxeringsåret. Däremot har inte föreskrivits någon senaste tidpunkt för att tillsända ägare underrättelse om slutligt beslut. I viss mån har tiden för utsändande av dessa underrättelser emellertid kunnat anknytas till den sista dagen, den 25 mars, för fastighetstaxeringsnämndens arbete och till den dag, den 31 mars, då ordförande i fastighetstaxeringsnämnden skall sända in näm-ndens handlingar till länsstyrelsen.

Det har numera visat sig möjligt att på länsstyrelsernas datacentraler maskinellt framställa även underrättelseblanketter, ifyllda med uppgifter om fastighetstaxeringsnämndernas slutliga beslut. Det måste därför, sägs det i promemorian, anses ändamålsenligt att samma tillvägagångssätt till-lämpas för att underrätta ägarna om de slutliga besluten som i fråga om de preliminära besluten. Det bör då åvila lokal skattemyndighet i stället

för fastighetstaxeringsnämndens ordförande att tillsända ägarna de ifyllda underrättelserna om de slutliga besluten. Härigenom förenklas förfarandet och sparas tid.

Lokal skattemyndighet bör ha utsänt underrättelserna om slutliga beslut senast den 5 maj.

P. g. a. det anförda förordas i promemorian att i 154 § 1 mom. TF föreskrivs att lokal skattemyndighet i stället för fastighetstaxeringsnämndens ordförande skall tillsända ägaren underrättelse om den taxering och de delvärden som fastighetstaxeringsnämnden slutligt bestämt samt att ifrågasvarande underrättelser skall skickas senast den 5 maj under taxeringsåret.

Senaste tidpunkter för besvär

I fall sista dagen för utsändandet av underrättelser om slutliga beslut till ägare blir den 5 maj, bör enligt promemorian förskjutning ske även av sista dagen för besvär till fastighetsprövningsnämnden, som enligt gällande bestämmelser är den 15 maj för ägare och kommuner. Ägarna bör således ges tillräcklig tid för sina ställningstaganden genom att tiden för besvär hos fastighetsprövningsnämnden för deras del utsträcks fram till utgången av maj månad under taxeringsåret.

Vad gäller senaste tidpunkt för anförande av besvär av kommun resp. taxeringsintendent anføres följande i promemorian.

Kommun delges besluten angående fastighetstaxeringarna inom sitt område genom att lokal skattemyndighet tillställer kommunen en avskrift av fastighetslängden för offentlig utläggning viss tid under maj månad (jfr 76 § 2 mom. tredje stycket TK). Därefter behåller kommunen avskriften. För att inte den tid skall bli för kort som står till kommunens förfogande för egen granskning av längden bör besvärstiden för kommun utsträckas till utgången av juni månad under taxeringsåret.

Enligt gällande bestämmelser är *taxeringsintendent* oförhindrad att inkomma med yrkande hos fastighetsprövningsnämnden intill sista dagen för fastighetsprövningsnämndens arbete, vilken är den 31 oktober under taxeringsåret (jfr 160 § 1 mom. TF). I praktiken torde dock det helt övervägande antalet intendentsyrkanden ha kommit in före utgången av september månad.

I det följande kommer att redovisas ett förslag i promemorian att sista dagen för fastighetsprövningsnämndens arbete förskjuts till den 15 december under taxeringsåret. För att nämnden skall kunna bedriva sitt arbete rationellt och ges tillräcklig tid för överväganden av mål i vilka taxeringsintendent inkommit med besvär bör enligt promemorian en senaste tidpunkt anges för intendentsyrkanden. Det förordas att den 15 november under taxeringsåret bestäms såsom sådan sista tidpunkt. Härigenom bibehålls längden av taxeringsintendents besvärstid oförändrad.

I enlighet med det sagda föreslås i promemorian att tidsfristerna i 163 §

1 och 2 mom. TF för överklagande av fastighetstaxeringsnämnds beslut utgår och att följande frister för besvär till fastighetsprövningsnämnden föreskrivs i 158 § 2 mom., nämligen för

ägare till utgången av maj månad,

kommun till utgången av juni månad och

taxeringsintendent t. o. m. den 15 november, allt under taxeringsåret.

Taxeringsintendent bör enligt promemorian inte ha rätt att anföra besvär hos fastighetsprövningsnämnden i fråga om taxering som nämnden prövat med hänsyn till tidigare anförda besvär. En regel av denna innebörd föreslås i 158 § 2 mom. TF.

Tid för utläggande av fastighetslängd

Behov sägs enligt promemorian alltjämt föreligga för offentligt utläggande av fastighetslängderna med slutliga beslutet. En anledning härtill är att fastighetsägarna genom längden skall kunna få information om bl. a. faktorer, koder och anteckningar som gjorts i fråga om deras fastigheter. Uppgifter i dessa hänseenden utgör ofta grunder för värdesättningen men uppgifterna framgår inte av underrättelserna om taxeringen. Ett annat skäl är att ägarna genom studium av fastighetslängden får möjlighet att jämföra den egna taxeringen med taxeringar av liknande fastigheter.

Tiden för utläggning av fastighetslängd är i 154 § 3 mom. TF bestämd till minst 14 dagar före den 15 maj, vilket enligt nu gällande bestämmelser är sista dagen för ägarnas besvär till fastighetsprövningsnämnden. Efter som här förordats att sista dagen för sådana besvär förskjuts till utgången av maj månad under taxeringsåret bör enligt promemorian även tiden för utläggning av längd förskjutas. Med hänsyn härtill föreslås att 154 § 3 mom. ändras så att fastighetslängden skall vara offentligen utlagd under minst tre veckor i maj månad under taxeringsåret.

Remissyttrandena

Underrättelse om slutlig taxering m. m.

Samtliga remissinstanser tillstyrker att underrättelseskyldigheten överflyttas från fastighetstaxeringsnämndens ordförande till den lokala skattemyndigheten. Även förslaget att bestämma senaste dagen för utsändandet till den 5 maj har i allmänhet lämnats utan erinran.

En begränsning i tiden beträffande utsändande av underrättelse till ny ägare förordas dock av riksskattenämnden, CFU, länsstyrelserna i Malmöhus och Skaraborgs län samt fastighetstaxeringskommittéerna.

Riksskattenämnden föreslår sålunda att underrättelse om fastighetstaxeringsnämnds beslut utsänds till dem, som före utgången av tiden för anförandet av ordinära besvär visar sig ha blivit ägare till fastighet. En sådan

tidsbegränsning anser nämnden bör intas i den föreslagna 76 a § TK. Samma tidpunkt föreslås av *länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Fastighetstaxeringskommittéerna anser, med hänsyn till att tidpunkten för utsändande av sådan underrättelse generellt satts till den 5 maj, att skyldighet för underrättelse till ny ägare bör föreligga endast när lokal skattemyndighet erhållit meddelande om ägarförändring före nämnda tidpunkt.

CFU finner det oklart om lokal skattemyndighets skyldighet att sända underrättelse till ny ägare enligt 76 a § TK skall ske endast inom i 152 § och 154 § 1 mom. TF angivna tidpunkter eller om den skall tillämpas under en längre tidrymd. CFU vill dock av motiven i departementspromemorian utläsa att avsikten med bestämmelsen i 76 a § skulle vara, att den skulle tillämpas under hela den ordinarie besvärstiden, således t. o. m. maj månads utgång. CFU föreslår därför att 76 a § kompletteras med bestämmelse om när lokal skattemyndighets skyldighet att sända underrättelse till ny ägare upphör. Skyldigheten att sända underrättelse bör enligt CFU begränsas till att omfatta ny ägare, som kommit till lokala skattemyndighetens kännedom före april månads utgång. Lokala skattemyndigheten hinner då sända underrättelse inom den i 154 § 1 mom. TF fastställda tiden, 5 maj taxeringsåret.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser att underrättelseplikten bör begränsas till den som enligt uppgift, som inkommer till den lokala skattemyndigheten senast den 1 maj under taxeringsåret, blivit ny ägare. Vidare föreslår länsstyrelsen, som avstyrkt förlängning av besvärstiden för ägare och kommun, att senaste dagen för underrättelsen bestäms till den 25 april. Detta är enligt länsstyrelsens mening möjligt, eftersom antalet erinringar mot de preliminära besluten brukar vara relativt lågt och arbetsbördan hos de lokala skattemyndigheterna, när de får in fastighetstaxeringsnämndernas handlingar, ännu ej är så stor som i maj.

Frågan om utvidgning av underrättelseplikten har varit föremål för uppmärksamhet i åtskilliga remissyttranden. Den i promemorian intagna restriktiva inställningen delas av flertalet remissinstanser.

Lantbrukets skattedelegation finner det särskilt viktigt att det hittillsvarande underrättelseförfarandet fungerar tillfredsställande, så att utläggandet av fastighetslängderna för flertalet fastighetsägare praktiskt sett blir utan avgörande betydelse för besvärs anförande. Detta förutsätter emellertid att, när fastighetsägaren är bosatt på annan ort, den fasta bostadsadressen blir noterad så att inte underrättelsen som ofta hittills skett sänds under den aktuella fastighetens adress. De lokala skattemyndigheterna borde enligt delegationen numera ha sådana tekniska resurser att fastighetsägare endast i undantagsfall behöver bli utan underrättelse om fastighetstaxeringsnämndernas preliminära och slutliga beslut.

En utvidgning av underrättelseplikten i olika hänseenden förordas däremot av *kammarrätten, riksskattenämnden, länsstyrelsen i Västmanlands län, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges industriförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation.*

Av dessa remissinstanser begränsar sig *kammarrätten* och *riksskattenämnden* till att föreslå skyldighet att sända underrättelse i rekommenderat brev.

Kammarrätten uppmärksammar att underrättelse om slutlig taxering föreslås skola tillställas skattskyldig genom lösbrev. Om sådan underrättelse ej kommer skattskyldig till handa, vilket för övrigt inte kan kontrolleras, medför detta inte någon rättsverkan. *Kammarrätten* finner detta högst otillfredsställande. I olyckliga fall kan det hända att den skattskyldige inte erhåller underrättelse vare sig om preliminär eller slutlig taxering. Att hänvisa den skattskyldige till fastighetslängden löser inte problemet, eftersom den skattskyldige vid nuvarande förhållanden kan ha stora svårigheter att ta del av längderna, vilka tillhandahålls på viss bestämd plats i den kommun där fastigheten är belägen. Det torde vara praktiskt omöjligt att sända underrättelse om preliminärt beslut i rekommenderat brev. Däremot anser *kammarrätten* svårigheterna att sända underrättelse om slutlig taxering i de fall, där underrättelse därom skall sändas, inte vara oöverkomliga. En skattskyldig, som inte erhåller underrättelsen om det slutliga beslutet, bör enligt *kammarrättens* mening beredas samma möjlighet att anföra besvär i extraordinär ordning som föreligger enligt 99 § TF. *Kammarrätten* medger att ett sådant förfarande medför avsevärt merarbete för myndigheterna men anser att vid vägande av ett sådant merarbete mot rättssäkerheten bör hänsyn till rättssäkerheten överväga. *Kammarrätten* understryker i detta sammanhang att till skillnad mot vad som nu gäller vid inkomsttaxeringsprocessen, underrättelser inte behöver vara undertecknade för att anses tillfyllest. Detta med hänsyn till att underrättelserna avses skola framställas maskinellt ifyllda.

Riksskattenämnden förordar att de slutliga besluten, som beräknas utgå till ca 100 000 fastighetsägare, utsänds till fastighetsägarna i rekommenderade brev. Återkommer försändelsen såsom obeställbar bör, där så lämpligen kan ske, underrättelsen delges fastighetsägaren på det sätt som anges i 54 § TF.

De praktiska svårigheterna för en generell underrättelseplikt har ifrågasatts av *Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges industriförbund* och *Sveriges hantverks- och industriorganisation.*

Svenska bankföreningen finner att de nuvarande reglerna om besvär rätt inte ger fastighetsägarna tillfredsställande möjligheter att bevaka sin rätt. Målet bör enligt föreningen vara att skapa en ordning, där fastighetstaxe-

ringsnämndernas beslut om slutlig taxering delges varje berörd fastighetsägare. Vidare bör tiden för anförande av besvär anknytas till delgivningen av taxeringsbeskeden i stället för till utläggandet av fastighetslängden. Med anledning av uttalandet i departementspromemorian, att det inte torde vara möjligt att redan till 1970 års allmänna fastighetstaxering genomföra en omläggning av underrättelseförfarandet enligt sålunda angivna riktlinjer, säger sig bankföreningen ha svårt att bedöma, om avgörande hinder däremot verkligen föreligger.

Svenska försäkringsbolags riksförbund finner det beklagligt att det inte ansetts möjligt att redan nu införa en helt tillfredsställande ordning, innebärande att alla berörda fastighetsägare delges besked om fastighetstaxeringsnämndens slutliga beslut med uppgift om de för taxeringen grundläggande faktorer som införes i fastighetstaxeringslängden och att tiden för anförande av besvär knyts till delgivningen av dessa besked. Som skäl för en mer begränsad reform inför 1970 års taxering — vilken i sig tveklöst innebär förbättringar — anförs i promemorian de »avsevärda praktiska svårigheter» detta skulle medföra samt att »sannolikt högst betydande förskjutningar av tiderna för besvär till fastighetsprövningsnämnden m. m.» skulle bli nödvändiga. I avsaknad av en mer detaljerad redovisning i dessa hänseenden har riksförbundet svårt att bedöma i vilken utsträckning dessa skäl är bärande.

Sveriges industriförbund uttalar att det hade varit önskvärt att samtliga fastighetsägare kunnat erhålla skriftlig underrättelse om fastighetstaxeringsnämndens beslut i rekommenderad försändelse. Enligt vad som anförs i promemorian är ett sådant förfarande vid 1970 års allmänna fastighetstaxering inte möjligt att genomföra. Det undandrar sig förbundets bedömande hur därmed förhåller sig. Med hänsyn till den i flera hänseenden ökade betydelse som taxeringsvärdena numera har fått, bör ytterligare undersökas om en sådan ordning trots allt inte är möjlig att genomföra. Om så befinnes ej vara fallet, utgår förbundet ifrån att förberedelser omedelbart vidtas så att den önskade ordningen kan tillämpas vid nästkommande allmänna fastighetstaxering. Till dess bör extraordinär besvärsrätt medges den som kan göra sannolikt att han inte före mitten av maj månad under taxeringsåret erhållit någon som helst underrättelse om fastighetstaxeringsnämndens beslut. Detta syfte anser förbundet kunna nås genom en liberal tolkning av de föreslagna nya bestämmelserna om extraordinär besvärsrätt. Liknande synpunkter anför *Sveriges hantverks- och industriorganisation*.

Ett omedelbart genomförande av ett fullständigt underrättelsesystem förordas av *länsstyrelsen i Västmanlands län*. Länsstyrelsen framhåller att samma svårighet att ta del av längden kan uppkomma även för personer bosatta på fastighetsorten. För att undvika rättsförluster och som ren serviceåtgärd bör underrättelse i rekommenderad försändelse tillställas de skattskyldiga med samma rättsverkan som underrättelserna vid inkomsttaxe-

ringen. Länsstyrelsen anser att denna reform bör genomföras redan vid 1970 års allmänna fastighetstaxering. Underrättelsen bör expedieras av vederbörande lokala skattemyndighet, som även bestyrker riktigheten av de lämnade uppgifterna.

Fråga om underrättelsens innehåll har tagits upp av *Svenska bankföreningen*. För att den skattskyldige skall få tillräckligt underlag för sitt ställningstagande i besvärfrågan bör enligt bankföreningens mening i taxeringsbeskedet lämnas uppgift inte endast om det åsatta taxeringsvärdet, utan också om de koder, arealredovisningar och andra för taxeringen grundläggande faktorer som nu införs i fastighetslängden. Det är en belämlig brist att upplysning om dessa faktorer inte ges i de underrättelser som f. n. sänds ut, anser bankföreningen. Detta innebär nämligen i praktiken att den skattskyldige lämnas i okunnighet om motiveringen för fastighetstaxeringsnämndens beslut. *Svenska försäkringsbolags riksförbund* har anfört liknande synpunkter.

I detta sammanhang har fråga om översändande av deklARATIONER från fastighetstaxeringsnämnden till länsstyrelsen tagits upp av CFU. Med hänsyn till den föreslagna tidpunkten för utsändande av underrättelser enligt 154 § 1 mom. TF anser CFU att även punkt 4 i 135 a § TF bör ändras. Lokal skattemyndighet måste beredas tillfälle att i deklARATIONERNA sortera in kopior av de utsända underrättelserna. Dessutom torde lokal skattemyndighet behöva tillgång till deklARATIONSMATERIALET vid sin granskning av avskrifterna till fastighetslängd. CFU föreslår därför att senaste tidpunkten för översändande av deklARATIONER bestäms till den 15 maj och att bestämmelsen härom utformas efter förebild av 71 § andra stycket TF.

Senaste tidpunkter för besvär

I fråga om ägares besvärstid har den föreslagna förlängningen godtagits av samtliga remissinstanser utom tre som önskar ytterligare förlängning och en som avstyrker varje förlängning.

En förlängning till den 15 juni föreslår *länsstyrelsen i Hallands län* som i det följande föreslår samma tid för kommun. Samtidigt bör tidsbestämmelserna avfattas så att tidsbegränsningen kommer att gälla även arrendator och »annan» innehavare.

Skogsindustriernas samarbetsutskott tillstyrker visserligen i och för sig att besvärstiden utsträcks men finner ej heller att tillräckliga skäl framlagts för en åtskillnad på en månad mellan ägare och kommun. Utskottet förordar därför — bl. a. med hänvisning till rättvisekravet — att kommun och fastighetsägare i likhet med nuvarande ordning skall ha samma besvärstid till sitt förfogande. Om beslut ändå fattas i enlighet med prome-

morians förslag, finns enligt utskottets uppfattning anledning att medge fastighetsägaren rätt till anslutningsklander på grunder motsvarande vad som gäller för den allmänna inkomsttaxeringen.

En ytterligare förlängning av ny ägares besvärstid förordas av *Lantbrukets skattedelegation*. Delegationen påpekar att ny ägare, som köpt fastigheten efter besvärstidens utgång men innan dess att fastighetsprövningsnämnden avslutat sitt arbete, fortfarande helt saknar möjlighet att besvärsvägen agera i fråga om taxeringsvärde om tidigare ägare inte bevakat besvärsrätten. Detta finner delegationen otillfredsställande bl. a. med hänsyn till att den tidigare ägaren inför en förestående försäljning kan ha ett annat och motsatt intresse än den tillträdande ägaren. Det vore därför enligt delegationens uppfattning önskvärt att ny ägare kunde få förlängd besvärsrätt fram till den 15 november, dvs. till den dag då taxeringsintendent enligt förslaget senast skall anföra besvär till fastighetsprövningsnämnden.

Svenska bankföreningen uttalar att målet bör vara att ägaren får ett väl tilltaget rådrum att anföra besvär och att tiden för anförande av besvär anknyts till delgivningen av fastighetstaxeringsnämndens slutliga beslut i stället för till utläggandet av fastighetslängden. För den händelse avgörande hinder häremot föreligger vill bankföreningen livligt tillstyrka förslaget om förlängning av den ordinarie besvärstiden för fastighetsägare.

Bibehållande av den nuvarande besvärstiden för ägare förordas av *länsstyrelsen i Skaraborgs län*. Den föreslagna förskjutningen av besvärstiden för ägare och kommun medför enligt länsstyrelsen en ytterligare arbetsbelastning på prövningsnämndens kansli under en tid då arbetsbelastningen redan är mycket hög. Under juni månad måste all tillgänglig arbetskraft tas i anspråk för att klara av alla besvärs mål, som enligt gällande föreskrifter skall vara avgjorda av prövningsnämnden senast den 30 juni året efter taxeringsåret. Om den föreslagna tidsförskjutningen genomförs föreligger risk för att fastighetsbesvären inte hinner kompletteras och remitteras till fastighetstaxeringsnämndernas ordförande förrän dessa rest bort på semester. Ur arbetssynpunkt är det därför enligt länsstyrelsens mening otillfredsställande med den föreslagna förskjutningen av besvärstiden.

Förlängningen av k o m m u n s besvärstid tillstyrks av så gott som samtliga remissorgan.

Svenska kommunförbundet framhåller sålunda att kommunerna, vilka delges besluten om fastighetstaxeringarna genom att lokal skattemyndighet senast den 25 april tillställer kommunens styrelse en avskrift av fastighetslängden för offentlig utläggning under viss tid i maj, härigenom får minst en månad till förfogande för egen granskning av längden. Detta innebär enligt förbundet en klar förbättring för deras del i jämförelse med nuvarande förhållanden.

En viss tveksamhet uttalas av *Lantbrukets skattedelegation*, som anslu-

tit sig till den föreslagna utsträckta besvärstiden för kommun. Delegationen vill nämligen ifrågasätta kommuns behov av längre besvärstid än den som tillkommer fastighetsägare. Av de statistiska uppgifterna framgår emellertid inte i vilken utsträckning kommunerna brukar utnyttja sin besvärsrätt, varför det enligt delegationen är svårt att ta bestämd ståndpunkt i denna fråga.

Förslaget att kommun skall ha längre besvärstid än ägare avstyrks av tre remissinstanser.

Sveriges industriförbund anser tillräckliga skäl inte föreligga att medge kommun en månad längre besvärstid än fastighetsägare. Kommunen har regelmässigt möjlighet att så snart fastighetslängden iordningställts börja sin granskning. I realiteten torde detta betyda att kommunen i fortsättningen får någon vecka längre besvärstid än den nu har även om besvärstiden utgår den 31 maj.

Länsstyrelsen i Hallands län finner det onödigt att laborera med tre olika besvärstider. Någon olägenhet av att ha samma besvärstid för ägare m. fl. och för kommun torde inte föreligga. Någon tidsnöd för kommun anser länsstyrelsen inte behöva uppkomma om man låter besvärstiden för såväl ägare m. fl. som kommun utgå den 15 juni. I sådant fall kan kommunen i huvudsak disponera längden under minst fem veckor för eventuell granskning. Bestämmelserna om allmän fastighetstaxering är redan nu så väl försedda med föreskrifter om tider då något skall företas eller avslutas etc. att man är nödsakad att hålla sig med ett särskilt schema (jfr Skattenytt 8—9/1969 s. 480) för att något så när kunna bemästra situationen. Att ytterligare utöka antalet tidsangivelser kan länsstyrelsen därför inte förorda. Diarieföringen blir också enklare med endast en fatalietid för besvär, som anförs av annan än taxeringsintendent.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län, som avstyrkt besvärsrätten för kommun, föreslår bibehållande av den nuvarande besvärstiden. Länsstyrelsen anser liksom beträffande ägare det inte föreligga några särskilda skäl att framflytta besvärstiden. Stomme till fastighetslängd har ju redan under februari varit utlagd inom kommunen och den slutliga fastighetslängden skall ju också under viss tid vara utlagd. Kommun bör under den tid längden varit framlagd ha haft tillräckliga möjligheter att granska längden.

I fråga om taxeringsintendents besvärstid föreligger bland remissinstanserna delade meningar. Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget men åtta remissinstanser finner den föreslagna tiden för lång.

Riksskattenämnden anser att det genom den föreslagna slutdagen för taxeringsintendents besvär tillskapas erforderligt utrymme för kommunikation med motparten innan besvären avgörs, vilket får anses vara ett rättssäkerhetskrav.

Lantbrukets skattedelegation finner det självklart att också taxeringsin-

tendenten bör ha viss angiven tid inom vilken besvär senast skall ha anförts. Den föreslagna tidpunkten 15 november kan godtas av delegationen, ehuru den i vissa fall kan innebära att berörd fastighetsägare i praktiken får kort tid för påminnelser — i vart fall om dessa skall bygga på mera väsentlig utredning.

De åtta remissinstanser som förordar en kortare besvärstid för taxeringsintendenten är *länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Blekinge, Skaraborgs, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län samt Sveriges industriförbund*.

En begränsning till den 31 oktober föreslås av *länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län samt Sveriges industriförbund*.

Länsstyrelsen i Stockholms län reser allvarliga betänkligheter mot den föreslagna bestämmelsen att medge taxeringsintendent besvärstid ända fram till den 15 november. Detta skulle i praktiken innebära, att fastighetsprövningsnämnden för handläggning av ett kanske inte obetydligt antal besvär från taxeringsintendent, inkomna någon eller några veckor in i november månad, endast skulle disponera någon månad för såväl skriftväxlingsförfarandet (genom prövningsnämndens kansli) som själva avgörandet i saken. Erfarenheterna från arbetet med besvärsmålen vid den årliga taxeringen visar, att den därvid disponibla tiden av två månader (maj och juni) efter utgången av taxeringsintendents besvärstid för handläggning av målen och ärendena åtskilliga gånger blivit allt för knapp med hänsyn till den erforderliga tidsåtgången för genomförandet av skriftväxlingen mellan parterna. Det synes länsstyrelsen som om det i promemorian inte tillräckligt beaktats att de nu föreslagna processreglerna vid allmän fastighetstaxering måste medföra en annan och mera tidskrävande insats från prövningsnämndens kansli samt att påtagliga svårigheter att på ett tillfredsställande sätt tillgodose partsintressena kan uppkomma i enskilda fall, om alltför knapp tid står till buds för skriftväxlingen i målet. Länsstyrelsen föreslår därför att den 31 oktober under taxeringsåret blir den senaste dagen för taxeringsintendents besvär. I praktiken torde, såsom framhållits i promemorian, det övervägande antalet taxeringsintendentsyrkanden ha kommit in före utgången av september månad, varför en begränsning av taxeringsintendents besvärstid till den 31 oktober enligt länsstyrelsens mening inte behöver medföra några olägenheter i det praktiska arbetet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser att fastighetsägare bör medges skälig tid att inkomma med erinringar mot taxeringsintendents besvär. Då därjämte ytterligare skriftväxling mellan parterna kan behövas före målets beredande för fastighetsprövningsnämnden, är enligt länsstyrelsens förmenande tiden för skriftväxling och övrig beredning av besvärsmål väl kort.

Sveriges industriförbund anser att möjlighet vidare bör ges till anslutningsbesvär i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreskrivits beträffande den årliga inkomsttaxeringen.

En längre gående begränsning av taxeringsintendentens besvärstid till den 15 oktober under taxeringsåret föreslås av fyra länsstyrelser.

Länsstyrelsen i Blekinge län finner sålunda att den föreslagna tidpunkten, den 15 november, ligger för nära den dag, den 15 december, då fastighetsprövningsnämndens arbete enligt promemorian skall vara avslutat. Den tid av endast en månad, som här föreligger för kommunikering av taxeringsintendentens besvär och för erforderlig skriftväxling mellan parterna samt för upprättande av föredragningspromemoria och förslag till beslut, anser länsstyrelsen vara alltför kort. Vid inkomsttaxeringen uppgår motsvarande tid till två månader eller från den 30 april till den 30 juni. Även denna tid har ofta visat sig vara i knappaste laget. Liknande synpunkter anför *länsstyrelserna i Skaraborgs och Västernorrlands län*. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* befarar att den utsträckta tiden kommer att inverka alltför menligt på bestyret med den årliga taxeringen. Detta gäller i vart fall om man beaktar den organisatoriska ram som denna länsstyrelse har att hålla sig inom.

Slutligen har *länsstyrelsen i Västerbottens län* i sitt yrkande om tidsbegränsning inte angett någon viss senaste dag.

Tid för utläggande av fastighetslängd m. m.

Den föreslagna förlängningen av tiden för utläggande av fastighetslängd har inte föranlett några erinringar vid remissbehandlingen.

Länsstyrelsen i Stockholms län finner den föreslagna tiden väl korrespondera med det tidsschema som föreslagits för arbetets avslutande i fastighetstaxeringsnämnd och för anförande av besvär.

Den extraordinära processen

Nuvarande ordning

Bestämmelserna om extraordinära besvär över allmän fastighetstaxering finns intagna i 166 § TF. De grunder som medför särskild besvär rätt vid den allmänna fastighetstaxeringen är betydligt färre än motsvarande grunder för särskild besvär rätt vid inkomst- och förmögenhetstaxering. Vid den allmänna fastighetstaxeringen får enligt 166 § ägare och därmed likställd innehavare samt taxeringsintendent anföras besvär i särskild ordning före utgången av femte året efter taxeringsåret

1. om fastighet uppförts som skattepliktig, fastän den varit undantagen från skatteplikt, eller sådan egendom taxerats, som inte varit att hänföra till fastighet enligt 4 § tredje stycket KL,

2. om fastighet taxerats på mer än en ort eller eljest taxerats i fall, där taxering av fastigheten inte bort äga rum,

3. om fastighet blivit felaktigt taxerad på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende,

4. om underrättelse om preliminär eller slutlig taxering haft felaktigt innehåll.

Rätt att anföra besvär i särskild ordning föreligger sålunda enligt 166 § 1 mom. 1)—3) TF då fel av mera speciell beskaffenhet har uppkommit vid taxeringen. I samtliga fall rör det sig, liksom då fråga är om särskild besvärsrätt vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen (100 §), om ändringar som innebär nedsättning av taxering, utom då fastighet p. g. a. felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende blivit felaktigt taxerad. Under sistnämnda omständigheter kan ägaren eller taxeringsintendenten inom fem år yrka höjning av taxeringen. Motsvarande bestämmelse finns i fråga om inkomst- och förmögenhetstaxeringen intagen i 100 §.

Motsvarighet till den i 99 § TF (se även 181 § 1 mom.) intagna grunden för särskilda besvär vid den årliga taxeringen, nämligen att skattskyldig inte före viss angiven tid fått underrättelse om avvikelse från självdeklaration, finns inte vid den allmänna fastighetstaxeringen. Vid allmän fastighetstaxering gäller som tidigare nämnts, att delgivning av fastighetstaxeringsnämndens beslut sker genom offentlig utläggning av fastighetslängd och att besvär till fastighetsprövningsnämnd skall anföras inom viss fast besvärstid. Underrättelserna om fastighetstaxeringsnämndernas beslut är avsedda som serviceåtgärd för fastighetsägarna. Utebliven sådan underrättelse har därför inte någon betydelse såsom grund för extraordinär besvärsrätt.

Promemorian

Redan i prop. 1956: 150 (s. 350) uttalade departementschefen att utebliven underrättelse om preliminär eller slutlig taxering inte borde medföra extraordinär besvärsrätt, såsom riksskattenämnden då i remissyttrande föreslagit. Departementschefen förklarade att om den skattskyldige inte motagit något besked, han borde liksom tidigare begagna möjligheten att ta del av de utlagda längderna. Däremot föreslog departementschefen i propositionen att — såsom nu föreskrivs i 166 § 1 mom. vid 4) — särskild besvärsrätt skulle föreligga om preliminär eller slutlig underrättelse om taxering haft felaktigt innehåll.

Det erinras i promemorian om att vid den allmänna fastighetstaxeringen inte finns motsvarighet till de i 100 § vid 6) och 7) angivna grunderna för extraordinära besvär vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Dessa sistnämnda grunder hänför sig inte till uppenbara lagstridigheter eller handläggningsfel utan till att taxeringarna blivit för höga p. g. a. att utredningsmaterial helt eller delvis saknats. För att nytt utredningsmaterial enligt dessa bestämmelser skall kunna föranleda extraordinär besvärsrätt vid in-

komst- och förmögenhetstaxeringen fordras att det framstår som ursäktligt att materialet inte återopats tidigare och att det medför en väsentligt lägre taxering än den som åsatts.

Vid remissbehandlingen av fastighetstaxeringskommittéernas betänkande »Fastighetstaxeringens regler och organisation. Förslag till vissa ändringar» (SOU 1968: 32) väckte några instanser frågan om en utvidgning av antalet grunder för extraordinär besvärsmått vid den allmänna fastighetstaxeringen. Sålunda föreslogs att sådan rätt skulle införas såväl om underrättelse om taxering inte kommit ägaren eller därmed likställd innehavare till handa som vid andra speciella felaktigheter, t. ex. utebliven taxering av fastighet m. m.

Att underrättelse om beslut vid den allmänna fastighetstaxeringen inte kommit fastighetsägaren till handa medför, såsom nämnts, enligt rättspraxis inte särskild besvärsmått. Det synes inte heller möjligt föreskriva att fastighetsägarna vid 1970 års allmänna fastighetstaxering skall personligen delges besluten om åsatt taxering på sätt som motsvarar föreskriften i 69 § 4 mom. andra stycket TF beträffande den årliga taxeringen. Emellertid föreslås i promemorian, som framgått av den tidigare redogörelsen, den ändringen att samtliga underrättelser framställs och expedieras datamässigt, underrättelserna om slutliga beslut senast den 5 maj under taxeringsåret. Det torde därför, framhålls det vidare, kunna förutsättas att i praktiken det alldeles övervägande antalet fastighetsägare får del av taxeringsbesluten i god tid före besvärstidens utgång genom delgivning personligen.

Utebliven underrättelse återopades såsom skäl för en hel del av de besvär som anfördes efter den ordinarie besvärstidens utgång år 1965, heter det vidare i promemorian. I detta samband hänvisas till en specifikation av besvär vid 1965 års allmänna fastighetstaxering som kommit in efter den ordinarie besvärstidens utgång. Specifikationen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2*. Det förekom bland dessa besvär sådana där fastighetsägaren inte fått underrättelse om vare sig preliminär eller slutlig taxering. Vidare har förekommit att fastighetsägare avgett erinringar över preliminära beslut men ändå inte fått besked om den slutliga taxeringen, trots att det preliminära beslutet ändrats.

Den bristande personliga delgivningen enligt promemorian kan medföra rättsförluster i de fall då fastighetsägaren är bosatt på annan ort än där fastigheten är belägen. Fastighetsägaren har därvid begränsad möjlighet att själv ta del av den utlagda fastighetslängden.

Med hänsyn till den ökade betydelse fastighetstaxeringen numera fått för beskattningen — särskilt villabeskattningen — och till det förhållandet att taxeringen i det alldeles övervägande antalet fall inte omprövas under en så lång tid som den löpande taxeringsperioden utgör (normalt fem år) synes det enligt promemorian rimligt att allmänt vidga möjligheterna att anföra extraordinära besvär.

Det sägs således vara befogat att införa en bestämmelse liknande den i

100 § vid 7) TF, varigenom ägare och därmed likställd innehavare av fastighet får möjlighet att i särskild ordning anföra besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut om eljest sådana omständigheter föreligger som bör föranleda väsentligt annorlunda taxering.

Grund för extraordinära besvär enligt denna punkt bör enligt promemorian sålunda vara att besvärinstans finner att en fastighet skall av omständigheter som förebragts i taxeringsprocessen taxeras väsentligen annorlunda än vad tidigare instans bedömt vara riktigt. Som ledning för vad som bör avses med väsentligt annorlunda taxering torde kunna tjäna vissa av de skäl för omtaxering under löpande taxeringsperiod som anges i 12 § 2 mom. KL. Sålunda bör besvär i särskild ordning få anföras om »sådant förhållande inträffat, att taxeringsenhet bör uppdelas i flera taxeringsenheter eller flera taxeringsenheter böra sammanslås till en, eller ändring i fastighets beskattningsnatur inträtt». Vidare synes ledning beträffande vilka beloppsmässiga förändringar av taxering, som kan anses väsentliga, i viss mån kunna hämtas från de skäl som enligt nyssnämnda lagrum förutsätts för omtaxering p. g. a. förändring i fastighets värde.

Den i promemorian föreslagna utvidgningen av den extraordinära besvärsrätten sägs böra tas upp i 167 § TF, dit samtliga regler om besvär i särskild ordning i samband med allmän fastighetstaxering föreslås flyttade. Besvärstiden för den här aktuella besvärsrätten bör begränsas till utgången av året efter taxeringsåret. Även föreskrifterna härom sägs böra tas in i 167 §.

Enligt 166 § TF föreligger redan nu förutsättning att på extraordinär väg yrka att fastighet som upptagits såsom skattepliktig skall undantas från skatteplikt, heter det vidare i promemorian. Det får anses vara befogat att möjlighet även ges att i särskild ordning yrka att fastighet som undantagits från skatteplikt skall taxeras såsom skattepliktig fastighet. Författningsändring bör ske i enlighet härmed.

Fråga har aktualiserats om att kunna i särskild ordning även åsätta sådan fastighet taxeringsvärde som av misstag inte blivit taxerad vid den allmänna fastighetstaxeringen. Eftersom det här gäller taxering kan enligt vad som framhålls i promemorian berörda problem inte lösas enbart genom sådant rättelseförfarande som föreslås i promemorian och som skall redovisas i det följande.

Av ordningsskäl och då fastighetsägarna överlag är intresserade av att ha taxeringsvärde åsatt sina fastigheter sägs bestämmelse böra införas i den föreslagna 167 § om extraordinär besvärsrätt i fall då fastighet som bort taxeras av misstag ej kommit att bli taxerad.

Samma extraordinära besvärsrätt som för ägare bör enligt promemorian tillkomma kommun och taxeringsintendent.

Remissyttrandena

I fråga om den vid 6) i 167 § TF föreslagna besvärsgunden, att eljest sådana omständigheter föreligger som bör föranleda väsentligt anordnande taxering, har remissinstanserna varit delade i sin uppfattning. Flertalet har lämnat förslaget utan erinran. Däremot har kritik riktats mot såväl motiven som den lagtekniska utformningen från *kammarrätten, riksskattenämnden, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Skaraborgs och Västernorrlands län* samt *Lantbrukets skattedelegation*. Även *fastighetstaxeringskommittéerna* och *Svenska bankföreningen* uttrycker viss tveksamhet.

Länsstyrelsen i Stockholms län som tillstyrkt förslaget konstaterar att den nu för den allmänna fastighetstaxeringen föreslagna bestämmelsen i 167 § 1 mom. vid 6) i ett väsentligt hänseende skiljer sig från motsvarande bestämmelse vid den årliga taxeringen, nämligen därutinnan att 167 § ger såväl kommun som taxeringsintendent möjlighet att även yrka höjning av åsatt taxeringsvärde inom en femårsperiod efter taxeringsåret, medan 100 § vid 7) inte inrymmer möjlighet för vare sig kommun eller taxeringsintendent att yrka höjning av åsatt inkomst- eller förmögenhetstaxering. Med hänsyn till den särskilda ställning och funktion inom taxeringsväsendet som fastighetstaxeringsorganisationen har synes det emellertid länsstyrelsen som om analogin med den årliga taxeringen för inkomst och förmögenhet i nu berörda hänseenden inte bör hårdragas. Såsom skatteobjekt intar ju fast egendom en särställning med hänsyn till bl. a. utformningen av garantiskatten, varför skäl kan anses tala för ett starkare beaktande av partsintressena, sett inte enbart ur fastighetsägarens utan även ur det allmännas synpunkt, i förevarande fall representerat av taxeringsintendent och kommun. Såsom länsstyrelsen framhållit i yttrande den 11 september 1968 över 1966 års fastighetstaxeringskommittéers betänkande (SOU 1968: 32) bör rättelsemöjlighet föreligga vare sig taxeringsvärdet blivit väsentligt för högt eller för lågt. Detta motiveras av att även ett för lågt taxeringsvärde kan vara till nackdel för fastighetsägaren, t. ex. vid beräkning av värdeminskningsskatt eller vid en framtida realisationsvinstberäkning. Länsstyrelsen noterar att någon särskild bestämmelse innefattande besvärsgrunder, som liknar de i 100 § vid 6) angivna, inte återfinns i promemorians förslag till extraordinära besvärsregler. Den föreslagna lagtexten i 167 § 1 mom. vid 6) har emellertid getts en sådan vid utformning att den enligt länsstyrelsen synes täcka även sådana fall, som vid den årliga taxeringen närmast motsvarar de i 100 § vid 6) berörda besvärsgrunderna.

Kammarrätten finner utvidgningen av den extraordinära besvärsrätten ägnad att inge allvarliga betänkligheter. Dessa betänkligheter avser både det antal fall, som stadgandet kan väntas få tillämpning på, och den principiella innebörden. Vad beträffar frågor rörande taxeringsenhet och be-

skattningsnatur finner kammarrätten extraordinär besvärsrätt med hänsyn till den på senare år skärpta och av de skattskyldiga väl förstådda betydelsen av dessa frågor — framför allt beträffande inkomsttaxering av jordbruksfastighet och annan fastighet (villafastighet) samt jordförvärvslagens olika tillämpning på dessa båda slag av fastigheter — inte särskilt angelägen. Tvärtom synes det kammarrätten att i dessa slag av mål den utredning som förebringas i flertalet fall är påfallande utförlig och uttömmande. Kammarrätten vill därför ifrågasätta om en extraordinär besvärsrätt beträffande dessa frågor är berättigad. — Beträffande fall, där fastighet kan anses ha blivit beloppsmässigt för högt eller för lågt taxerad torde behov av extraordinär besvärsrätt föreligga i viss omfattning. Det synes emellertid kammarrätten att samma krav för extraordinär besvärsrätt bör ställas vid fastighetstaxeringen som vid inkomst- och förmögenhetstaxering gäller enligt 100 § TF, nämligen att besvärstalan grundas på omständighet eller bevis, varom kännedom saknats vid fastställandet av den taxering vari rättelse sökes, och det framstår såsom ursäktligt att den skattskyldige inte i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset till vinnande av riktig taxering.

Riksskattenämnden finner den föreslagna besvärsrätten alltför löslig och därför ägnad att medföra tolkningssvårigheter. Vid bifall till vad riksskattenämnden föreslår angående extraordinär besvärsrätt vid utebliven under rättelse torde det inte heller vara erforderligt med en så vidsträckt extraordinär besvärsrätt som den i promemorian föreslagna. Bestämmelsen i punkt 6) anser nämnden lämpligen böra utbytas mot regler utformade i överensstämmelse med vad som enligt 100 § första stycket vid 7) och 100 § andra stycket TF gäller i fråga om extraordinär besvärsrätt vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser att ordalydelsen i 167 § 1 mom. 6) kan ge anledning till tolkningssvårigheter. I sistnämnda punkt sägs att besvär får anföras, om eljest sådana omständigheter »föreligger», medan i promemorian talas om omständigheter som »förebragts i taxeringsprocessen». Av denna kommentar i promemorian skulle enligt länsstyrelsen möjligen kunna dras den slutsatsen, att villkoret för besvärsrätten bör vara knutet till omständigheter, som varit okända för tidigare instans. Ett klarläggande i denna punkt finner länsstyrelsen önskvärd med eventuell anknytning till de förutsättningar för anförande av besvär i särskild ordning som anges i 100 § TF.

En begränsning av denna besvärsrätt förordas likaledes av *länsstyrelsen i Västernorrlands län*. Länsstyrelsen anser att bestämmelsen — framför allt genom formuleringen »annorlunda» taxering — fått en utformning, som kan ge upphov till olika i många fall subjektiva tolkningar. Länsstyrelsen understryker vidare att vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen fordras — för att nytt utredningsmaterial skall kunna föranleda extraordinär besvär-

rätt — att det framstår som ursäktligt att materialet inte åberopats tidigare. Länsstyrelsen ifrågasätter, om det inte vore logiskt att införa en motsvarande begränsning i fråga om extraordinär besvärsrätt vid allmän fastighetstaxering, vilken taxering i högre grad än inkomsttaxeringen grundas på faktiska förhållanden som regelmässigt bör vara lätt konstaterbara.

Även länsstyrelsen i Malmöhus län finner besvärsgunden så generell att det kan ifrågasättas, om ej det i motsvarande paragraf vid inkomsttaxeringen stipulerade rekvisitet »ursäktligt att den skattskyldige icke i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset» bör krävas även såvitt angår fastighetstaxering.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasätter om en utvidgning av besvärsrätten till att omfatta väsentligt högre taxering kan anses motiverad. När det gäller kravet vid inkomsttaxeringen rörande tidigare okända omständigheter och bevis anför länsstyrelsen, att något skäl för att sådana bestämmelser vid allmän fastighetstaxering skall ges annan innebörd än vid den årliga taxeringen inte angetts och knappast finns. Vidare finner länsstyrelsen det omotiverat och onödigt att taxeringsintendent skall få anföra extraordinära besvär även till skattskyldigs nackdel. Vad slutligen angår tolkningen av uttrycket »väsentligt annorlunda taxering» framhåller länsstyrelsen, att det för omtaxering enligt 12 § 2 mom. KL krävs att fastighetens värde minskat eller ökat med minst 20 %, medan man i praxis vid tillämpning av 100 § TF vid 6) och 7) regelmässigt torde anse minst 10 % skillnad i taxerad inkomst utgöra väsentligt högre eller lägre taxering. Enligt länsstyrelsens mening finns inte anledning att beträffande den föreslagna 167 § 1 mom. vid 6) tillämpa annan praxis än beträffande inkomsttaxeringen.

Lantbrukets skattedelegation finner den nya punkt 6 lika svårtolkad som motsvarande punkter i den vanliga extraordinära besvärprocessen trots den ledning för bedömningen som lämnats i promemorian. Delegationen anser dessutom att även mindre beloppsmässiga förändringar än de som åsyftas i promemorian bör kunna godtas om förhållandena i övrigt talar härför, t. ex. när nya arealuppgifter framkommer.

Svenska bankföreningen framhåller att det skulle vara av stort värde för de skattskyldiga, om det i en blivande proposition kunde lämnas litet mera preciserade anvisningar än i promemorian om vad som beloppsmässigt får betraktas som väsentlig ändring.

Fastighetstaxeringskommittéerna finner att den extraordinära besvärsrätten bringas i god överensstämmelse med motsvarande bestämmelser rörande inkomsttaxering. För att uppnå likformighet i tillämpningen förordar kommittéerna dock att en närmare precisering av begreppet »väsentligt annorlunda taxering» sker, exempelvis genom anvisningar av riksskattenämnden.

Den i promemorian föreslagna besvärsgunden, att fastighet undantagsvis från skatteplikt, har kommenterats av endast en remissinstans.

Kammarrätten finner förslaget från saklig synpunkt berättigat i fråga om fastigheter som avses i 5 § 1—3 mom. KL. *Kammarrätten* framhåller dock att den extraordinära besvärsmotpart, som här föreslås tillkomma skattskyldigs motpart, inte korresponderar med motsvarande bestämmelser i 100 § enligt vilka sådan besvärsmotpart inte tillkommer skattskyldigs motpart.

Besvärsgrunderna att fastighet genom förbiseende inte blivit taxerad har tillstyrkts av samtliga remissinstanser.

Kammarrätten anser bestämmelsen ägnad att klargöra hittills rådande ovisshet om huruvida ett sådant fall redan enligt nu gällande bestämmelser kan hänföras till misstagstaxering.

En ytterligare besvärgrund, nämligen utebliven underrättelse om fastighetstaxeringsnämnds beslut, föreslås av *kammarrätten*, *riksskattenämnden*, *Svenska bankföreningen*, *Sveriges industriförbund*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation* och *Skogsindustriernas samarbetsutskott*.

Kammarrätten anser att skattskyldig, som inte erhåller underrättelsen om det slutliga beslutet, bör beredas samma möjlighet att anföra besvär i extraordinär ordning, som föreligger enligt 99 § TF.

Riksskattenämnden erinrar om att nämnden redan i sitt yttrande över 1955 års taxeringskommittés betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation (SOU 1955: 51) föreslog, att i fråga om fastighetstaxering extraordinär besvärsmotpart skulle införas för det fall att underrättelse inte utsänts ehuru så bort ske. *Riksskattenämndens* förslag föranledde emellertid ingen åtgärd. *Riksskattenämnden* vidhåller alltjämt sin tidigare uttalade uppfattning och förordar sålunda, att utebliven underrättelse om slutligt taxeringsbeslut skall medföra extraordinär besvärsmotpart. *Riksskattenämnden* framhåller att just den omständigheten, att — såsom uttalas i promemorian — det alldeles övervägande antalet fastighetsägare kommer att i god tid före besvärstidens utgång få del av taxeringsbesluten genom personlig delgivning, gör det så mycket naturligare att för undantagsfallen, där underrättelse felaktigt uteblivit, medge extraordinär besvärsmotpart.

Svenska bankföreningen, som funnit målet vara att den vanliga besvärstiden anknyts till delgivning av taxeringsbeskeden i stället för till utläggandet av fastighetslängden, anser att utebliven underrättelse följaktligen bör medföra extraordinär besvärsmotpart.

Sveriges industriförbund uttalar att extraordinär besvärsmotpart bör medges den som kan göra sannolikt att han inte före mitten av maj månad under taxeringsåret erhållit någon som helst underrättelse om fastighetstaxeringsnämndens beslut. Emellertid anser förbundet att detta syfte kan nås genom en liberal tolkning av de föreslagna nya bestämmelserna om extraordinär besvärsmotpart.

Sveriges hantverks- och industriorganisation föreslår extraordinär besvärsmätt för var och en som med någorlunda sannolikhet kan göra gällande att han inte erhållit underrättelse i god tid före maj månads utgång.

Skogsindustriernas samarbetsutskott finner det, mot bakgrunden av taxeringsvärdenas i flera avseenden ökade betydelse, önskvärt att föreslagna nya bestämmelser om extraordinär besvärsmätt i praktiken ges en liberal tolkning i de fall vederbörande oföruvållat ej inom skälig tid underrättats om taxeringsnämndens beslut.

För det fall att lokal skattemyndighets rättelsebeslut uteblivit föreslår *Svenska försäkringsbolags riksförbundet*, *Svenska bankföreningen* och *Svenska sparbanksföreningen* extraordinär besvärsmätt. Riksförbundet framhåller därvid att om rättelsebeslut meddelas efter den ordinarie besvärstidens utgång, fastighetsägaren enligt förslaget synes ha att lita endast till den extraordinära besvärsmätt som föreligger i fall då beslut föranlett »väsentligt annorlunda taxering». Den extraordinära besvärsmätten bör därför enligt bankföreningens mening föreligga, om underrättelse om den lokala skattemyndighetens rättelsebeslut inte kommit den skattskyldige till handa senast inom viss tid, förslagsvis tre veckor före den ordinarie besvärstidens utgång. Sparbanksföreningen vill vidare begränsa besvärsmätten till det fall att värdet höjts.

Utvidgningen av behörigheten att föra talan har avstyrkts av tre remissinstanser som funnit den alltför vidsträckt.

Kammarrätten finner knappast skäl föreligga att tillerkänna annan än skattskyldig rätt att anföra besvär enligt 6) i 167 § TF.

Länsstyrelsen i Stockholms län ansluter sig i stort sett men anmärker att besvärsmätten för kommun och taxeringsintendent i förslaget i vissa hänseenden sträcker sig avsevärt längre än vad som f. n. är fallet vid den årliga taxeringen. Kommun äger f. n. över huvud taget inte någon extraordinär besvärsmätt vid den årliga taxeringen. I promemorian redovisas inte några särskilda motiv för den utvidgade besvärsmätten för kommun och taxeringsintendent, påpekar länsstyrelsen.

Sveriges industriförbundet ifrågasätter om kommun över huvud taget bör ha extraordinär besvärsmätt och om taxeringsintendenten bör ha lika vidsträckt extraordinär besvärsmätt som ägaren. Lämpligen bör taxeringsintendents besvärsmätt inskränkas till besvär till den skattskyldiges förmån eller mot taxering, som blivit oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

De föreslagna besvärstiderna för extraordinära besvär har godtagits av samtliga remissinstanser utom två.

Lantbrukets skattedelegation påpekar att i promemorian utan motivering har föreslagits att besvärstiden enligt 167 § 1 mom. 6) skall begränsas till ett

år efter taxeringsårets utgång. Med en sådan begränsning förringas i hög grad värdet av reformen. Delegationen anser starka skäl tala för att besvärstiden också i detta fall sätts till fem år efter taxeringsåret. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* anför liknande synpunkter.

I fråga om *kammarrättens* prövning tar *länsstyrelsen i Hallands län* upp en speciell fråga. Fall kan tänkas då besvär i särskild ordning handlagts av prövningsnämnd och besvär sedan anförs hos prövningsnämnden rörande samma taxering, därvid annan grund åberopas. Prövningen av de senare besvären bör då enligt länsstyrelsens mening ankomma på kammarrätten. Länsstyrelsen föreslår därför att andra punkten i andra stycket av 167 § 1 mom. TF får den innebörden, att kammarrätten skall pröva målet även när taxeringen prövats av den vanliga prövningsnämnden.

Rättelse av fastighetslängd

Nuvarande ordning

Enligt 72 a § TF föreligger möjlighet för den längdförande myndigheten att rätta vissa längdföringsfel i inkomst- och förmögenhetslängderna. Motsvarande rättelsemöjlighet föreligger inte vid fastighetstaxeringen. Längdföringsfel i fastighetslängder kan således inte rättas av den längdförande myndigheten, vare sig längden avser allmän eller särskild fastighetstaxering.

Rättelse av taxeringslängd får enligt 72 a § TF beslutas vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen

- om taxeringen inte införts i taxeringslängd inom föreskriven tid,
- om taxeringen införts för annan än den taxeringen avsett eller
- om taxeringen uppenbarligen eljest införts felaktigt i taxeringslängd.

Taxering av fysisk person eller dödsbo får rättas om taxeringsnämnds beslut blivit oriktigt längdfört till följd av

1. uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklARATION,
2. uppenbar felaktighet i fråga om belopp som anger fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medges skattskyldig utan särskild utredning, samt
3. uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, avgifter och premier för vissa försäkringar, samt ortsavdrag.

Sådana slag av rättelser får beslutas av den myndighet som ombesörjt längdföringen endast om inte särskilda skäl föranleder att prövningsnämnden bör avgöra frågan och om rättelse ej medför höjning av den beskattningsbara inkomsten. Tiden för rättelser utgår i princip den sista mars året efter taxeringsåret. Om det inte är överflödigt skall yttrande inhämtas från

taxeringsnämndens ordförande före rättelse samt underrättelse tillställas den skattskyldige om beslutad eller vägrad rättelse. Mot rättelsebeslutet får talan inte föras särskilt. Ordinära och extraordinära besvär får emellertid föras hos prövningsnämnden mot taxeringen även i den del beslutet avser.

Promemorian

Möjlighet till rättelse av inkomst- och förmögenhetslängd har funnits fr. o. m. 1966 års taxering, framhålls det i promemorian. Den förenkling av förfarandet vid rättelser som då genomfördes föreslogs i prop. 1965: 131, vilken grundade sig på en inom finansdepartementet upprättad promemoria (Stencil Fi 1964: 5). I denna promemoria hade föreslagits att lokal skattemyndighet skulle tilläggas behörighet att rätta taxering som fastställts av taxeringsnämnden om taxeringen blivit för hög p. g. a. vissa slag av längdföringsfel. Vidare hade bl. a. föreslagits att bestämmelserna om rättelse skulle tas in i 126 § TF och att rättelser skulle kunna göras i såväl inkomst- och förmögenhetslängder som fastighetslängder. Därvid avsågs fastighetslängder för både allmän och särskild fastighetstaxering.

Emellertid uttalade departementschefen i prop. 1965: 131 (s. 37) att han i likhet med ett par remissinstanser ansåg att det då saknades behov av förenklat rättelseförfarande beträffande fastighetstaxering. Remissinstanserna hade förklarat att det förenklade rättelseförfarandet vad beträffar fastighetslängderna endast kunde komma att tillämpas i ett fåtal fall.

Departementschefen anförde därefter (s. 37 och 38) bl. a. att det väsentligaste skälet för att ett på lokal skattemyndighet ankommande rättelseförfarande skulle införas var de skattskyldigas intresse av att för hög taxering snabbt och enkelt kunde rättas. Lokal skattemyndighet borde därför kunna få befogenhet att rätta vissa uppenbara felaktigheter i taxering. Lokal skattemyndighet borde emellertid inte p. g. a. sådan befogenhet bli en ny instans i skatteprocessen. Rättelseinstitutet kunde endast användas på felaktigt långdfört beslut av taxeringsnämnden och borde enligt departementschefen få i stort sett samma karaktär som den självrättelse av uppenbara felaktigheter som tillkom bl. a. prövningsnämnden men inte taxeringsnämnden (s. 36).

Den införda rättelsemöjligheten har i huvudsak kommit att omfatta s. k. tekniska fel vid inkomsttaxeringen. En påtaglig avlastning av i vart fall vissa prövningsnämnders arbete har kommit till stånd genom reformen. Så har t. ex. i Stockholms län under år 1968 hos lokal skattemyndighet diarieförts ca 6 300 ärenden angående rättelser.

I remissvar i anledning av fastighetstaxeringskommittéernas betänkande »Fastighetstaxeringens regler och organisation. Förslag till vissa ändringar» (SOU 1968: 32) föreslog ett flertal remissinstanser att lokal skattemyndighet

skulle få möjlighet att rätta även uppenbara längdföringsfel i fastighetslängderna, heter det i promemorian.

Möjligheten att rätta längdföringsfel enligt 72 a § TF avser endast taxering som åsatts fysisk person eller dödsbo. Dessa skattskyldiga upptogs i A-längden, vilken vid tidpunkten för bestämmelsens införande fördes av och förvarades hos lokal skattemyndighet. Däremot förvarades vid den årliga taxeringen i regel inte längderna för taxering av juridiska personer och för särskild fastighetstaxering hos lokal skattemyndighet.

Vid tillkomsten av 72 a § TF ansågs, heter det vidare i promemorian, att rättelse genom lokal skattemyndighets försorg låg i linje med vad som var avsett att föreslås beträffande myndighetens uppgifter efter det att ADB införts inom folkbokförings- och uppborðsväsendet.

Längderna för allmän fastighetstaxering har hitintills förts och under taxeringen förvarats hos fastighetstaxeringsnämnden.

Till 1970 års allmänna fastighetstaxering har nya regler beslutats beträffande längdföringen. Lokal skattemyndighet svarar numera för denna och underskriver också fastighetslängden (152 och 153 §§ TF samt 73 och 76 §§ TK). Registreringen av data i denna längd skall vid den allmänna fastighetstaxeringen ske på länsstyrelsernas datacentraler enligt ADB-system. Den skall göras med ledning av fastighetstaxeringsnämndernas anteckningar på fastighetstaxeringsavierna (73 § andra stycket TK).

Enligt promemorian har genom dessa förändringar nya förutsättningar uppkommit vid bedömningen av om rättelseinstitutet bör utvidgas att gälla även den allmänna fastighetstaxeringen.

Att behov föreligger av ett enkelt förfarande för rättelser vid den allmänna fastighetstaxeringen framgår av det stora antal framställningar om ändringar på formella grunder som gjordes vid 1965 års allmänna fastighetstaxering. Av fastighetstaxeringskommittéernas betänkande »1965 års allmänna fastighetstaxering. Huvudresultat beträffande skattepliktiga fastigheter inom kommuner, kommunblock och län» (SOU 1968: 31) framgår att det totala antalet besvär och framställningar till fastighetsprövningsnämnderna år 1965 uppgick till ungefär 22 400 och att samtidigt yrkanden om jämkningar av enbart formell natur inkom till ett antal av ca 11 200 (s. 9).

Mot bakgrunden av det anförda förordas i promemorian att möjlighet införts till förenklat förfarande också vid rättelse av fastighetslängd, som upprättats vid den allmänna fastighetstaxeringen.

Bestämmelser i ämnet sägs, med viss förebild i 72 a § TF, böra lämnas i en ny 156 §.

I den nya paragrafens första stycke bör enligt promemorian intas regler om rättelse i sådana fall där fastighetstaxeringsnämndens på fastighetstaxeringsavin redovisade beslut är riktigt, men taxeringen ej införts i fastighetslängden inom föreskriven tid, påförts fel fastighet eller införts i fastighetslängden på annat uppenbarligen felaktigt sätt.

I paragrafens andra stycke bör enligt promemorian möjlighet öppnas till rättelse, då fastighetstaxeringsnämnds beslut blivit oriktigt — såvitt gäller beloppen såväl om de blivit för höga som för låga — p. g. a. att felräkning skett, eller att uppenbart felaktig överföring av belopp eller annan uppgift gjorts från deklARATIONEN till fastighetstaxeringsavin. Det understryks att endast uppenbara felaktigheter av de slag som nu nämnts bör få rättas av den lokala skattemyndigheten. Denna sägs exempelvis blott i vissa undantagsfall böra kunna korrigera och komplettera klassificeringsdata eller andra grunder för fastighetstaxeringsnämndernas beslut. Finner den lokala skattemyndigheten att felaktigheten i fastighetslängden beror på oriktig taxering och att frågan således bör prövas av fastighetsprövningsnämnden, skall myndigheten enligt promemorian självfallet överlämna frågan om rättelse till prövningsnämndens kansli.

De i promemorian föreslagna bestämmelserna innebär möjlighet för den lokala skattemyndigheten bl. a. att även viss tid efter det fastighetslängden färdigställts rätta sådana tekniska fel i samband med taxeringen och längdföringen som den har rätt att korrigera före längdens färdigställande och underskrift.

Lokal skattemyndighet sägs böra få göra rättelse t. o. m. den 15 oktober under taxeringsåret och därefter endast om rättelseyrkande inkommit före nyssnämnda datum.

Eftersom fastighetsägare eller därmed likställd innehavare har intresse av att få kännedom om vidtagen rättelse liksom om beslut att yrkad rättelse inte medgetts, bör det enligt promemorian åligga den lokala skattemyndigheten att genom delgivning underrätta ägaren om rättelse beslutats eller vägrats, såvida inte sådant meddelande bedöms vara uppenbart överflödigt. I underrättelsen bör finnas besvärshänvisning.

Även förste taxeringsintendenten och vederbörande kommun sägs böra få kännedom om dylikt beslut för att få tillfälle att tillvarata sitt partsintresse. Det kan enligt promemorian exempelvis förekomma fall, där fastighets taxeringsvärde förändrats så genom korrekt rättelse av felräkning, att taxeringsintendenten finner det nya värdet avvika från vad som kan anses följa av principen om en likformig och jämn taxering och därför skäl föreligga för besvär.

Föreskrifter om förfarandet vid rättelser i enlighet med den föreslagna 156 § TF bör enligt promemorian tas in i TK. Riksskattenämnden sägs kunna meddela behövliga anvisningar efter samråd med centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden.

Remissyttrandena

Departementspromemorian förslag har fått ett gynnsamt mottagande i vad avser den principiella utformningen. När det gäller vilka slags

felaktigheter som lokal skattemyndighet bör kunna rätta har samtliga remissinstanser tillstyrkt att man i vart fall lagfäster de i promemorian föreslagna rättelsegrunderna. Några av dessa remissinstanser önskar dessutom att området för rättelsemöjligheterna utvidgas i förhållande till förslaget.

Riksskattenämnden upplyser att nämnden redan vid 1965 års allmänna fastighetstaxering såg sig nödsakad att rekommendera, att vissa fel av huvudsakligen teknisk art skulle rättas av lokal skattemyndighet. Rättelseförfarandet ansågs emellertid då böra inskränkas till åtgärder av betydelse för ADB-uppläggningsen. Mot denna bakgrund hälsar riksskattenämnden med tillfredsställelse att ett förenklat rättelseförfarande nu föreslås infört i TF.

Länsstyrelsen i Malmöhus län som också tillstyrker förslaget framhåller att den nya tekniken för redovisning och registrering av taxeringsnämndernas beslut sannolikt medför ett stort antal längdföringsfel och formella fel orsakade av felaktiga överföringar från deklaration till taxeringsavi. Samtidigt är det troligt att de nya metoderna för taxering av fastighet och strävandena att utjämna befintliga ojämnheter i taxeringarna medför ökat antal materiella besvär. Det är därför viktigt att fastighetsprövningsnämnderna ej belastas med ärenden som föranleder endast formella ändringar. Lokala skattemyndigheterna bör därför — såsom föreslagits — beredas möjlighet att rätta längdföringsfel och andra uppenbara felaktigheter på grund av felräkning eller felaktig överföring av belopp eller uppgift från deklaration till fastighetstaxeringsavi.

Rättelsemöjlighet även beträffande ägaruppgift föreslås av *länsstyrelsen i Kalmar län*, *Föreningen Sveriges fögderichefer* och *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. Föreningen framhåller att lokal skattemyndighet redan nu har full kompetens att handlägga ägarregistreringen under perioderna mellan de allmänna fastighetstaxeringarna, då stommen till fastighetslängd helt bygger på myndighetens avisering till länsstyrelsen. Det förefaller föreningen därför helt naturligt att lokal skattemyndighet också skall kunna besluta om rättelse av uppenbar felaktighet i fråga om ägare (motsvarande) som införts i den slutliga fastighetslängden. Riksförbundet anser dock att möjligheten till rättelse bör begränsas till sådana fall då anmärkning inkommit.

Rättelse av samtliga data i längden anser *lantmäteristyrelsen* böra få vidtas. Genom den nya 156 § TF öppnas möjlighet för lokal skattemyndighet att besluta om rättelse av fastighetslängd då fastighetstaxeringsnämnds beslut om taxering blivit oriktigt. Med beslut synes här avses enbart taxeringsvärde och däri ingående delvärden. Lantmäteristyrelsen ifrågasätter om inte rättelsemöjligheten bör utvidgas att även omfatta andra uppgifter som blivit uppenbart felaktigt införda eller av misstag bortglöm-

da i fastighetslängden. I likhet med vad som sagts i promemorian finner lantmäteristyrelsen det självklart att lokal skattemyndighet skall överlämna sakprövningen till fastighetsprövningsnämnden när felaktigheten kan misstänkas bero på feltaxering.

Viss osäkerhet om innebörden av förslaget såvitt avser klassificeringsdata byser *länsstyrelsen i Kopparbergs län* med anledning av promemorians uttalande att lokal skattemyndighet bör »blott i vissa undantagsfall» kunna korrigera och komplettera klassificeringsdata eller andra grunder för fastighetstaxeringsnämndernas beslut. Utan tvekan måste i annan ordning preciseras vilka befogenheter lokal skattemyndighet härutinnan kan äga. Det kan nämligen enligt länsstyrelsens mening vara vanskligt att konstatera att en felaktighet föreligger även om den till synes är uppenbar.

Rättelsemöjlighet även vid uppenbara fall av dubbeltaxering föreslås av *Föreningen Sveriges fögderichefer och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. Föreningen framhåller att uppenbara fall av dubbeltaxering kan förekomma framför allt vid taxering av byggnad på annans mark, när t. ex. den ena taxeringen grundar sig på avlämnad fastighetsdeklaration, medan den andra (felaktiga) åsatts skönsmässigt och grundar sig på fastighetsavi upptagande förutvarande ägare. Eftersom köp eller annan åtkomst av byggnad inte blir föremål för lagfart, är ägaruppgiften på dessa avier ej sällan inaktuella. Föreningen anser därför att lokal skattemyndighet bör tilläggas möjlighet att rätta uppenbara fel även av detta slag.

I fråga om förfarandet vid rättelse har promemorieförslaget i stort sett tillstyrkts av remissinstanserna. Några remissinstanser har dock anfört erinringar, särskilt i fråga om besvärsrätten.

Beträffande tiden för rättelse anser *länsstyrelsen i Skaraborgs län* att denna bör begränsas till normalt tiden före den 15 september under taxeringsåret, med hänsyn till att länsstyrelsen föreslagit förkortning av tiden för taxeringsintendents besvär.

Vad särskilt gäller yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden framhåller *länsstyrelsen i Stockholms län*, att det i fråga om korrigering och komplettering av klassificeringsdata eller andra liknande grunder för fastighetstaxeringsnämndens beslut kan föreligga betydande svårigheter att i det enskilda fallet avgöra, om fråga är om ett taxeringstekniskt fel eller en felbedömning. Genom remiss till fastighetstaxeringsordföranden kan enligt länsstyrelsens mening i åtskilliga fall klarhet vinnas om det gäller en bedömningsfråga eller ej.

Den föreslagna regeln om besvärshänvisning avstyrks av *länsstyrelsen i Hallands län* som anför.

Bestämmelsen är uppbyggd på motsvarande bestämmelse i 72 a §. I båda föreskrives att talan inte får särskilt föras över rättelsebeslut. Mot-

svarighet till den nu föreslagna föreskriften om att underrättelse skall innehålla upplysning om vad som skall iaktas vid anförande av besvär över beslutet i »den del detta avser taxering» saknas emellertid i 72 a §. Det citerade uttrycket är mycket dunkelt. Konstruktionen av rättelseförfarandet får antas vara den att den lokala skattemyndigheten genom sin åtgärd riktigt uttrycker taxeringsnämndens beslut, vilket tidigare av någon anledning blivit oriktigt redovisat i längden (eller inte redovisat alls). Vad som sedan kan överklagas är *taxeringen* sådan den ter sig sedan rättelsen skett. Huruvida den lokala skattemyndigheten har misstagit sig i fråga om innebörden av taxeringsnämndens beslut blir en bedömningsfråga i taxeringsmålet. — Den här avsedda föreskriften är vilseledande och bör utgå. På underrättelsen bör stå att beslutet ej kan överklagas men kan komma under bedömning därest talan föres mot taxeringen. — Det bör i detta sammanhang framhållas att prövningsnämnden inte annat än undantagsvis — exempelvis i fråga om frivillig särbeskattning — är besvärsmyndighet i förhållande till lokal skattemyndighet. Skulle man införa en möjlighet att anföra besvär över lokal skattemyndighets beslut om rättelse till »den del detta avser taxering» — något som tydligen föresvävat promemorieförfattarna — måste också i besvärshandlingarna upptas en föreskrift att fastighetsprövningsnämnden (prövningsnämnden) äger pröva sådana besvär.

B e s v ä r s r ä t t e n har vidare berörts av fyra remissinstanser med skilda uppfattningar.

En begränsning av besvärsrätten förordas av *kammarrätten*. Den föreslagna lydelsen av 156 § 2 femte och sjätte styckena är enligt kammarrättens förmenande avfattad på ett sätt som gör bestämmelserna svårtillgängliga i varje fall för de skattskyldiga. Kammarrätten föreslår sådan omformulering att klart framgår, att besvär mot lokal skattemyndighets beslut om rättelse får föras endast om rättelsen innebär höjning eller sänkning av taxeringsvärde.

En ovillkorlig besvärsrätt vid höjning av taxeringen förordar *Svenska bankföreningen*. Föreningen vill i och för sig inte motsätta sig att rättelse skall kunna ske även i höjande riktning. Det bör emellertid enligt föreningens mening tillses, att den skattskyldige alltid får möjlighet att överklaga rättelsebeslut som innebär höjning av taxeringen. Någon säkerhet härför kommer inte att föreligga enligt förslaget. Där stadgas nämligen, att beslut om rättelse inte får överklagas särskilt utan endast genom besvär över taxeringen, och samtidigt följer av den föreslagna författningstexten att rättelsebeslut kan komma att meddelas först efter det att den ordinarie besvärstiden utlupit. I den mån så sker, kommer alltså den skattskyldige att kunna söka ändring i beslutet endast om han kan åberopa extraordinär besvärsrätt, dvs. i allmänhet endast om rättelsebeslutet lett till en »väsentlig» ändring av taxeringen. Detta måste anses klart otillfredsställande, anför bankföreningen. Om man ej följer den vid inkomst- och förmögenhetstaxering gällande regeln att lokal skattemyndighets rättelse inte får avse höjning av taxeringen, bör därför enligt bankföreningens

mening extraordinär besvärsmot mot fastighetstaxering medges även för det fall att lokal skattemyndighet beslutat rättelse av taxeringen men under rättelse om denna inte kommit den skattskyldige till handa senast viss tid, förslagsvis tre veckor före den ordinarie besvärstidens utgång.

Liknande synpunkter anför *Svenska sparbanksföreningen*.

Separat besvärsmot oavsett att taxeringsvärdet varken höjs eller sänks förordas av *länsstyrelsen i Västmanlands län*. Enligt rättspraxis synes yrkande om ändring i fastighetslängden av uppgift om ägare och om totalareal inte kunna överklagas vid den allmänna fastighetstaxeringen, såvida yrkandet inte samtidigt anses innebära ändring av åsatt taxeringsvärde. Ej heller torde yrkanden om fördelning av delvärden inom samma taxeringsvärde samt om ändring av de grundfaktorer för skogstaxering som angetts i längden kunna upptas till prövning. De sistnämnda båda ärendetyperna har direkt betydelse för inkomsttaxeringen i förvärvskällan jordbruksfastighet — t. ex. i fråga om storleken av avskrivningsunderlaget — medan ägar- och arealuppgifterna även kan ha betydelse utanför taxeringen. Visserligen torde antalet felaktigheter i ovannämnda hänseende bli relativt ringa — i synnerhet efter tillkomsten av den föreslagna 156 § TF — men då fastighetslängden rimligen bör återspegla de verkliga förhållandena, bör enligt länsstyrelsens mening möjlighet ges till prövning av dessa felaktigheter i samband med nu föreslagna revision av bestämmelserna angående allmän fastighetstaxering.

Övriga frågor om fastighetstaxering

Promemorian

Fastighetsprövningsnämndens verksamhet

Det erinras i promemorian om att vid processen i fastighetsprövningsnämnden liksom vid handläggningen av mål hos prövningsnämnden gäller att muntlig förhandling kan hållas efter framställning av part. Muntlig handläggning kan även ske efter nämndens förordnande utan att part gjort framställning därom (80 § och 162 § första stycket TF). Vid muntlig förhandling kan nämndens sammanträde övervaras inte blott av part och tjänsteman, som biträder nämnden, utan även av andra.

Även i fall då muntlig förhandling inte äger rum får taxeringsintendent närvara vid fastighetsprövningsnämndens handläggning av ärende, i vilket han inte är part. Taxeringsintendent får också infinna sig för att lämna muntlig upplysning när nämnden finner det påkallat av särskilda skäl. Där så anses erforderligt får också ordförande eller annan ledamot i fastighetstaxeringsnämnd kallas att lämna upplysningar vid ett nämndens sammanträde, oavsett om muntlig förhandling då sker eller ej (162 § första stycket TF jämförd med 79 § andra stycket).

Enligt 160 § 2 mom. TF kan fastighetsprövningsnämnden eller dess ordförande om det anses erforderligt även kalla sakkunniga på fastighetsvärdering att vid sammanträde där part inte är närvarande meddela nämnden eller dess ordförande upplysningar.

Bestämmelserna om att ordförande eller annan ledamot i fastighetstaxeringsnämnd eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer efter kallelse får infinna sig också vid sammanträde med fastighetsprövningsnämnden, då muntlig förhandling inte äger rum, kan enligt promemorian i viss mån te sig stötande för parterna i taxeringsprocessen, vilka inte får del av vad de kallade anför. Med hänsyn härtill föreslås att dessa bestämmelser slopas.

Tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete

Det finns enligt promemorian skäl att anta att antalet taxeringar, som kommer att överklagas hos fastighetsprövningsnämnden vid 1970 års allmänna fastighetstaxering, blir större än vid den föregående allmänna fastighetstaxeringen. Med anledning härav och med hänsyn till den tidsknapphet varunder vissa fastighetsprövningsnämnder tidigare arbetat, sägs tiden för nämndernas verksamhet böra förlängas till den 15 december under taxeringsåret. En sådan förskjutning — sista dagen för nämndernas arbete är nu i 160 § 1 mom. TF bestämd till den 31 oktober under taxeringsåret — synes enligt promemorian inte medföra svårigheter vid övrigt arbete med taxering och uppbörd eller i avseende på underrättelser till fastighetsägare om nämndernas beslut. Genom förlängningen ges nämnderna också tidsutrymme för prövning av sådana besvär som följer av den förut i denna promemoria föreslagna utvidgningen av besvärsrätten.

Den nya tidpunkt, då fastighetsprövningsnämndernas arbete senast skall vara avslutat, bör enligt promemorian anges i nya 163 §.

Tiden för översändande av besvärakter

Om fastighetsprövningsnämnds beslut överklagas skall prövningsnämndens kansli insända besvärakten till kammarrätten inom fyra månader efter det besvären inkommit. Till besvärakten skall kansliet foga erforderliga utdrag av fastighetslängd, fastighetsprövningsnämndens protokoll och i målet ingivna handlingar (164 § 4 mom. första och andra styckena TF jämförd med 97 § första stycket). Det får enligt promemorian förutsättas att prövningsnämndens kansli i de handlingar, som översänds till kammarrätten, fortsättningsvis också infogar de nya slag av handlingar (markvärdekartor, byggnadsvärdetabeller osv.), vilka för första gången rekommenderats tillämpade vid 1970 års allmänna fastighetstaxering och som gäller de mål besvären hos kammarrätten avser.

Då hittillsvarande erfarenheter enligt promemorian visar att de nämnda fyra månaderna ofta varit för knappt tillmätta och några uppenbara nack-

delar av en förlängning av perioden till sex månader inte torde uppkomma för kammarrätten föreslås att ändring av tiden görs i 164 § 4 mom. TF.

Redaktionella ändringar

Vissa redaktionella justeringar sägs i promemorian böra vidtas i 102 §, 164 § 1 och 4 mom. samt i 183 § TF.

Remissyttrandena

Fastighetsprövningsnämndens verksamhet

Förslaget att begränsa närvarorätten vid slutet sammanträde har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker slopandet av ifrågavarande bestämmelse, därför att motsvarande bestämmelse beträffande den årliga taxeringen (79 § andra stycket TF) aldrig kommit att tillämpas i de av länets prövningsnämnd handlagda målen eller ärendena. Skälet är att vad som eventuellt kan framkomma vid hörande inför prövningsnämnden av exempelvis ordförande i taxeringsnämnd ändå i praktiken måste delges parterna i processen för att bereda dem tillfälle att yttra sig däröver. På grund härav har andra former av hörande av ordförande eller annan ledamot av taxeringsnämnd kommit till användning och också visat sig mera ändamålsenligt.

En begränsning även av taxeringsintendents rätt att närvara vid fastighetsprövningsnämnds sammanträde föreslås av *Sveriges industriförbund*. Förbundet finner det riktigt att sammanträde med fastighetsprövningsnämnd inte får övervaras av annan än tjänsteman som biträder nämnden, såvida inte muntlig förhandling äger rum. Den speciella möjlighet som beretts taxeringsintendent att vara närvarande vid handläggning av ärende i vilket han inte är part bör enligt förbundets mening slopas. Inte minst i fastighetstaxeringsprocessen är det väsentligt att förfarandet sker under domstolsliknande former. Förbundet vill dock inte motsätta sig att fastighetsprövningsnämnden bör kunna kalla taxeringsintendent för att lämna muntliga upplysningar, exempelvis om taxeringsnivån. Om så sker bör emellertid taxeringsintendentens upplysningar såvitt möjligt i fullständigt skick intas i fastighetsprövningsnämndens protokoll och motparten bör erhålla tillfälle att yttra sig.

Inhämtande av yttrande från sakkunnig anser *fastighetstaxeringskommittéerna* i vissa fall lämpligt. Då av besvärssakt framgår att det överklagade beslutet grundar sig på förslag som upprättats av en av nämnden anlitad sakkunnig torde stundom i sak mera kunna uppnås genom remiss till den sakkunnige. Kommittéerna föreslår därför att även denna möjlighet anges i författningstexten.

I fråga om skyldigheten att inhämta förklaring över besvär av taxerings-

intendent eller kommun anmärker *Lantbrukets skattedelegation* mot att förklaring av ägare inte behöver inhämtas när det är fråga om rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende. I förbiseendefallen får enligt den föreslagna lydelsen av 156 § TF lokal skattemyndighet under vissa förutsättningar verkställa rättelse, varvid dock föreskrivits att bl. a. fastighetsägaren skall underrättas. Mot denna bakgrund framstår det som anmärkningsvärt att fastighetsägaren skall stå vid sidan av processen fram till fastighetsprövningsnämndens beslut i förbiseendefall väckta av taxeringsintendent eller kommun, ehuru man kan antaga att det här oftast är fråga om mera kvalificerade förbiseendefall. Delegationen föreslår därför att fastighetsägare och därmed likställd alltid skall beredas tillfälle att avge förklaring över besvär anförda av taxeringsintendent eller kommun.

I fråga om inhämtande av yttrande från kommun i besvärsmål anser *Länsstyrelsen i Kalmar län* att det för undvikande av alltför betungande skriftväxling i prövningsnämndsarbetet skulle vara önskvärt, om det på något sätt närmare kunde anges i vilken utsträckning kommun bör beredas tillfälle avge yttrande i besvär, anförda av annan part.

Tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete

Den föreslagna förlängningen av tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete tillstyrks av det stora flertalet remissinstanser. Fyra länsstyrelser finner dock tiden alltför lång.

Sveriges industriförbund finner det av många skäl önskvärt att tidpunkten för avslutandet av arbetet inte läggs senare än vad som föreslagits i promemorian.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län som delar den i promemorian uttalade uppfattningen, att denna frist inte synes medföra svårigheter vid övrigt arbete med taxering och uppörd, framhåller att det emellertid inte får bortses från att föreslagen utsträckning av tiden för prövning av besvär kan medföra betydande svårigheter genom den härav uppstående krympningen av tiden för handläggning av besvär över taxering för inkomst och förmögenhet. Länsstyrelsen anser att de i förslaget angivna tidsfristerna bör så förstås, att besvär i särskild ordning över allmän fastighetstaxering inte nödvändigtvis behöver avgöras senast den 15 december under taxeringsåret oaktat så är möjligt. Enligt länsstyrelsens mening är det dock lämpligt att besvär i särskild ordning i största möjliga utsträckning avgörs av fastighetsprövningsnämnd.

De remissinstanser som uttalat sig för en begränsning av verksamhetstiden är *länsstyrelserna i Stockholms, Skaraborgs, Kopparbergs och Västerbottens län*.

Länsstyrelsen i Stockholms län godtar den föreslagna tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete endast under förutsättning att taxerings-

intendents besvärstid inte utsträcks utöver den 31 oktober under taxeringsåret.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anser att man vid lagstiftningsärendets fortsatta handläggning bör beakta att en utsträckning av tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete påverkar processen i inkomstprövningsnämnderna. En stor del av taxeringssektionens personal måste engageras för målen i fastighetsprövningsnämnden med resultatet att bl. a. inkomst-taxeringsmålen fördröjs. Länsstyrelsen är medveten om att någon större personalförstärkning inte kan påräknas. Situationen kan möjligen — ehuru inte utan betydande svårigheter och till priset av att andra arbetsuppgifter blir lidande — lösas genom en omdisponering av taxeringssektionens personal.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län befarar att den utsträckta tiden kommer att inverka alltför menligt på bestyret med den årliga taxeringen. Detta gäller i vart fall om man beaktar den organisatoriska ram som denna länsstyrelse har att hålla sig inom. På grund härav föreslår länsstyrelsen att fastighetsprövningsnämndens arbete avslutas senast den 30 november.

Även *länsstyrelsen i Skaraborgs län* förordar den 30 november som slutdag. Om den i promemorian föreslagna förlängningen av besvärstiden för ägare och kommun genomförs, kan det visserligen finnas skäl som talar för att förlänga tiden för fastighetsprövningsnämndens verksamhet till den 15 december. Emellertid medför detta knappast någon mera avsevärd förbättring av nämndens möjligheter att i rätt tid handlägga fastighetstaxeringsmålen utan endast en i och för sig önskvärd fördröjning av handläggningen över semestermånaderna. Även om antalet besvär skulle öka, finns det enligt länsstyrelsens uppfattning inte skäl att förlänga tiden för nämndens arbete längre än till den 30 november. Länsstyrelsen erinrar om att arbetet i den ordinarie prövningsnämnden och inom prövningsnämndens kansli regelmässigt betungas under december månad av ett relativt stort antal mål om eftertaxering, för vilka handläggningstiden utgår den 31 december.

En förlängning av tiden även för den vanliga prövningsnämnden förordas av *länsstyrelsen i Västmanlands län*. Redan under de verksamhetsår, som ligger mellan två allmänna fastighetstaxeringar, är arbetsbelastningen för stor i såväl prövningsnämnden och dess kansli som på taxeringssektionen. Länsstyrelsen finner det därför helt uteslutet att arbetet skall kunna fullgöras inom författningsenlig tid under ett år, då även fastighetsprövningsnämnden sammanträder. Då dessutom antalet mål vid prövningsnämnden fortgående ökar, föreligger starka skäl för förlängning av tiden för den vanliga prövningsnämndens verksamhet. Länsstyrelsen hemställer därför om översyn av bestämmelserna i 89 § TF angående senaste tidpunkten för avgörande av mål i prövningsnämnden och i 76 § beträffande taxeringsintendentens besvär rätt.

Tiden för översändande av besvärakter

Förslaget att förlänga tiden för översändande av besvärakter till kammarrätten har vid remissbehandlingen i stort sett lämnats utan erinran.

Kammarrätten vitsordar att den tid av fyra månader, som hittills gällt för insändande av besvärakter till kammarrätten, varit för knappt tillmätt och har således ingenting att erinra mot den föreslagna förlängningen av tidsfristen. Kammarrätten vill dock understryka vikten av att den nya tidsfristen strikt iakttas, eftersom denna förlängda tidsfrist i samband med den föreslagna förlängningen av tiden för prövningsnämndens verksamhet medför, att kammarrätten kan börja sin handläggning av fastighetstaxeringsmål avsevärt senare än enligt nu gällande ordning.

Sveriges industriförbund vill däremot, med hänsyn till vikten av att besvaren kan provas hos kammarrätten så snart som möjligt, ifrågasätta om denna förlängning är lämplig. Det måste nämligen också beaktas att prövningsnämndens arbete kommer att avslutas en och en halv månad senare om förslaget i promemorian följs.

Lantbrukets skattedelegation påpekar att utsträckningen i tid i promemorian sägs inte medföra några uppenbara nackdelar för kammarrätten. Att så inte blir fallet anser delegationen bero på att kammarrättens fastighetstaxeringsdivision inte lär påbörja sitt arbete förrän på hösten året efter taxeringsåret. Eftersom ett allmänt förberedelsearbete först krävs, kan med denna ordning de första besvärärendena i bästa fall avgöras mot slutet av året. Ur de skattskyldigas synpunkt är det enligt delegationen ytterst otillfredsställande att besvärärenden på detta sätt ligger helt obearbetade i nära ett år efter det att de anförts. Enligt delegationens uppfattning borde fastighetstaxeringsdivisionens arbete igångsättas redan den 1 januari året efter taxeringsåret så att tidsmässig överensstämmelse erhålls mellan avslutandet av arbetet i fastighetsprövningsnämnderna och påbörjandet av arbetet i nästa instans. Först med en sådan ordning får den tid inom vilken besvärakterna skall översändas till kammarrätten någon praktisk betydelse.

Redaktionella ändringar

Utöver de redaktionella ändringar som föreslås i promemorian har flera remissinstanser föreslagit ytterligare ändringar. Här återges endast de viktigaste.

I fråga om den personkrets som i olika sammanhang skall jämföras med ägare har tre remissinstanser skilda förslag till lämpligare beteckning.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser att den krets av personer som omnämns i 161 § TF av naturliga skäl bör vara lika med den som enligt 158 § 1 mom. andra stycket är behörig att föra talan.

Lantbrukets skattedelegation finner det av 158 § 1 mom. andra stycket TF i den föreslagna lydelsen framgå att besvär rätt liksom för ägare eller där-

med likställd innehavare av fastighet tillkommer även ytterligare två andra kategorier. I alla andra paragrafer anges samtliga här avsedda skattskyldiga som »ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet». Även om med detta uttryckssätt uppenbarligen åsyftas även de två speciella kategorierna enligt 158 § 1 mom. andra stycket vore det enligt delegationens uppfattning klarläggande om samtliga skattskyldiga med besvärsrätt i övriga paragrafer angavs som »ägare av fastighet och därmed i besvärshänseende likställd».

Länsstyrelsen i Hallands län anför i anslutning till 154 § TF att uttrycket »ägare och därmed likställd innehavare» får anses (jfr 136 § 1 mom. första stycket och 2 mom.) innefatta samtliga de kategorier skattskyldiga som avses i 47 § KL. Uttrycket är även med skattelagstiftningens mått språkligt svårhanterligt. Länsstyrelsen ifrågasätter därför om inte i 172 § TF skulle kunna intas ett mom. 2 av innehåll att vad som sägs om ägare skall gälla även i 47 § KL angivna innehavare av fastighet. Då skulle »eller därmed likställd innehavare» kunna utgå överallt till stor båtнад för läsaren.

RÄTTELSE VID DEN ÅRLIGA TAXERINGEN

Nuvarande ordning

Myndighet som har att ombesörja längdföring av taxeringsnämnds beslut om taxering för inkomst eller förmögenhet — vanligen den lokala skattemyndigheten och i vissa fall länsstyrelsen — kan enligt 72 a § TF besluta om rättelse av taxeringslängden om taxeringen inte förts in i längden inom föreskriven tid eller införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i taxeringslängden. Beträffande möjligheten att rätta felaktighet i taxeringsnämnds beslut är myndighetens befogenhet mer begränsad. Rättelsemöjligheten avser endast taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet och avser i huvudsak s. k. tekniska fel vid taxeringen. Som villkor för rättelse gäller att felaktigheten är uppenbar och rättelsen får inte medföra höjning av taxeringen. Rättelse kan sålunda ske av uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration samt uppenbar felaktighet i fråga om belopp som anger fastighets taxeringsvärde eller avser avdrag som medges skattskyldig utan särskild utredning. I sistnämnda hänseende åsyftas bl. a. avdrag för garantibelopp och olika schablonavdrag. Vidare kan i nämnda ordning rättas uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag vars rätta belopp framgår av debitering, såsom avdraget för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift, samt allmänt avdrag för premier och andra avgifter i vissa fall liksom för det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna m. fl. och slutligen även ortsavdrag.

Rättelse får i princip inte ske efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret. Om detta inte är överflödigt, skall yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande innan rättelse sker. Den skattskyldige skall på visst sätt och inom viss tid delges beslut om rättelse och beslut varigenom rättelse som han yrkat har vägrats, om detta ej är uppenbart överflödigt. Talan mot beslutet kan föras endast i samband med talan mot taxeringen.

Kungl. Maj:t meddelar närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse enligt 72 a § TF (jfr 42 a § TK).

Skrivelsen från Föreningen Sveriges fögderichefer

Föreningen Sveriges fögderichefer framhåller i sin skrivelse bl. a., att det nu berörda rättelseförfarandet utan tvivel har minskat prövningsnämndernas arbetsbörda samtidigt som de skattskyldigas irritation över det tidigare onödigt tidskrävande rättelseförfarandet i viss mån har kunnat mildras. Föreningen ifrågasätter emellertid om inte det förenklade rättelseförfarandet har fått en alltför snäv utformning. Den principiella gränsdragningen mellan taxering och uppbörd torde ha inverkat, men denna gränsdragning synes i dagens läge vara mer teoretiskt än praktiskt betingad.

Erfarenheterna från 1968 års taxering — när för första gången ADB-behandling användes vid inkomsttaxeringen — ger enligt föreningens mening otvetydigt vid handen, att en utvidgning av förutsättningarna för rättelse enligt 72 a § TF snarast bör komma till stånd. Sedan taxeringsnämnderna slutfört sitt arbete med taxeringen nämnda år visade det sig nämligen, att de lokala skattemyndigheterna och datasektionerna upptäckte ett stort antal felaktigheter, som inte kunde rättas av myndigheten, fastän felen var uppenbara och av rent formell natur. Detta har medfört att prövningsnämnd och taxeringssektion i onödan belastas med ärenden, som på ett enklare och betydligt snabbare samt mera ekonomiskt sätt skulle kunna handläggas av lokal skattemyndighet. Föreningen anser det därför vara ett steg mot effektivare och bättre taxering samt för statsverket utgiftsbesparande, om rättelsemöjligheterna enligt 72 a § utvidgas.

Såsom exempel på felaktigheter, som enligt föreningens åsikt lämpligen bör kunna rättas av lokal skattemyndighet med stöd av en utvidgad 72 a §, anger föreningen följande fall.

1. Felräkning i deklaration som medfört för låg taxering.

Här nämns det ofta förekommande felet att garantibelopp avdragits i stället för tillagts vid sammanfattningen för taxering till kommunal inkomstskatt.

2. Felaktig överföring av belopp i deklaration, som medfört för låg taxering.

Här pekas på det ofta förekommande felet att återstående till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst i stället för nettointäkt överförs från deklaraionsbilaga till sammanfattning för taxering till statlig inkomstskatt.

3. Felaktigheter vid beräkning av schablonavdrag vid de olika förvärvskällorna och under allmänna avdrag då felen medfört för låg taxering.

4. Uppenbar felaktighet i fråga om ortsavdrag, som medfört för låg taxering.

Här erinras om de fall, då äkta makar som inte mantalsskrivits på samma fastighet erhåller ortsavdrag med 4 500 + 2 250 kr. trots att samtaxering skall ske och även har yrkats.

5. Uppenbara felaktigheter i fråga om extra avdrag för väsentligt nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer, dock med begränsning till fall där riksskattenämndens anvisningar och tabeller kan vinna tillämpning.

6. Rättelse av uppenbart fel, som medfört att skattskyldig dubbeltaxerats inom samma kommun eller inom olika kommuner i samma fögderi.

Enligt föreningen är dessa fel mycket vanliga och vållar mycken irritation hos de skattskyldiga. Felen förekommer oftast beträffande ej mantalsskrivna personer »inbor» samt beträffande »utbor» som äger fastighet i annan kommun än hemortskommunen. Till sistnämnda kategori hör bl. a. fall där personer flyttat till egen nybyggd fastighet, som är belägen i annan kommun än den tidigare hemortskommunen. Det måste bedömas som mycket angeläget att fel av denna art kan rättas snabbt, uttalas i skrivelsen.

Föreningen framhåller, att skattskyldig — då fråga är om höjning av taxeringen — i de angivna fallen självfallet bör erhålla underrättelse om den vidtagna rättelsen. Han har då möjlighet att anföra besvär till prövningsnämnden över åsatt taxering i den ordning som föreskrivs i 74, 76, 100 och 101 §§ TF. Eventuellt bör vidare, uppger föreningen, föreskrivas att lokal skattemyndighet i sådana fall kan inhämta yttrande från taxeringsnämndens ordförande.

Föreningen anser att lokal skattemyndighet i de angivna fallen bör ges möjlighet att besluta om taxeringsrättelse i sådan tid att ändringen kan meddelas datakontoret före den 30 september taxeringsåret, dvs. i så god tid att den kan iakttas på debetsedeln för slutlig skatt. Härigenom slipper man det tidsödande förfarandet med manuellt utfärdade debetsedlar på tillkommande skatt. Likaledes minskas antalet fall med återbetalning av överskjutande skatt, tätt följd av debetsedel på tillkommande skatt, vilket förfarande givetvis irriterar allmänheten i hög grad. Skatteförluster för det allmänna undviks också härigenom.

Föreningen hemställer att snara åtgärder måtte vidtas för sådan ändring av 72 a § TF, att lokal skattemyndighet får möjlighet att vidta rättelse även beträffande taxeringsfel av angivet slag. Föreningen vill bestämt

hävda, att erfarenheterna av förfarandet vid s. k. frivillig särbeskattning visar, att lokal skattemyndighet äger möjlighet att i kvalitativt hänseende tillfredsställande bemästra de ifrågasatta uppgifterna.

Remissyttrandena

Allmänna synpunkter

Endast en remissinstans har ställt sig helt avvisande till de önskemål som fögderichefsföreningen framlagt. Å andra sidan har ingen remissinstans velat tillstyrka en så långt gående rättelsemöjlighet som föreningen förordar.

Kammarrätten erinrar om att chefen för finansdepartementet vid införandet av 72 a § TF (prop. 1965: 131 s. 37) framhöll att det väsentligaste skälet för att ett på lokal skattemyndighet ankommande rättelseförfarande skulle införas var de skattskyldigas intresse av att för hög taxering snabbt kunde rättas. Om lokal skattemyndighet emellertid skulle få möjlighet att rätta taxering också i höjande riktning, skulle myndigheten framstå som en särskild taxeringsinstans. Departementschefen avvisade därför av vissa remissinstanser framställt förslag i denna riktning. Bevillningsutskottet (1965: 39 s. 7) tillstyrkte förslaget och framhöll därvid som särskilt angeläget att rättelseinstitutet begränsades till helt uppenbara fel. Sådana fel, för vilkas bedömande fordrades tolkning av författningsbestämmelser, borde såsom hittills avhjälpas genom besvär till prövningsnämnd. Annars kunde instansordningen komma att brytas och fara för kompetenskonflikter uppkomma.

Övergången till ADB-systemet, uttalar kammarrätten vidare, har medfört att lokal skattemyndighet fått ökad insyn i deklaraionsmaterialiet och större möjligheter att iaktta och i mån av befogenhet rätta felaktigheter i de av taxeringsnämnd beslutade taxeringarna. Det undandrar sig kammarrättens bedömande om sådana erfarenheter gjorts, att det kan anses påkallat att redan nu — trots tidigare framförda betänkligheter — utvidga de tämligen nyinförda rättelsebefogenheterna i den omfattning som föreningen föreslagit.

Domstolen vill emellertid, då det för såväl de skattskyldiga som berörda myndigheter är angeläget att rättelse av notoriska felaktigheter kan ske genom ett enkelt och snabbt förfarande — trots ofrånkomliga betänkligheter — inte motsätta sig tanken att rättelse även till nackdel för de skattskyldiga kan i uppenbara fall få ske utanför instansordningen genom ingrepp av den lokala skattemyndigheten. Inskränkningen till uppenbara fel har sin självfallna grund däri att om rättelseinstitutet utsträcks till andra än fullt klara fall och följaktligen skulle kräva att den skattskyldige hördes, den lokala skattemyndigheten skulle få karaktär av instans i skatteprocessen, framhålls i yttrandet.

Kammarrätten framhåller vidare bl. a., att den visserligen inte velat principiellt motsätta sig en utvidgning av den lokala skattemyndighetens rättelsebefogenhet men att domstolen dock är tveksam eller direkt avvisande till det föreslagna omfånget av denna utvidgade befogenhet. Kammarrätten anser det inte möjligt att inom ramen för ett remissyttrande och utan ledning av en mer ingående och analyserande penetration av den aktualiserade problematiken tillkännage en i alla delar deciderad mening. Domstolen finner sig därför böra i första hand förorda att en sådan utredning kommer till stånd därvid förslag givetvis även bör lämnas till den legislativa regleringen. I den remitterade skrivelsen framhålls angelägenheten av att utvidgade rättelsebefogenheter skall gälla redan fr. o. m. 1969 års taxering. Om detta önskemål skall efterkommas, uttalas i yttrandet, lär utrymme knappast finnas för den av kammarrätten önskade utredningen och för en förnyad remissbehandling. En lagstiftning borde i det läget ges provisorisk karaktär och inskränkas till att avse de fall, där en rättelse är utomordentligt angelägen eller där rättelsen avser sådana notoriska felaktigheter som misskrivningar, felräkningar o. d.

CFU erinrar om att nämnden tidigare har föreslagit ökad medverkan av de lokala skattemyndigheterna i taxeringsarbetet och ställt sig positiv till den år 1965 beslutade rättelsemöjligheten för lokal skattemyndighet vid taxeringsfel. Sedan rättelsemöjligheten nu prövats under tre år får erfarenheterna bedömas såsom goda och det får därför anses vara motiverat med en vidgad rättelsemöjlighet. CFU säger sig därför i princip tillstyrka framställningen.

Liksom kammarrätten hänvisar riksskattenämnden till att vid tillkomsten av nu gällande bestämmelser angående rättelse av taxering föredragande departementschefen uttalade, att det väsentligaste skälet för att det föreslagna förfarandet borde införas var de skattskyldigas intresse att för hög taxering kunde rättas snabbt. Även de nu föreslagna ändringarna av bestämmelserna bör enligt riksskattenämndens mening bedömas med utgångspunkt från vad som kan anses bäst tjäna de skattskyldigas intressen. Vid en sådan bedömning finner riksskattenämnden att fall kan förekomma, där de skattskyldigas intressen bäst gagnas av att även en för låg taxering kan rättas snabbt.

Länsstyrelsen i Stockholms län upplyser om att hos de lokala skattemyndigheterna inom det tidigare Stockholms län och hos lokala skattemyndigheten i Stockholms stad samt efter 1968 hos de lokala skattemyndigheterna inom nuvarande Stockholms län följande antal 72 a §-ärenden har diarieförts:

	1966	1967	1968
Stockholms stad	1 545	2 228	—
B-län	989	1 769	—
AB-län	—	—	6 318

Såvitt länsstyrelsen har kunnat utröna, har besvär över lokal skattemyndighets beslut i fråga om handläggningen av ärendena inte anförts. Bestämmelserna har visat sig lättillämpliga, rättelsesystemet som sådant har fungerat bra och bestämmelserna visat sig väl avvägda i förhållande till dem som gäller den ordinära taxeringsprocessen framhålls i yttrandet. Länsstyrelsen finner därför någon ändring av bestämmelserna för det gällande rättelseförfarandet enligt 72 a § i och för sig inte påkallad.

Enligt föreningens skrivelse, uttalar länsstyrelsen, skulle erfarenheterna från 1968 års taxering, då för första gången ADB-systemet kommit till användning i hela riket, tala för att en utökning av lokal skattemyndighets befogenheter enligt 72 a § snarast borde komma till stånd. Sedan taxeringsnämnderna slutfört sitt arbete har det nämligen visat sig att de lokala skattemyndigheterna och datasektionerna upptäckt ett stort antal fel som inte kunnat rättas av den lokala skattemyndigheten fastän felen varit uppenbara och av rent formell natur. Enligt länsstyrelsens mening torde emellertid dessa fel till stor del böra hänföras till initialsvårigheter vid den genomgripande omläggningen som föranletts av införandet av ADB. När det nya systemet har blivit inarbetat torde kunna förväntas att fel av nämnd art kommer att minska i antal, framhåller länsstyrelsen, som anser att eftersom 1968 varit ett övergångsår det torde vara för tidigt att dra alltför säkra slutsatser av förhållandena vid nämnda års taxering. Länsstyrelsen har även av denna anledning ställt sig tveksam till en utökning av lokal skattemyndighets befogenheter enligt 72 a §. I allt fall är det enligt länsstyrelsen lämpligt att ytterligare avvakta erfarenheterna av ADB-systemet, innan frågan om ändring av 72 a § upptas.

När emellertid frågan nu aktualiserats genom framställningen från fögdericheferna och då fögderidirektören i Stockholms fögderi till vissa delar tillstyrkt fögderichefernas framställning säger sig länsstyrelsen vid en saklig prövning av förslaget vilja anföra följande.

Frågan om lokal skattemyndighet skulle äga besluta om taxeringsrättelse även i de fall rättelse skulle medföra högre taxering för skattskyldig var föremål för överväganden i samband med remissbehandlingen av den departementspromemoria, som låg till grund för propositionen beträffande 72 a §. Departementschefen framhöll sedermera i propositionen bl. a. att det föreslagna institutet enbart borde ses som en ersättning för den möjlighet till självrättelse, som taxeringsnämnden skulle ha ägt om den varit ett permanent organ. Avsikten var inte att lokal skattemyndighet skulle framstå som en särskild instans i taxeringsprocessen. Länsstyrelsen finner denna princip fortfarande böra vara grundläggande. Med hänsyn dock till de goda erfarenheter länsstyrelsen haft av lokal skattemyndighets tillämpning av 72 a § anser länsstyrelsen att viss utökning av lokal skattemyndighets befogenhet enligt paragrafen skulle kunna komma i fråga.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län uttalar att det nu ifrågavarande rättelse-

förfarandet onekligen har fyllt ett visst ändamål och varit till nytta för såväl de enskilda skattskyldiga som taxeringssektioner och prövningsnämnder. Betydelsen i sistnämnda avseende bör emellertid enligt länsstyrelsen inte överskattas. Dels har det genomgående varit fråga om ärenden av mycket enkel beskaffenhet, dels torde antalet sålunda rättade fall — åtminstone i länet — hittills ha varit betydligt mindre än man i förstone synes ha haft anledning räkna med. Enligt upplysningar som länsstyrelsen har inhämtat handlade de lokala skattemyndigheterna i länet under kalenderåret 1967 tillhopa 281 och under året 1968 tillhopa 305 ärenden av ifrågavarande slag, vilket i genomsnitt betyder ca 50 ärenden på myndighet och år. Man kan alltså inte påstå att den förenklade handläggningen av dessa ärenden haft någon mera betydande inverkan på taxeringssektionens och prövningsnämndens arbetsbörda. Givet är emellertid att i enskilda fall förenklingen i handläggningen förkortat tiden för en felaktighets rättande och därigenom haft sin betydelse för den skattskyldige, uttalar länsstyrelsen.

Länsstyrelsen uttalar vidare bl. a., att den anser de nuvarande reglerna i 72 a § TF angående lokal skattemyndighets befogenhet att rätta taxeringsfel vara helt tillfyllest för sitt ändamål, nämligen att i fall då det med hänsyn till de skattskyldigas intresse får anses speciellt angeläget att på ett smidigt och snabbt verkande sätt åstadkomma nedsättning av vederbörande uppenbarligen för högt påförd taxering.

Länsstyrelsen avstyrker sålunda det nu väckta förslaget men framhåller att frågan kan komma i ett annat läge när de nu påbörjade organisationsundersökningarna beträffande taxeringsarbetet i första och andra instans slutförts. Tills vidare bör man emellertid enligt länsstyrelsen inskränka sig till att bygga vidare på de lokala skattemyndigheternas medverkan vid taxeringen genom den redan nu föreskrivna skyldigheten att dels före inlämnandet till länsstyrelsens datakontor av från taxeringsnämnderna inkommet taxeringsmaterial granska nämndernas beslut och dels till förste taxeringsintendenten snarast anmäla iakttagna felaktigheter av beskaffenhet att inte kunna av myndigheten själv rättas enligt nu gällande bestämmelser.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi konstaterar inledningsvis att rättelseinstitutet fungerat mycket bra för Stockholms vidkommande. Rättelse och omdebitering har kunnat ske avsevärt snabbare och med mindre pappersexercis än när det ankom på prövningsnämnden att besluta om taxeringsrättelse. Det konstateras vidare att ingenting förekommit som ger belägg för farhågorna att rättssäkerheten skulle bli lidande genom det nya institutet. En svårighet har varit att dra gränsen mellan fall som bör avgöras av prövningsnämnden och sådana som kan handläggas av lokala skattemyndigheten. Denna svårighet är en anledning att ändra reglerna rörande taxeringsrättelser. Det har enligt myndigheten relativt

snart framstått som påkallat att vidga området för tillämpning av rättelseinstituten.

De särskilda grunderna för rättelse

Kammarrätten, som förutsätter att rättelse av felaktigheter i höjande riktning avses kunna ske endast när inga som helst tolkningsproblem föreligger, anser att detta möjligen kan antas vara fallet i de exempel på rättelse av felräkning och felaktig överföring av belopp i deklaration som anförts i föreningens framställning. Vad gäller felaktighet vid beräkning av schablonavdrag framhålls att dessa avdrag i vissa fall skall bestämmas med hänsyn till omständigheter som en taxeringsnämnd och lokal skattemyndighet kan tillerkänna olika betydelse. *CFU* betonar att vad som synes vara en felräkning i realiteten kan bero på en felskrivning, t. ex. att en post kommit bort vid utskrift av en deklaration. Nämnden har ingen erinran mot förslaget att införa rättelsemöjlighet i höjande riktning vid felaktig överföring av belopp i deklaration och felaktig beräkning av schablonavdrag. I fråga om schablonavdragen understryker nämnden, som antar att här avses schablonavdragen under tjänst och kapital samt för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift, att rättelsemöjlighet bör föreligga endast när fråga är om uppenbar felaktighet. Nämnden anser att det i författningstexten bör anges vilka avdrag som får rättas på detta sätt. *Riksskattenämnden* uttalar att om taxeringen blivit för låg till följd av uppenbara fall av felräkning eller felaktig överföring av belopp i deklaration eller felaktighet i fråga om schablonavdrag eller allmänt avdrag av nu avsett slag det inte kan vara i den skattskyldiges intresse att få återbäring av skatt och därefter vara tvungen att betala skatten på det felaktiga beloppet. Nämnden anser därför att rättelse i höjande riktning bör få ske i nu avsedda fall men att den lokala skattemyndigheten bör åläggas att lämna den skattskyldige underrättelse om den vidtagna åtgärden och meddela besvärshänvisning.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att rättelse av felräkning och felöverföring av belopp som medför höjning av taxering ligger helt i linje med de nu gällande bestämmelserna. Dock bör sådan rättelse föregås av underrättelse till den skattskyldige om ifrågasatt höjning med rätt för denne att komma in med förklaring inom viss tid. Länsstyrelsen påpekar att en skattskyldig efter förnyad genomgång av deklarationen kan ha anledning att framställa kvittningsyrkande. I sådant fall bör ärendet i sin helhet överlämnas till prövningsnämnden eller taxeringsintendenten. Beträffande övriga rättelsefall i föreningens skrivelse anser länsstyrelsen att dessa inte enbart gäller taxeringstekniska fel utan även bedömningsfel och säger sig inte kunna biträda föreningens förslag i dessa avseenden.

I fråga om rättelse av ortsavdrag i höjande riktning framhåller *kammarrätten* att frågan om rätt ortsavdrag inte sällan är föremål för tvist i taxeringsmål och kan fordra en ingående utredning. Vid rättelse av ortsavdrag föreligger också risk för att följdändringar förbises, framhåller *kammarrätten* som i detta avseende hänvisar till JO:s ämbetsberättelse år 1969 (s. 371—373). *CFU* anser att möjlighet till rättelse av ortsavdrag bör föreligga om felaktigheten är uppenbar även om taxeringen höjs genom rättelsen, medan däremot *riksskattenämnden* inte anser att frågan om ortsavdrag i det angivna fallet lämpar sig för ett summariskt rättelseförfarande och avstyrker framställningen i denna del.

Starka skäl talar enligt *kammarrätten* för att rättelse utan omgång bör ske i fråga om *folkpensionärs extra avdrag* för nedsatt skatteförmåga, särskilt beträffande rättelser till de skattskyldigas fördel. Frågor beträffande avdrag för nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer är emellertid ofta beroende av omständigheterna i det särskilda fallet, och om taxeringsnämnden underlåter redovisa skälen för sitt ställningstagande kan detta få till följd, att lokal skattemyndighets ändringsbeslut — särskilt som rättelse ju skett utan parternas och möjligen även utan ordförandens i taxeringsnämnd hörande — företas utifrån felaktiga förutsättningar, påpekar *kammarrätten*. I de fall skattskyldig utan annan inkomst än folkpension av förbiseende åsatts beskattningsbar inkomst, anser domstolen att starka skäl dock talar för att rättelse får ske.

CFU avstyrker rättelsemöjlighet för lokal skattemyndighet i sistnämnda hänseende under påpekande, att beviljande av extra avdrag ofta innefattar en diskretionär som inte kan schabloniseras även om riksskattenämndens anvisningar har haft stor betydelse för att skapa enhetlighet vid prövningen. Samma hållning intar *riksskattenämnden*, som hänvisar till JO:s uttalande i anslutning till ett fall som redovisas i ämbetsberättelsen år 1969. Uttalandet, som inte är fullständigt återgivet i den tryckta berättelsen, är av följande lydelse.

För egen del är jag av den uppfattningen, att alla mål rörande avdrag för nedsatt skatteförmåga bör handläggas av fulltalig nämnd. Dessa mål utgör nämligen enligt min mening typexempel på fall där lekmanaledamöterna i väsentlig utsträckning kan bidra till en nyanserad och på mångsidig erfarenhet grundad skälighets- och billighetsbedömning. Ytterligare kan erinras om att frågor om avdrag för nedsatt skatteförmåga ofta är ömtåliga och svårbedömbara och därför bör bli föremål för fleras bedömning. Än vidare märks att en så utpräglad skälighets- och billighetsfråga som den angående avdrag för nedsatt skatteförmåga inte ägnar sig för »förlikning» mellan parterna.

Länsstyrelsen i Stockholms län berör särskilt förevarande fråga och framhåller att spörsmål om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga i allmänhet är ömtåliga och svårbedömda. Erfarenhetsmässigt brukar pröv-

ningsnämndens ledamöter vid behandling av sådana frågor högst väsentligt bidra till bedömningen. Länsstyrelsen anser det därför av vikt att frågor om extra avdrag blir föremål för bedömning av beskattningsnämnd och inte — som enligt förslaget — av enbart en tjänsteman.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län avstyrker bestämt förslaget i fråga om extra avdrag för folkpensionär och anför, att det visserligen må vara så att riksskattenämndens anvisningar rörande tillämpningen av reglerna om ifrågavarande avdrag ger vissa hållpunkter vid bedömandet av storleken av avdrag i normalfallet men mer regelmässigt kommer i dessa ärenden in ett flertal olika moment, beträffande vilka anvisningarna inte ger direkt ledning och där med andra ord en diskretionär prövning är oundgänglig.

Vad slutligen avser rättelse av fel som medfört att skattskyldig dubbeltaxerats finner *kammarrätten* det angeläget att dessa snabbt kan rättas. Det kan emellertid enligt domstolen föreligga svårigheter att avgöra vad som är uppenbara fel och skäl talar för att en bestämelse om detta rättelsefall får en snäv avgränsning. *CFU* har ingen erinran mot förslaget i denna del, medan *riksskattenämnden* intar motsatt ståndpunkt under hänvisning till att bedömning av frågor om dubbeltaxeringar ofta är tveksamma och ofta rör taxeringar till olika belopp i de olika distrikten.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi uttalar allmänt, att det borde vara möjligt för lokal skattemyndighet att rätta varje uppenbar felaktighet. Det avgörande bör vara om fråga är om bedömning eller inte. En bedömning är en taxeringsfråga i egentlig mening och en ändring av bedömningen bör följaktligen ankomma på prövningsnämnden. Detta synes myndigheten böra gälla också värderingsfrågor, även om det kan konstateras att givna normer (t. ex. rörande reseavdrag) tillämpats felaktigt. Från här angiven synpunkt anser myndigheten det diskutabelt om föreningens förslag att uppenbara felaktigheter i fråga om extra avdrag för väsentligt nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer bör kunna rättas av lokal skattemyndighet. Det vitsordas av myndigheten att taxeringen i berörda hänseende utvisar många brister och att behov föreligger att snabbt få ändring till stånd av sådana taxeringar, helst så snabbt att anstånd med betalning av kvarstående skatt i förekommande fall inte behöver meddelas, men en förbättring av handläggningen av dessa ärenden bör enligt myndigheten sökas inom ramen för prövningsnämndens verksamhet. Av liknande skäl avstyrks att lokal skattemyndighet tilläggs befogenhet att avgöra taxeringsort och rätt taxering vid dubbeltaxering.

Kammarrätten framlägger i sitt yttrande en synpunkt på rätten att anföra besvär över lokal skattemyndighets beslut. Domstolen påpekar att skattskyldig i regel får kännedom om lokal skattemyndighets beslut om rättelse först efter den 15 juli under taxeringsåret och därför bör få rätt

att föra talan mot taxeringen i samma ordning som föreskrivs i 99 § TF. Besvärreglerna i 100 § nyssnämnda förordning täcker enligt domstolen nämligen inte alla de fall, som kan uppkomma i samband med lokal skattemyndighets ändring av taxering.

DEPARTEMENTSCHEFEN

Fastighetstaxeringen

Allmänt

Den allmänna fastighetstaxering som skall äga rum år 1970 uppvisar nyheter i förhållande till tidigare fastighetstaxeringar. Den ökade betydelse som taxeringsvärdet fått vid den årliga inkomstbeskattningen har nämligen avspeglat sig i krav på förbättringar såväl i de materiella värderingsreglerna som beträffande förfarandet. Dessa krav har statsmakterna i stor utsträckning sökt tillgodose genom författningsändringar förra året och i år, se SFS 1968: 729—734, 1969: 209—211 och 1969: 310. Beträffande förfarandet berör nyheterna främst fastighetstaxeringsnämndernas och de lokala skattemyndigheternas verksamhet. Här är i första hand att nämna omläggningen av fastighetslängdföringen från manuell längdföring till maskinell längdföring med hjälp av automatisk databehandling (ADB). Denna omläggning har medfört ändrade rutiner för de båda nyssnämnda organen.

Arbetet med utformning av systemet på det praktiska planet, innefattande bl. a. iordningställande av nya formulär till längder och blanketter, har pågått under tiden fram till innevarande höst, då fastighetstaxeringsdeklarationerna skall ha inlämnats. Vissa praktiska erfarenheter har redan vunnits. I stort sett är det emellertid ännu för tidigt att dra några allmänna slutsatser av det nya förfarandet.

De ändringar i fastighetstaxeringsförfarandet som jag nu uppehållit mig vid omfattar inte taxeringsprocessen i fastighetsprövningsnämnd och högre instanser. Föreskrifterna om processen i fastighetstaxeringsmål är äldre än bestämmelserna om inkomsttaxeringsprocessen. Det finns skillnader mellan dessa processformer som inte längre är motiverade. Vidare innehåller gällande regler inga bestämmelser om rättelse av fastighetslängd, motsvarande dem som gäller rättelse av taxeringslängd och som har visat sig speciellt värdefulla efter övergången till ADB på den årliga taxeringens område.

Totala antalet besvär och framställningar till fastighetsprövningsnämnderna vid 1965 års allmänna fastighetstaxering uppgick till ungefär 22 400. Till detta kom yrkanden om jämkningar av enbart formell natur till ett antal av ca 11 200. Det finns knappast anledning att förvänta ett mindre antal besvärärenden avseende 1970 års allmänna fastighetstaxering.

Inom finansdepartementet har gjorts en promemoria, Stencil Fi 1969: 7, med förslag till ändringar i besvärsförfarandet vid allmän fastighetstaxering m. m. Promemorian har tillkommit i syfte att dels förbättra och i möjligaste mån samordna besvärreglerna i fastighetstaxeringsprocessen med reglerna om besvär vid inkomsttaxeringen, dels tillskapa ett förfarande för rättelse av fastighetslängd. Det framhålls dock i promemorian att en fullständig omprövning av besvärreglerna och andra därmed sammanhängande regler vid allmän fastighetstaxering skulle bli så tidsödande att det visat sig nödvändigt att begränsa ändringsförslagen till vad som kan anses omedelbart önskvärt beträffande 1970 års allmänna fastighetstaxering.

I promemorian behandlas inte reglerna för särskild fastighetstaxering. Som jag påpekade i prop. 1968: 154 (s. 112), den första av de i det föregående nämnda propositionerna vari ändrade regler för den allmänna fastighetstaxeringen föreslogs, är det lämpligare att låta ett nytt system för särskild fastighetstaxering gälla först sedan 1970 års allmänna fastighetstaxering ägt rum.

Behovet av ändrade regler för besvärsförfarandet vid allmän fastighetstaxering har allmänt vitsordats av remissinstanserna. Förslaget om möjligheter att rätta fastighetslängd har hälsats med tillfredsställelse. Det har från många håll framhållits att ytterligare en översyn av förfarandet vid allmän fastighetstaxering är nödvändig, och att således de förslag som tagits upp i promemorian borde ses endast som ett provisorium. Man har därvid särskilt tryckt på den ökade betydelse för fastighetsägaren som taxeringsvärdet fått genom de nyligen genomförda ändringarna av villabeskattningen och realisationsvinstbeskattningen. Därmed ökar också rättssäkerhetskraven, har det anförts. Det är t. ex. ett allmänt önskemål att varje fastighetsägare skall tillställas skriftligt besked om taxeringsvärdet.

Även jag ser förevarande förslag som ett led i en utveckling mot en ökad effektivitet och rättssäkerhet i förfarandet vid allmän fastighetstaxering. Den taxering som äger rum år 1970 får i åtskilliga avseenden betraktas som en »övergångstaxering». Dels finns vissa materiella regler som bör ses över ytterligare — jag tänker i sammanhanget främst på taxeringen av jordbruks- och skogsbruksfastigheter — dels har, som påpekats i promemorian, en fullständig översyn av reglerna inte hunnits med, dels bör ske en utvärdering av erfarenheterna av både de ändringar som hittills genomförts och de som jag avser att föreslå i detta sammanhang. Det finns således anledning att fortlöpande följa utvecklingen och inför 1975 års allmänna fastighetstaxering föreslå de ytterligare ändringar som kan finnas nödvändiga eller önskvärda. I detta sammanhang inskränker jag mig emellertid till att i princip följa de förslag som framförts i promemorian. Jag avser att i det följande beröra varje sakfråga i promemorian speciellt för sig.

Omredigering av författningstexten

I promemorian har påpekats att den nuvarande uppställningen och redigeringen av den allmänna fastighetstaxeringens besvärregler i TF avsevärt skiljer sig från motsvarande uppställning och redigering av reglerna för besvär vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Det föreslås i promemorian en omredigering av fastighetstaxeringsprocessens regler i överensstämmelse med vad som gäller för inkomst- och förmögenhetstaxeringsprocessen. Detta sägs medföra en riktigare och överskådligare systematik. Förslaget har allmänt hälsats med tillfredsställelse av remissinstanserna. Jag förordar den lösning som föreslagits i promemorian och som innebär följande. Efter den rubrik i TF som närmast föregår 147 § och som lyder

»IV. Om fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet m. m.» införs avsnitt med följande rubriker.

»V. Om besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut», omfattande 158 och 159 §§ (159 § har dock upphört att gälla, se SFS 1968: 733),

»VI. Om fastighetsprövningsnämndernas verksamhet», omfattande 160—163 §§,

»VII. Om besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag», omfattande 164—166 §§,

»VIII. Om besvär i särskild ordning», omfattande 167 §, och

»IX. Övriga bestämmelser om besvär», omfattande 168 och 169 §§.

Till följd av det ökade antalet rubriker bör efterföljande rubriker omnumreras.

Omdispositionen får också till följd att innehållet i vissa av de nuvarande här nämnda paragraferna flyttas om. Hur denna omflyttning sker kommer att närmare beröras i samband med behandlingen av de frågor som regleras i bestämmelserna.

Besvär

Den ordinära processen

Ägares besvärsrätt

Över fastighetstaxeringsnämnds och fastighetsprövningsnämnds beslut får enligt 163 § 1 mom. och 164 § 1 mom. TF anföras besvär av bl. a. ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, när beslutet rör fastigheten. Besvärsrätt liksom för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet tillkommer enligt 168 § första stycket även annan, för vilken garantibelopp för fastigheten skall tas upp som skattepliktig inkomst, liksom arrendator som enligt avtal, ingånget efter KL:s ikraftträdande, har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp gentemot ägaren eller innehavaren. Promemorian innehåller i enlighet med vad tidigare återgetts en redogörelse för tillämpningen i praxis av dessa regler. Av denna redogörelse framgår att

besvärsrätt på sina håll ansetts tillkomma endast den som var ägare eller därmed likställd innehavare vid ingången av taxeringsåret. En remissinstans har emellertid ifrågasatt huruvida tolkningen är riktig. Oavsett hur det förhåller sig med innebörden av nuvarande regler är det enligt min mening angeläget att besvärsrätten i praktiken inte blir begränsad till endast den som var ägare vid ingången av taxeringsåret. Har innehavet av fastigheten sedermera gått över till annan än denne, synes det naturligt att även den nye ägaren skall ha besvärsrätt, eftersom hans inkomstbeskattning påverkas av taxeringsvärdets storlek.

Innebörden av detta ståndpunktstagande är emellertid inte att den som var ägare vid det tillfälle taxeringen avser, dvs. ingången av taxeringsåret, skall vara utesluten från talerätt om han sedermera överlåtit fastigheten. Därmed kan, som också framhållits i promemorian, fall uppkomma i vilka flera parter för talan på ägarsidan. Detta behöver i och för sig inte skapa något problem. Har endast den senare tillträdande ägaren fört talan i provningsnämnden bör den förste ägaren få fullfölja målet i kammarrätten om han inte är nöjd med provningsnämndens beslut, och detta oberoende av om den senare tillträdande ägaren klagat eller ej. Det nu anförda bör f. ö. gälla alla som varit ägare av fastigheten under tiden fr. o. m. taxeringsårets ingång t. o. m. det taxeringen vinner laga kraft. Samtliga dessa ägare får nämligen anses ha ett självständigt intresse av fastighetens taxeringsvärde.

Efter besvärstidens utgång finns, som jag skall beröra närmare i det följande, rätt att föra talan i särskild ordning. Denna rätt bör tillkomma såväl tidigare ägare som den som är ägare vid besvärstillfället.

Vad jag här anfört om ägare bör gälla dels därmed likställd innehavare av den fastighet beslutet rör, t. ex. den som innehar fastigheten med fideikommissrätt eller eljest utan vederlag besitter fastigheten på grund av testamenteriskt förordnande, dels annan för vilken garantibelopp för fastigheten skall tas upp såsom skattepliktig inkomst, t. ex. tomträtthavare, dels arrendator, som enligt avtal ingånget efter KL:s ikraftträdande har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

Det kan förekomma att talan förs mot beslut av fastighetstaxeringsnämnd beträffande fastighet för vilken garantibelopp inte skall beräknas. Det gäller här beslut i fråga om icke skattepliktiga fastigheter. Sådana beslut bör inte få överklagas av arrendator.

I lagtekniskt hänseende bör enligt min mening frågan lösas så, att begreppet »ägare eller därmed likställd innehavare» utmönstras ur ett flertal paragrafer i TF. I stället bör i 172 § som ett andra stycke införas en generell bestämmelse av samma innehåll som regeln i 136 § 1 mom. första stycket andra punkten. I samband därmed bör vidtas vissa konsekvensändringar i TF. Dessa framgår av den vid propositionen fogade lagtexten och en översikt, som torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

I samband med frågan om ägares besvärsrätt vill jag något beröra spörs-

målet om underrättelse till senare ägare än den som var ägare vid taxeringsårets ingång. Promemorian innehåller förslag till nya bestämmelser i TK om underrättelse till såväl den som vid taxeringsårets ingång varit ägare eller därmed likställd innehavare som — där så är möjligt — den som där-efter kan visa sig ha blivit ägare eller därmed likställd innehavare av den fastighet beslutet avser.

Remissinstanserna har livligt diskuterat detta förslag och påpekat att det blir mycket arbetsbetungande för lokal skattemyndighet att hålla reda på nyfyllträdande ägare. Denna fråga är inte av den natur att ett beslut behöver underställas riksdagen, men den torde vara av ett så allmänt intresse att jag redan här bör ange min inställning. Det är sålunda, enligt min mening, inte nödvändigt att underrättelse om taxeringsbeslut tillställs alla besvärberättigade. Jag har i såväl prop. 1956: 150 (s. 350) som prop. 1969: 96 (s. 27) gjort mig till tolk för den uppfattningen att besked om beslutat taxeringsvärde inte är avsedda att innebära annat än en serviceåtgärd från myndigheternas sida. Jag vill ånyo betona att detta synsätt inte innebär att underrättelser kan underlåtas i de fall där underrättelser krävs enligt TF. Men utebliven underrättelse medför inte att ägaren får extraordinär besvärsmätt, eftersom delgivning av det slutliga beslutet sker genom offentlig utläggning av fastighetslängden. Jag kommer att i det följande ytterligare diskutera underrättelserna med hänsyn till att frågan tagits upp i promemorian och rönt ett omfattande intresse vid remissbehandlingen. Här vill jag endast i korthet påpeka att tiden ännu inte är mogen för ett avskaffande av det offentliga utläggandet av fastighetslängden som formen för delgivning av fastighetstaxeringsnämnds beslut. Det bör från servicesynpunkt vara tillfyllest om den ägare som står upptagen i fastighetslängden får underrättelsen. Vidare bör den ägare, som anmäler intresse av det, få underrättelse om taxeringsbeslutet. I detta sammanhang vill jag erinra om den utvidgade extraordinära besvärsmätt och det förfarande för rättelse av fastighetslängd som föreslagits i promemorian och som jag förordar enligt vad som skall beröras i det följande. Dessa föreslagna nyheter lämnar större möjligheter att få rättelse i både smärre och allvarigare fall och kompenserar sålunda i viss mån olägenheten av att inte alla besvärberättigade får underrättelse om taxeringsbeslutet.

Vidare ser jag anledning att i detta sammanhang ta upp frågan om underrättelse om fastighetsprövningsnämndens beslut samt om expediering av kammarrättens och Kungl. Maj:ts utslag beträffande allmän fastighetstaxering. Bestämmelser härom finns f. n. såvitt avser fastighetsprövningsnämndens beslut i 162 § första stycket TF och i övrigt i 168 § tredje stycket.

I 162 § första stycket TF hänvisas till bl. a. 92 §, där det föreskrivs att underrättelse om prövningsnämndens beslut med angivande av skälen därför skall inom två veckor efter det nämndens protokoll justerats tillstäl-

las bl. a. den skattskyldige i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Återkommer försändelsen som obeställbar och förekommer anledning antaga att den skattskyldige kan anträffas, skall underrättelsen delges honom i den ordning som föreskrivs i 54 §, dvs. i första hand genom posten. Enligt 168 § första stycket skall vad som avser skattskyldig gälla ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet och annan, för vilken garantibelopp för fastighet skall tas upp såsom skattepliktig inkomst.

Enligt 168 § tredje stycket TF skall utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t beträffande allmän fastighetstaxering, om utslaget innefattar ändring av prövningsnämnds beslut, för kännedom tillställas, förutom klaganden, bl. a. den som vid taxeringsårets ingång ägt fastigheten eller varit skyldig att erlagga skatt för garantibelopp för densamma.

Nu återgivna bestämmelser korresponderar inte med varandra till ordalagen. Med den syn som allmänt anlagts på frågan om ägares besvärsrätt torde såväl underrättelse om fastighetsprövningsnämnds beslut som expedition innefattande kammarrättens och Kungl. Maj:ts utslag ha tillställts endast den som vid taxeringsårets ingång var ägare eller därmed likställd innehavare eller eljest var skyldig att erlagga inkomstskatt för garantibelopp.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har i sitt remissyttrande påpekat att »kretsen av personer» som bl. a. skall tillställas underrättelse om fastighetsprövningsnämndens beslut bör vara densamma som har besvärsrätt. Detta bör också enligt min mening vara den i princip gällande ordningen. Men det bör för att underrättelse- och expeditionsskyldighet skall föreligga gentemot andra än klagande och sådan fastighetsägare som är upptagen i fastighetslängden — dvs. i regel den som är ägare vid taxeringsårets ingång — krävas att dessa är kända vid tidpunkten för delgivning av fastighetsprövningsnämndens beslut resp. kammarrättens och Kungl. Maj:ts utslag. Några särskilda efterforskningar i detta hänseende synes dock inte behöva fordras.

Genom de ändringar jag i ett tidigare sammanhang föreslagit beträffande bl. a. de nya bestämmelserna i 161 § och 168 § andra stycket TF torde min här återgivna uppfattning få ett tillfredsställande uttryck i lagtekniskt hänseende.

Besvärsrättens materiella innehåll

Under remissbehandlingen har uppkommit frågan om besvärsrättens materiella innehåll. Det gäller här vad som avses med uttrycket »beslut av fastighetstaxeringsnämnd» i 163 § 1 mom. första stycket TF. Jag finner det naturligt att en sådan fråga tas upp redan i samband med en översyn av besvärsförfarandet. Desto mer förståeligt är detta om man betänker att fastighetslängden, som ju skall innehålla taxeringsbesluten, kommer att innehålla åtskilliga nya uppgifter om fastigheterna, bl. a. koder och värdefaktorer.

Det har också i praxis visat sig att vissa svårigheter föreligger att avgränsa de uppgifter i fastighetslängden som innefattas i begreppet fastighetstaxeringsnämndens beslut. Så t. ex. har viss tveksamhet kunnat skönjas i fråga om beskattningsnatur och arealuppgifter. Frågan kan väntas bli aktuell även när det gäller fördelning av belopp på delvärden och grundfaktorer för skogstaxeringen.

Att författningsmässigt närmare ange vad som skall anses innefattas i fastighetstaxeringsnämndens beslut är inte någon lycklig lösning. De flesta uppgifterna i fastighetslängden har någon betydelse för taxeringsvärdet, som är det väsentliga beslutsinnehållet. Vissa siffervärden i fastighetslängden ingår som matematiska faktorer vid beräkning av taxeringsvärdet, under det att andra värden har en medelbar funktion och kan jämföras med beslutsskäl. Andra uppgifter än siffervärden har karaktär av beslutsskäl. Men även om siffervärden och andra uppgifter endast har karaktär av beslutsskäl kan de ha stor betydelse för fastighetsägaren. Så är fallet t. ex. med beskattningsnaturen och vissa arealuppgifter. Betydelsen kan vara så avgörande att talerätt bör föreligga. Härvid bör inte endast tas hänsyn till inverkan på taxeringsvärdet; även inverkan i andra avseenden av rättslig betydelse bör beaktas, t. ex. om uppgiften bildar underlag vid den årliga taxeringen eller bedömning i något annat hänseende. En förutsättning är givetvis att uppgiften framkommit som resultat av en saklig prövning i taxeringsnämnden. Tvister om äganderätt till fastighet faller inte in under fastighetstaxeringsnämndens kompetensområde. En uppgift i fastighetslängd om ägare bör således inte prövas i vidare mån än när det gäller att avgöra vem besvärsträtten tillkommer.

Det bör enligt min mening ankomma på besvärinstanserna att med ledning av allmänna processuella grundsatser och vad jag nu anfört avgöra i vilka fall en besvärstalan skall tas upp till saklig prövning.

B e s v ä r a v t a x e r i n g s i n t e n d e n t, m. m.

Sedan fastighetslängderna med tillhörande handlingar kommit in till länsstyrelsen skall längderna och fastighetstaxeringsnämndernas protokoll granskas. Länsstyrelsen kan om det behövs kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra personer som är kunniga och erfarna i fastighetsvärdering att under granskningsarbetet infinna sig för att meddela upplysningar. Taxeringsintendenten har vid granskningsarbetet att hos fastighetsprövningsnämnden göra framställningar om de åtgärder som behövs för att åstadkomma en med skatteförfattningarna överensstämmande, jämn och likformig fastighetstaxering. Framställningar av nu nämnt slag är den enda form som finns för besvär hos fastighetsprövningsnämnd av taxeringsintendent.

Förste taxeringsintendenten skall, enligt 172 § TF jämförd med 17 §, bevaka det allmännas rätt i taxeringsfrågor och verka för att taxeringarna blir

likformiga och rättvisa. Han skall därvid i behöflig utsträckning granska taxeringarna och särskilt uppmärksamma ojämnheter mellan taxeringar i olika distrikt. Han har rätt att anlita sakkunnig för utredning av taxeringsfråga, som kräver särskild sakkunskap, och kan om det behövs kalla ordföranden eller annan ledamot av fastighetstaxeringsnämnd för att få upplysningar.

I promemorian föreslås att länsstyrelsens medverkan vid arbetet med granskning av taxeringarna skall upphöra. Därmed anses böra försvinna även länsstyrelsens rätt att kalla ordföranden eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd. Vidare föreslås att taxeringsintendentens skyldighet att göra framställningar ersätts med en rätt att anföra besvär. Dessutom föreslås i promemorian att förste taxeringsintendenten får rätt att kalla utöver ordföranden och ledamot i fastighetstaxeringsnämnd även fastighetstaxeringsombud med verksamhetsområde inom länet eller andra personer som är kunniga och erfarna i fastighetsvärdering för att få upplysning. Ytterligare föreslås att bestämmelsen i 158 § första stycket TF om underlaget för granskning skall upphävas. Slutligen föreslås redaktionella följdändringar.

Skälen för förslagen i promemorian har redovisats i det föregående. Några principiella erinringar har inte framförts vid remissbehandlingen. Jag finner skäl att förorda de nu nämnda förslagen. Därvid bör, efter mönster av vad som nu gäller på inkomst- och förmögenhetstaxeringens område, föreskrivas att om fastighetsprövningsnämnd avgjort besvär över viss taxering, taxeringsintendenten ej skall ha rätt att anföra besvär hos nämnden beträffande samma taxering.

Underrättelse om slutlig taxering

Som jag nämnt i det föregående sker delgivning av fastighetstaxeringsnämnds slutliga beslut genom offentligt utläggande av fastighetslängden under minst 14 dagar före den 15 maj under taxeringsåret. Besvär till fastighetsprövningsnämnd av ägare och kommun skall vara inkomna senast den 15 maj under taxeringsåret. Som en serviceåtgärd föreskrivs emellertid att fastighetstaxeringsnämndens ordförande skall underrätta ägaren om slutlig taxering i vissa fall, nämligen om ägaren avgett erinringar mot preliminärt åsatt taxering eller om fastighetstaxeringsnämnden utan att erinringar avgetts beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än som preliminärt bestämts eller eljest frångått det preliminära värdet.

Vid den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen gäller däremot att den skattskyldige skall genom rekommenderat brev underrättas, om självdeklarationen inte följts vid taxeringen. Är försändelsen obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas bör, där så lämpligen kan ske, underrättelsen delges honom i den ordning som föreskrivs i 54 § TF, dvs. i princip genom s. k. postdelgivning. Om skattskyldig inte se-

nast den 15 juli under taxeringsåret fått underrättelse har han rätt att besvara sig i särskild ordning.

I promemorian diskuteras frågan om en övergång till ett system med personlig delgivning med alla fastighetsägare i stället för delgivning genom offentligt utläggande av fastighetslängden. En omläggning nu av det nuvarande systemet avvisas dock, av skäl som jag redovisat i det föregående. I stället föreslås en uppmjukning av besvärreglerna.

Åtskilliga remissinstanser, bl. a. kammarrätten och riksskattenämnden, har framfört önskemål om en övergång till ett system med personlig delgivning genom rekommenderat brev. En del remissinstanser synes nöja sig med delgivning i de fall slutlig underrättelse enligt nuvarande bestämmelser skall sändas ut, under det att andra vill gå längre och anser att samtliga fastighetsägare bör underrättas om den slutliga taxeringen. En naturlig följd vid utebliven underrättelse skulle vara rätt att anföra besvär i särskild ordning.

Remissinstansernas inställning är lätt att förstå mot bakgrunden av den ökade betydelse för fastighetsägaren som taxeringsvärdet fått. Vidare synes, i och med den utökade maskinella kapaciteten genom ADB, numera lättare att bemästra de arbetstekniska problemen. Jag är i princip positivt inställd till ett system med personliga underrättelser av fastighetstaxeringsbeslut i överensstämmelse med vad som gäller på inkomst- och förmögenhetstaxeringens område. Det nya ADB-systemet är emellertid inte ännu prövat i praktiken såvitt avser fastighetstaxeringen. Dessutom finns problem med bl. a. bestämmandet av nya besvärstider. Det synes mig inte lämpligt att utan särskild utredning föreslå en så genomgripande ändring. Man kan här nämligen inte utan vidare dra paralleller med den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Där utgår underrättelser om taxeringsnämnden avviker från självdeklaration. Den skattskyldige kan, om han inte får underrättelse, själv bilda sig en uppfattning om den taxerade inkomsten. Vid fastighetstaxeringen är situationen annorlunda genom att det inte är fråga om avvikelser från fastighetsdeklarationerna i sig som är det väsentliga utan den totala bedömningen, dvs. åsättandet av taxeringsvärdet. Därmed är det logiskt att fordra att samtliga fastighetsägare får personlig underrättelse om taxeringsvärdet under något skede av taxeringsarbetet i mer betryggande form än vad som sker f. n. Det nuvarande underrättelsesystemet uppfyller nämligen inte hundra procentigt detta krav, i och med att varken preliminära underrättelser eller slutliga underrättelser skickas annat än som lösbrev. En definitiv lösning av underrättelseproblemet bör kunna genomföras till 1975 års fastighetstaxering. För 1970 års fastighetstaxering är jag inte beredd att gå längre än vad som föreslagits i promemorian, dvs. ett i princip oförändrat delgivningssystem samt uppmjukningar av besvärmöjligheterna.

Enligt promemorian har det numera visat sig möjligt att på länsstyrelsernas datacentraler maskinellt framställa även underrättelseblanketter för de slutliga taxeringsbesluten. Med hänsyn härtill föreslås den ändringen i 154 § 1 mom. TF att lokal skattemyndighet i stället för fastighetstaxeringsnämndens ordförande blir skyldig att sända dessa underrättelser.

Vidare föreslås i promemorian att underrättelse om slutligt taxeringsbeslut skall sändas senast den 5 maj under taxeringsåret.

Dessa båda förslag har inte rönt motstånd under remissbehandlingen. Emellertid har CFU påpekat att lokal skattemyndighet bör beredas tillfälle att i deklARATIONERNA sortera in kopior av de utsända underrättelserna. Dessutom sägs lokal skattemyndighet behöva ha tillgång till deklaramaterialet vid sin granskning av avskriften till fastighetslängd. CFU hemställer därför att senaste tidpunkten för översändande av deklARATIONER till länsstyrelsen, enligt 135 a § senast den 31 mars under taxeringsåret om inte länsstyrelsen föreskriver annat, ändras till den 15 maj under taxeringsåret. Jag biträder såväl förslagen i promemorian som CFU:s hemställan.

Besvärstider m. m.

I promemorian föreslås utsträckning av besvärstiderna såvitt avser talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut.

För fastighetsägare föreslås sista dagen för besvär bli den 31 maj, för kommuner den 30 juni och för taxeringsintendenter, som hittills inte haft någon särskild besvärstid utan kunnat göra framställningar intill sista dagen för fastighetsprövningsnämndens arbete, den 31 oktober under taxeringsåret, föreslås som sista dag för besvär den 15 november. Nu i förslaget upptagna tidpunkter avser taxeringsåret. Beträffande taxeringsintendents besvärstid bör påpekas att det också föreslås en förskjutning av sista dagen för fastighetsprövningsnämndens arbete till den 15 december under taxeringsåret.

I samband med de utsträckta besvärstiderna föreslås i promemorian även att fastighetslängden skall vara utlagd under minst tre veckor i maj månad under taxeringsåret.

Bland remissinstanserna finns olika meningar om förslaget om utsträckta besvärstider. Det förekommer argument både för och emot en skillnad i detta hänseende mellan kommun och fastighetsägare. Vidare föreslås andra tidpunkten än dem som angetts i promemorian. Några övertygande skäl för ett frångående av promemoriaförslaget föreligger dock enligt min mening inte annat än på en punkt, nämligen beträffande taxeringsintendents besvärstid. Som påpekas av bl. a. flera länsstyrelser är det olämpligt med ett så kort tidsavstånd mellan sista dagen för taxeringsintendents besvär och den dag då fastighetsprövningsnämndens arbete senast skall vara avslutat som skulle föreligga om promemoriaförslaget antogs. Det synes tillräckligt om

taxeringsintendentens besvärstid utlöper den 31 oktober under taxeringsåret. Bestämmelserna om besvärstid bör tas in i 158 § 2 mom. TF.

I fråga om ändrad tid för den offentliga utläggningen av fastighetslängden i maj månad har inga erinringar gjorts under remissbehandlingen. Jag biträder promemorieförslaget, som föranleder ändring i 154 § 3 mom. TF.

Den extraordinära processen

I promemorian föreslås att den nuvarande rätten att i särskild ordning anföra besvär över allmän fastighetstaxering materiellt sett vidgas i tre hänseenden nämligen

- 1) om fastighet genom förbiseende inte blivit taxerad,
- 2) om fastighet undantagits från skatteplikt trots att så inte bort ske,
- 3) om eljest sådana omständigheter föreligger som bör föranleda väsentligt annorlunda taxering.

Vidare föreslås extraordinär besvärsrätt tillkomma förutom ägare och taxeringsintendent även kommun.

För de båda förstnämnda nya besvärsgrunderna föreslås gälla regeln i 166 § 3 mom. TF, dvs. att besvären skall vara inkomna före utgången av femte året efter taxeringsåret. För den sistnämnda besvärsgrundens föreslås besvärstiden löpa ut med utgången av året efter taxeringsåret.

Med undantag för besvärsgrundens »sådana omständigheter som bör föranleda väsentligt annorlunda taxering» har den föreslagna utvidgningen i materiellt hänseende av besvärsrätten inte föranlett några erinringar från remissinstanserna. Jag förordar promemorieförslaget i de delar det lämnats utan erinran.

Även den sistnämnda besvärsgrundens har godtagits av de flesta remissinstanserna. Men åtskilliga remissinstanser, bl. a. kammarrätten, riksskatteutskottet, några länsstyrelser och fastighetstaxeringskommittéerna, har ställt sig kritiska. Kritiken, som uttrycks i olika grader av styrka, tar i stort sett sikte på att besvärsgrundens är löst utformad och blir svår att tillämpa. I flera fall framförs också krav på att besvärsgrundens inte skall få åberopas om inte besvärstalan kan grundas på omständighet eller bevis varom kännedom saknats vid fastställelse av den taxering vari rättelse söks och det framstår som ursäktligt att klaganden inte i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset till vinnande av riktig taxering, dvs. en förutsättning av samma slag som den som finns vid motsvarande grund för extraordinär besvärstalan vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen, se 100 § andra stycket TF. Vidare har påpekats att nyssnämnda motsvarande besvärsgrund vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen får föranleda endast väsentligt lägre taxering, inte väsentligt annorlunda taxering, som här föreslagits.

Min uppfattning är följande. Vid fastighetstaxeringen kan man inte lika enkelt som i den årliga taxeringen skilja mellan oriktigheter som länder nå-

gon till fördel och oriktigheter som länder till nackdel. Detta gäller självfallet t. ex. en sådan i taxeringsbeslutet ingående väsentlig faktor som beskattningsnatur. Men också siffermässiga delar av beslutet, arealvärden, delvärden m. m. samt själva taxeringsvärdet är inte, om det är oriktigt, utan vidare entydigt till för- eller nackdel för någon part. Rent allmänt kan sägas att det föreligger ett starkt intresse av riktiga taxeringsvärden, i den meningen att de överensstämmer med skatteförfattningarna och på grundval därav meddelade anvisningar m. m. Vidare är det viktigt att likvärdiga fastigheter åsätts likvärdiga taxeringsvärden för åstadkommande av rättvisa i beskattningen. Ett taxeringsvärde skall stå sig för längre tid, i övervägande antal fall åtminstone fem år. Taxeringsvärdet bildar utgångspunkt inte bara för beräkning av inkomst och förmögenhet vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen utan även för beräkning av avdrag. Det är således inte så stor tyngd i argumentet att motsvarande besvärgrund vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen avser endast omständighet som föranleder väsentligt lägre taxering.

Vad beträffar förutsättningen att prövning inte bör få ske om inte på motsvarande sätt som vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen besvären kan grundas på omständighet eller bevis varom kännedom saknats vid taxeringen och det framstår som ursäktligt att omständigheten eller beviset inte åberopats i annan ordning, vill jag framhålla att remisskritiken i viss mån är berättigad. Men fastighetstaxeringen är inte i lika hög grad som inkomst- och förmögenhetstaxeringen beroende av omständigheter och bevis. Vidare blir den speciella förutsättningen att det skall framstå som ursäktligt att beviset eller omständigheten inte åberopats i annan ordning svår att upprätthålla, särskilt mot bakgrunden av att underrättelseförfarandet vid fastighetstaxeringen enligt min föregående redogörelse är ett annat än vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Jag anser emellertid att det bör krävas särskilda skäl för att prövning skall få ske. Sådana särskilda skäl kan vara att fastigheten överlåtits till ny ägare efter besvärstidens utgång och den föregående ägaren försummat sin rätt att föra talan.

Med anledning av vad jag nu anfört förordar jag promemorieförslaget även beträffande den återstående besvärsgunden med det tillägg jag nyss nämnt. Görs detta tillägg ser jag ingen anledning att, på sätt som föreslagits i promemorian, begränsa besvärstiden. Denna tid bör vara densamma som för andra extraordinära besvär.

Mot den föreslagna rätten för kommun att föra talan i särskild ordning har rests vissa invändningar. Det kan anmärkas att denna rätt troligen inte kommer att utnyttjas i någon större utsträckning. Att utsluta kommun från extraordinär besvärsrätt synes dock inte påkallat. Jag biträder promemorieförslaget.

Samtliga bestämmelser om extraordinär besvärsrätt bör tas in i 167 § TF. Den regel som nu finns i 103 § andra stycket om att Kungl. Maj:t i vissa

fall skall som första instans ta upp extraordinära besvär bör gälla även för fastighetstaxeringen i motsvarande situationer. Givetvis får talan mot kammarrättens utslag över extraordinära besvär inte föras i vidare mån än vad som framgår av reglerna i den föreslagna 166 §, som motsvarar nuvarande 167 §. De nuvarande reglerna i 167 § bör med sakligt oförändrat innehåll flyttas till 166 §.

Rättelse av fastighetslängd

För inkomst- och förmögenhetstaxeringen infördes genom lagstiftning år 1965 ett s. k. förenklat rättelseförfarande, dvs. möjlighet för den längdförande myndigheten att i vissa närmare angivna fall rätta längdföringsfel i inkomst- och förmögenhetslängden. Jag anförde i prop. 1965: 131, vari förslaget till denna lagstiftning lades fram för riksdagen, att behov saknades av förenklat rättelseförfarande beträffande fastighetstaxering. Det förenklade rättelseförfarandet har visat sig synnerligen värdefullt från arbets- och tidsbesparingssynpunkt. Under remissbehandlingen av tidigare förslag till förbättringar i fastighetstaxeringsförfarandet har från åtskilliga håll framförts önskemål om tillskapandet av ett förenklat rättelseförfarande även på fastighetstaxeringens område.

I promemorian har lagts fram förslag till regler för ett sådant förenklat rättelseförfarande. Förslaget är i flera avseenden upprättat efter förebild av reglerna på inkomst- och förmögenhetstaxeringens område men uppvisar också skiljaktigheter. Förslaget innebär att lokal skattemyndighet, som numera är längdförande myndighet, skall få besluta om rättelse av fastighetslängd, om taxering inte införts i längden inom föreskriven tid, dvs. f. n. senast den 31 mars under taxeringsåret, och om taxering införts för annan fastighet än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i längden. Vidare föreslås att den lokala skattemyndigheten skall få besluta om rättelse av fastighetstaxeringsnämnds beslut om taxering, om taxeringsbeslutet blivit oriktigt till följd av uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp eller annan uppgift från den allmänna fastighetsdeklarationen. Som förutsättning för rättelse av taxeringsbeslut skall dock — i likhet med vad som är fallet beträffande rättelse i den vanliga taxeringsprocessen — gälla att inte särskilda skäl föranleder att fastighetsprövningsnämnden bör avgöra frågan.

Vidare föreslås i promemorian att ett förenklat rättelseförfarande efter den 15 oktober under taxeringsåret skall få avse endast anmärkningar som gjorts dessförinnan hos den lokala skattemyndigheten.

Innan rättelse beslutas skall enligt promemorieförslaget yttrande inhämtas från fastighetstaxeringsnämndens ordförande, om det inte är överflödigt.

Det föreslås även att fastighetsägaren skall underrättas om beslut i fråga

om rättelse, om det inte är uppenbart överflödigt. Den lokala skattemyndigheten skall tillstålla honom underrättelsen inom två veckor i den ordning som gäller underrättelse om taxeringsnämnds beslut vid inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Underrättelsen föreslås innehålla upplysning om vad som skall iaktas vid anförande av besvär över beslutet i den del det avser taxering. Den lokala skattemyndigheten skall inom samma tid underrätta även förste taxeringsintendenten och vederbörande kommun om beslutet i fråga om rättelse.

Promemorieförslaget tar i fråga om talerätt upp bestämmelser motsvarande dem som gäller rätten att föra talan mot rättelsebeslut på inkomst- och förmögenhetstaxeringens område. Slutligen föreslås att närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse skall få meddelas av Kungl. Maj:t.

I det föregående har jag närmare redovisat de skäl för förslaget som promemorian innehåller. Remissinstanserna har överlag ställt sig mycket positiva till det nya förfarandet. På vissa håll har man t. o. m. velat gå längre än promemorieförslaget. Även jag finner ett förenklat förfarande värdefullt också på fastighetstaxeringens område. Förhållandena är i mycket annorlunda nu än vad de var år 1965. Jag vill erinra om att antalet yrkanden av enbart formell natur hos fastighetsprövningsnämnderna vid 1965 års fastighetstaxering uppgick till ett antal av ca 11 200.

De i förslaget upptagna rättelsegrunderna synes mig väl avvägda. Jag finner inte skäl att utsträcka förfarandet till att avse även dubbeltaxeringar.

Med hänsyn till att jag tidigare föreslagit att taxeringsintendentens besvärstid bör gå ut den 31 oktober under taxeringsåret synes rättelse inte få ske efter den 1 oktober under taxeringsåret såvitt inte anmärkningen gjorts hos den lokala skattemyndigheten före nämnda datum.

Vidare finner jag behov föreligga att alltid, där så är möjligt, höra fastighetens ägare innan beslut i fråga om rättelse fattas. Frågan huruvida underrättelsen till fastighetsägaren skall innehålla besvärshänvisning och vad denna i så fall skall innehålla — något som väckt viss diskussion — torde inte behöva underställas riksdagen.

Bankföreningen har i sitt remissyttrande framfört det kravet att extraordinär besvärsmått bör tillkomma den som inte fått underrättelse om rättelsebeslut viss tid före den ordinarie besvärstidens utgång. Extraordinär besvärsmått över taxering torde emellertid redan finnas på annan grund. Uppenbart förbiseende får nämligen anses föreligga inte bara när rättelse gjorts beloppsmässigt felaktigt utan även när rättelse skett trots att uppenbar felaktighet inte har förelegat eller den rättade felaktigheten inte har varit av det slag som avses skola kunna rättas.

Jag biträder således förslaget i promemorian med de modifieringar som jag nu redovisat. Bestämmelserna bör tas in i 156 § TF, som tidigare upphävts (se SFS 1963: 683).

Övriga frågor om fastighetstaxering

Fastighetsprövningsnämndens verksamhet

I promemorian föreslås avskaffande av den rätt som enligt 160 § 2 mom. TF nu finns för fastighetsprövningsnämnd eller dess ordförande att kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra personer som är kunniga och erfarna i fastighetsvärdering att infinna sig vid sammanträde med fastighetsprövningsnämnden eller hos dess ordförande för att meddela upplysningar.

Förslaget har inte rönt någon erinran och jag biträder det.

Vidare har föreslagits i promemorian att de nuvarande bestämmelserna i 162 § TF första stycket flyttas till 161 § samt att hänvisningen i 162 § första stycket till 79 § utgår och ersätts med en motsvarande föreskrift för fastighetstaxeringens vidkommande i 162 §, varvid av skäl som framgår av det nyss anförda bestämmelsen i 79 § andra stycket sista punkten inte ansetts böra tas med.

Jag biträder även detta förslag.

Tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete

I promemorian föreslås en förskjutning av den dag då fastighetsprövningsnämnds arbete senast skall vara avslutat från den 31 oktober under taxeringsåret till den 15 december samma år.

Förslaget har lämnats utan erinran av nästan alla remissinstanser. Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser att arbetet bör vara avslutat den 30 november under taxeringsåret. Några andra remissinstanser påpekar att förlängningen av fastighetsprövningsnämndernas verksamhet kommer att påverka arbetet med inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

Med hänsyn till fastighetsprövningsnämndernas väntade arbetsbörda — vid den senaste allmänna fastighetstaxeringen överklagades fastighetstaxeringen i ca 22 400 fall — och de nya reglerna för besvärstider synes det nödvändigt att förlänga verksamhetstiden för fastighetsprövningsnämnderna i den utsträckning som föreslagits i promemorian. Jag är f. n. inte beredd att — som begärts av en länsstyrelse — pröva frågan om förlängning av även tiden för prövningsnämndernas verksamhet. — Den nya tidpunkten bör anges i 163 § TF.

Tiden för översändande av besvärakter

I promemorian föreslås att den nuvarande tidsfristen för översändande av akter i mål som överklagats hos kammarrätten skall utsträckas från nuvarande fyra månader till sex månader. Jag biträder detta förslag, som lämnats utan erinran av nästan alla remissinstanser. En ändring bör ske på så sätt att den del av 164 § 4 mom. första stycket TF som börjar med orden »dock att» tas bort.

Konsekvensändringar m. m.

Som följd av de förslag jag förordat i det föregående bör ändring ske av 102 § TF. Vidare bör ske redaktionella ändringar i 144 § 1 mom. andra stycket och 164 § 4 mom. utan samband med de här upptagna förslagen.

Rättelse vid den årliga taxeringen

Jag ämnar nu gå in på den fråga som aktualiserats av Föreningen Sveriges fögderichefer. Föreningen har som jag tidigare nämnt framfört önskemål om viss utvidgning av den möjlighet att rätta uppenbara felaktigheter i taxering som längdförande myndighet äger enligt 72 a § TF i fråga om inkomst- och förmögenhetstaxeringar.

Rättelsemöjlighet av annat än felaktighet vid längdföring avser endast taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet och får avse endast taxeringsnämnds beslut. Rättelse får f. n. inte ske om taxeringen därigenom skulle komma att höjas. Rättelsegrunderna är utförligt angivna i den berörda paragrafen och avser uppenbara fall av felräkning, felaktig överföring av belopp i deklaration, felaktigt taxeringsvärde på fastighet samt felaktighet beträffande avdrag, som medges utan särskild utredning, samt slutligen uppenbar felaktighet i fråga om vissa allmänna avdrag och vad rör ortsavdrag.

Föreningens framställning går ut på att rättelse skall få göras i de flesta av de angivna fallen även om detta medför höjning av taxering och dessutom att som ytterligare rättelsegrund tillfogas dels uppenbar felaktighet i fråga om extra avdrag för folkpensionär i fall där riksskattenämndens anvisningar och tabeller beträffande sådant avdrag är tillämpliga, dels uppenbart fel som medfört att skattskyldig dubbeltaxerats inom samma kommun eller inom olika kommuner i samma fögderi. Föreningen menar att den nuvarande rättelsemöjligheten är för snäv, vilket särskilt visat sig vid 1968 års taxering, då för första gången ADB-behandling användes vid inkomsttaxeringen.

Remissinstanserna har i allmänhet ställt sig positiva till önskemålet att även vissa uppenbara felaktigheter som medfört för låg taxering bör kunna rättas av den längdförande myndigheten. En remissinstans har emellertid ställt sig helt avvisande till framställningen. Från andra håll uttalas tveksamhet i frågan om det nu är den rätta tidpunkten för en utvidgning av detta rättelseinstitut.

Det har bekräftats vid remissbehandlingen att erfarenheterna av det ifrågakvarande rättelseförfarandet — som infördes år 1965 — har varit goda. För Stockholms del uppges sålunda att inget enda fall föreligger av överklagande hos prövningsnämnden av rättelsebeslut som fattats av lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi. Inom Stockholms län har 6 318

taxeringar rättats år 1968. Det framhålls av en remissinstans att lokal skattemyndighet efter övergången till ADB-systemet har fått ökad insyn i deklarationsmaterialet och större möjligheter att iaktta och i mån av befogenhet rätta felaktigheter i taxeringsnämnds beslut.

För egen del vill jag hänvisa till att det väsentligaste skälet för att förevarande rättelsemöjlighet infördes var de skattskyldigas intresse av att uppenbara felaktigheter kan rättas snabbt. Rättelsemöjligheten begränsades vid dess tillkomst — det var ju här fråga om ett helt nytt förfarande — till att avse felaktigheter som medfört för hög taxering. Jag kan emellertid ansluta mig till uttalandet från en remissinstans, att i åtskilliga fall de skattskyldigas intresse bäst gagnas av att även en för låg taxering kan rättas snabbt. Ett sådant fall föreligger f. n. när skattskyldig, som erhållit återbetalning av skatt enligt slutskattensedeln, sedermera avkrävs återbetalning av en del av skatten därför att den första debiteringen blivit för låg på grund av en felräkning vid taxeringen eller liknande förbiseende. Sådana fall och liknande torde ofta skapa irritation hos skattskyldiga, som kanske uppfattar det tidskrävande förfarandet för rättelse som uttryck för formalism.

Å andra sidan bör givetvis det snabba rättelseförfarandet liksom hittills begränsas till uppenbara fall där alltså tveksamhet inte kan råda om att ett verkligt förbiseende föreligger. Det effektivaste sättet att åstadkomma denna begränsning synes mig vara att även i fortsättningen i författningen klart anges de felgrunder som kan medföra rättelse i den förenklade ordningen. Det bör alltså här vara fråga om felaktigheter som hänför sig till klart angivna fall.

Beträffande uppenbar felaktighet på grund av felräkning, felaktig överföring av belopp i deklaration liksom i fråga om schablonavdrag och sådana allmänna avdrag som f. n. får rättas i förenklad ordning anser jag att starka skäl talar för att rättelse i höjande riktning blir möjlig och föreslår därför att så blir fallet. Fögderichefsföreningen har inte berört möjligheten att på motsvarande sätt vidga befogenheten att rätta felaktighet i fråga om belopp som anger fastighets taxeringsvärde. Jag anser dock att bestämmelse härom bör införas. Detta ligger i linje med vad jag föreslagit i fråga om rättelse av uppenbar felaktighet vid fastighetstaxering.

Remissinstanserna har i allmänhet avstyrkt förslaget att rättelse skall kunna ske i höjande riktning i fråga om felaktigt ortsavdrag. Inte heller enligt min mening föreligger tillräckliga skäl för detta förslag.

Fögderichefsföreningen har uttalat önskemålet att två helt nya typer av felaktigheter skall kunna rättas i den förenklade ordningen, nämligen uppenbar felaktighet i fråga om folkpensionär tillkommande avdrag för nedfatt skatteförmåga i vissa fall samt uppenbart fel som medfört dubbeltaxering. Beträffande båda fallen har de flesta remissinstanserna uttalat tveksamhet inför förslaget eller avstyrkt det. Jag intar samma hållning i princip inför detta förslag att införa helt nya rättelsegrunder. Beträffande dubbel-

taxeringar kommer kommunintresset in och det synes därför mindre lämpligt att pröva fall av dubbeltaxering i denna form, även om felaktigheten till äventyrs skulle vara helt uppenbar.

Fråga om extra avdrag för folkpensionär bör enligt min mening i princip kunna prövas endast av taxeringsmyndigheterna och skattedomstolarna. Föreningen har begränsat sitt förslag till att avse fall då riksskatte-nämndens anvisningar är tillämpliga, men härvidlag måste understrykas, att dessa anvisningar inte är bindande och f. ö. inte kan ha relevans för alla fall som förekommer i praktiken. I princip bör således långdförande myndighet inte kunna ändra på folkpensionärs extra avdrag eller medge sådant där det inte har beviljats av taxeringsnämnd. Det föreligger emellertid ibland en situation — som f. ö. en remissinstans visat på — där sociala skäl talar för en motsatt ståndpunkt. Jag avser det fallet att folkpensionen är så stor del av den skattskyldiges eller samtaxerade makars inkomst — dvs. inkomsten vid sidan av pensionen är helt obetydlig — att extra avdrag enligt anvisningarna i normalfallet hade bort medges med så stort belopp att beskattningsbar inkomst inte skulle ha uppkommit. F. n. är detta normalt fallet när sidoinkomsten inte överstiger för ensamstående 1 200 kr. och för samtaxerade 1 600 kr. Jag anser att möjlighet att i nu förevarande ordning rätta uppenbar felaktighet av nämnda slag bör föreligga och föreslår bestämmelse härom. Regelmässigt torde taxeringsnämndens ordförande böra höras innan sådan rättelse sker.

Redan nu skall beslut om rättelse tillställas den skattskyldige om detta ej är uppenbart överflödigt. Beslut om rättelse som medför höjning skall givetvis alltid delges den skattskyldige och denne bör även beredas tillfälle att yttra sig över ifrågasatt rättelse i höjande riktning, såvida inte hinder möter härför, t. ex. om den skattskyldige inte kan nås därför att hans vistelseort är okänd eller avlägsen eller han inte kan höras på grund av sjukdom.

Med anledning av vad en remissinstans uttalat beträffande kvittning i samband med rättelse vill jag understryka, att endast sådan felaktighet som i och för sig kan rättas i förevarande ordning kvittningsvis får beaktas vid rättelse av annan uppenbar felaktighet.

En remissinstans har föreslagit att skattskyldig bör få föra talan mot taxering, när rättelse av förevarande slag har skett, i samma ordning som föreskrivs i 99 § TF. Bestämmelsen avser det fallet att skattskyldig inte fått underrättelse om avvikelse från självdeklaration senast den 15 juli under taxeringsåret. Besvärstiden förlängs då på visst sätt. Remissinstansen anser att besvärsreglerna i 100 § TF inte täcker alla de fall som kan uppkomma vid rättelse av taxering genom långdförande myndighets försorg.

Sistnämnda paragraf innehåller bestämmelse om extraordinär besvärsmätt för skattskyldig bl. a. i fall då taxering blivit oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende. I samband med

införandet av rättelseparagrafen påpekades (prop. 1965: 131 s. 48), att om längdförande myndighet felaktigt vidtagit rättelse eller felaktigt vägrat rättelse, sådant förbiseende torde ha förevarit som medför extraordinär besvärsrätt enligt 100 och 101 §§ TF. Mitt förslag till utformning av möjligheten att rätta i höjande riktning torde medföra, att den särskilda besvärsrätten föreligger även i sådana fall. Uppenbart förbiseende får anses föreligga vid besvär över taxering inte bara när rättelse gjorts beloppsmässigt felaktigt utan även när rättelse skett trots att uppenbar felaktighet inte har förelegat eller den rättade felaktigheten inte har varit av det slag som avses i 72 a § TF.

HEMSTÄLLAN

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

Bilaga 1

Närmare specifikation av till 1965 års fastighetsprövningsnämnder anförda besvär och framställningar avseende grupperna gränsdragning jordbruksfastighet/annan fastighet och skattepliktig/skattefri fastighet, gemensam taxering av eller uppdelning av taxeringsenhet samt misstagstaxeringar

Besvärerna och framställningarna avsåg yrkanden om	Summa		Yrk. av enskild %	Yrk. av Ti %
	Antal	%		
Tax. från jordbruksfastighet till annan fastighet ..	50	24	78	22
Tax. från annan fastighet till jordbruksfastighet ..	155	76	92	8
	205	100	89	11
Tax. från skattepliktig fastighet till skattefri fastighet	295	59	66	34
Tax. från skattefri fastighet till skattepliktig fastighet	205	41	3	97
	500	100	40	60
Gemensam tax. av tax.enheter	152	49	57	43
Uppdelning av tax.enhet	157	51	59	41
	309	100	58	42
Rättelse av dubbeltaxering	59	33	14	86
» » febräkning	12	7	25	75
» » missskrivning	37	20	3	97
» » annan misstagstax.	73	40	14	86
	181	100	12	88

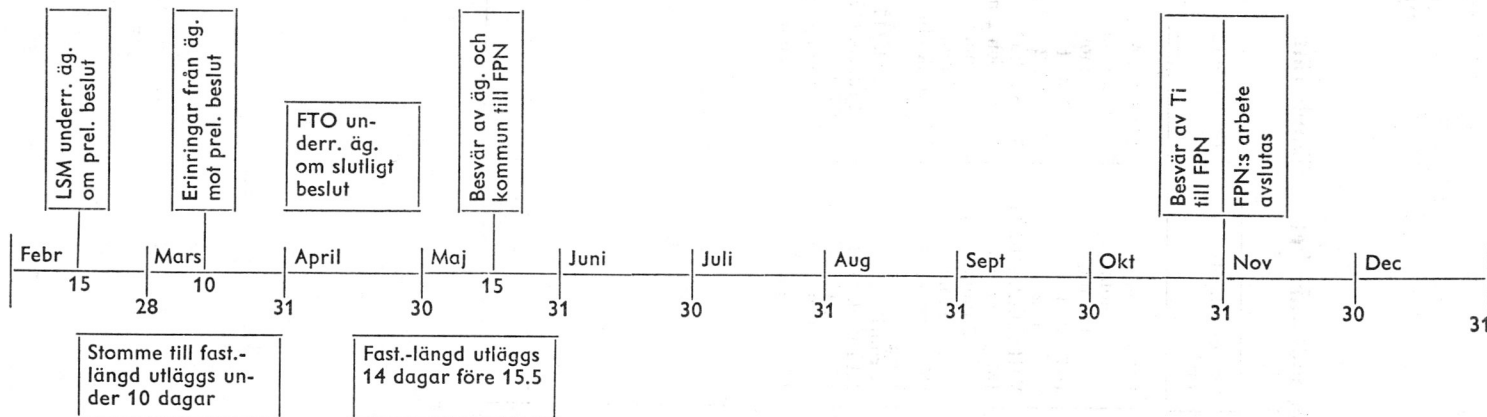
Kommentar: I tabellen ingår uppgifter från samtliga län utom D-, E-, F-, M- och BD-län. Totala antalet besvär och framställningar som legat till grund för tabellen utgör 1 195 och fördelar sig mellan de olika grupperna på sätt närmare framgår av tabellen. Det må framhållas, att somliga län ej har lämnat sådana uppgifter för vissa av ovanstående grupper, att därav kunnat utläsas den specifikation av dessa, som tabellen omfattar.

Specifikation av besvär vid 1965 års allmänna fastighetstaxering inkomna efter ordinarie besvärstidens utgång

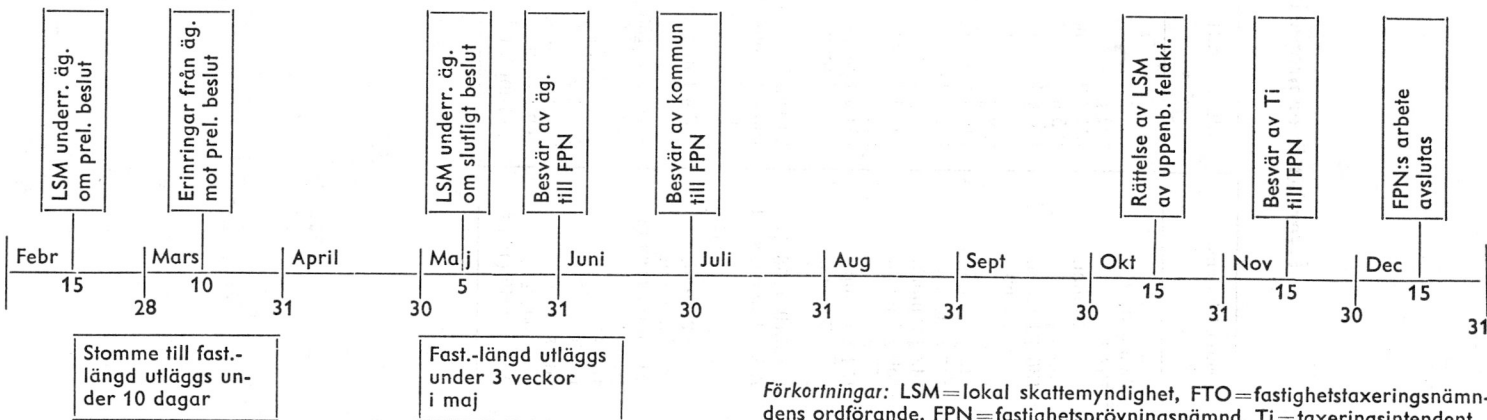
Besvären avsåg yrkande om	Summa Antal %		Uppgiven orsak till att besvären inkommit för sent				FPN:s beslut		
			Ej angiven %	Erhållet vetenskap i samband med annan åtgärd %	Ej erhållit underrättelse %	Annan orsak %	Helt eller delvis bifall %	Avslag %	Ej prövning %
Lägre taxering	384	50	71	8	8	13	37	17	46
Högre taxering	35	5	66	14	—	20	46	8	46
Ändrad areal	82	10	77	11	12	—	69	16	15
Överföring från jordbruksfastighet till annan fastighet eller tvärtom	36	5	61	3	14	22	25	8	67
Överföring från skattefri fastighet till ej skattefri fastighet eller tvärtom	29	4	76	14	3	7	72	17	11
Anteckning i fastighetslängden (även taxering av rätt ägare)	52	7	87	5	4	4	77	13	10
Gemensam taxering av taxeringsenheter eller uppdelning av taxeringsenhet	32	4	75	13	3	9	62	19	19
Rättelse av dubbel taxering, felräkning och andra misstag	88	11	82	2	3	13	89	3	8
Åtgärder i övrigt	27	4	81	4	11	4	37	15	48
Summa och medelprocent	765	100	74	8	7	11	52	14	34

Kommentar: I tabellen ingår uppgifter från samtliga län utom L- och M-län.
FPN=fastighetsprövningsnämnd.

Nuvarande ordning

Föreslagen ordning

Förkortningar: LSM=lokal skattemyndighet, FTO=fastighetstaxeringsnämndens ordförande, FPN=fastighetsprövningsnämnd, Ti=taxeringsintendent.

Översikt över propositionens motsvarighet i gällande rätt

Propositionens förslag	Gällande rätt	Propositionens förslag	Gällande rätt
72 a § st. 3	—	164 § 1 mom.	164 § 1 mom.
102 §	102 §	2 mom.	2 mom.
131 § 2 mom.	131 § 2 mom.	4 mom.	4 mom.
135 a §	135 a §	166 § st. 1	167 § st. 1
136 § 1 mom.	136 § 1 mom.	st. 2	st. 2
2 mom.	2 mom.	VIII rubrik (167 §)	VI rubrik (163 §)
138 §	138 §	167 § 1 mom.	166 § 1 och 2 mom.
144 § 1 mom.	144 § 1 mom.	2 mom.	3 mom.
147 § st. 3	172 § 1)	3 mom.	4 mom.
148 § 2 mom.	148 § 2 mom.	IX rubrik (168 §)	VI rubrik (163 §)
150 § 1 mom.	150 § 1 mom.	168 §	168 §
152 §	152 §	X rubrik (170 §)	VII rubrik (170 §)
154 § 1 mom.	154 § 1 mom.	XI rubrik (172 §)	VIII rubrik (172 §)
3 mom.	3 mom.	172 § st. 1	172 § st. 1
156 §	—	st. 2	136 § 1 mom. st. 1
V rubrik (158 §)	VI rubrik (163 §)	173 § 1 mom.	173 § 1 mom.
158 § 1 mom. st. 1	163 § 1 mom. st. 1		
st. 2	och 2 mom.		
2 mom.	—		
3 mom.	163 § 1 mom. st. 3		
VI rubrik (160 §)	st. 2		
160 §	V rubrik (158 §)		
161 §	161 §		
162 §	162 § st. 1		
163 § st. 1	160 § 2 mom.		
st. 2	160 § 1 mom.		
VII rubrik (164 §)	162 § st. 2		
	VI rubrik (163 §)		

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Författningsförslag	2
Utdrag av statsrådsprotokollet den 24 oktober 1969	16
Inledning	16
Fastighetstaxeringen	17
Besvär	17
Den ordinära processen	17
Nuvarande ordning	17
Promemorian	18
Allmänt	18
Omredigering av författningstexten	19
Remissyttrandena	19
Ägares besvärsmätt	21
Nuvarande ordning	21
Promemorian	21
Remissyttrandena	24
Besvär av taxeringsintendent, dennes granskningskyldighet m. m.	31
Formen för taxeringsintendents överklagande	31
Nuvarande ordning	31
Promemorian	32
Remissyttrandena	33
Granskningskyldigheten	33
Nuvarande ordning	33
Promemorian	34
Remissyttrandena	35
Vissa tidsfrister m. m.	36
Nuvarande ordning	36
Promemorian	37
Underrättelse om slutlig taxering	37
Senaste tidpunkter för besvär	39
Tid för utläggande av fastighetslängd	40
Remissyttrandena	40
Den extraordinära processen	48
Nuvarande ordning	48
Promemorian	49
Remissyttrandena	52
Rättelse av fastighetslängd	57
Nuvarande ordning	57
Promemorian	58
Remissyttrandena	60
Övriga frågor om fastighetstaxering	64
Promemorian	64
Fastighetsprövningsnämndens verksamhet	64
Tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete	65
Tiden för översändande av besvärakter	65
Redaktionella ändringar	66
Remissyttrandena	66

Rättelse vid den årliga taxeringen	70
Nuvarande ordning	70
Skrivelsen från Föreningen Sveriges fögderichefer	71
Remissyttrandena	73
Departementschefen	80
Fastighetstaxeringen	80
Allmänt	80
Omredigering av författningstexten	82
Besvär	82
Den ordinära processen	82
Ägares besvär rätt	82
Besvär rättens materiella innehåll	85
Besvär av taxeringsintendent, m. m.	86
Underrättelse om slutlig taxering	87
Besvärstider m. m.	89
Den extraordinära processen	90
Rättelse av fastighetslängd	92
Övriga frågor om fastighetstaxering	94
Fastighetsprövningsnämndens verksamhet	94
Tiden för fastighetsprövningsnämndens arbete	94
Tiden för översändande av besvär sakter	94
Konsekvensändringar m. m.	95
Rättelse vid den årliga taxeringen	95
Hemställan	98
Bilagor	99